خوێنەری ئازیز!

بە شێوەیەکی کاتی ئەم چاپە لە بەرنامەی حیزب کە وەك نامیلکە ئامادە کراوە دەخەینە بەر دەستتان، لە نزیك ترین کاتدا نوسخەیەکی دیکەی بەرنامە تایبەت بە ئینتەرنێت ئامادە دەکەین.

بە داوای لێبوردنەوە کە تسلسلی هەندێ لەلا پەرەکانی تەواو نییە.

دنیایەکی باشتر

بەرنامەی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری

لەبلاوکراوەکانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق

A Better World

Programme of the Worker-communist Party

"گۆڕینی جیهانو بەدیهێنانی دنیایەکی باشتر، بەدرێژایی مێژووی کۆمەڵگەی بەشەریی، ئاواتو ئامانجێکی هەمیشەیی ئینسانەکان بووە. سەرباری برەوی بیروباوەڕە قەدەریو خورافی‌یەکان، بەدینیو غەیرە دینی‌یەوە، تەنانەت لەدنیای بەناو مۆدێرنی ئەمڕۆشدا، کە هەریەکەیان بەجۆرێك جارٍ بۆ بێمەرهەمییو موقەددەربوونی هەلومەرجی زاڵ ئەدەن، ژیانی واقعیو کردەوەی ڕۆژانەی جەماوەری فراوانی خەڵك هەمیشە بەڵگەی ئومێدو باوەڕێکی قووڵە بەوەی کە ئایندەیەکی باشتر نەك هەر ئیمکانی هەیە بەڵکو حەتمی‌یشە. ئومێد بەوەی کە دنیای سبەینێ دەتوانێ لە بیبەشیو کویرەوەرییو کەموکوریو دزیوی‌یەکانی دنیای ئەمرۆ بیبەری بیت، باوەر بەوەی کە کردەوەی دەستەجەمعیو فەردیی ئەمرۆی ئینسانەکان، دەور دەگیرێ لە دیاریکردنی چۆنیتی دنیای سبەینێدا، مەیلیکی ریشەدارو بەهیزە لە کۆمەلگەدا کە ژیانو هەلسووکەوتی جەماوەری فراوانی خەلك ئاراستە دەکات.

کۆمۆنیزمی کریکاری بەرلە هەرشتیك سەرچاوەکەی بۆ ئیرە دەگەریتەوە، بۆ ئومیدو باوەری ئینسانە بێشومارەکانو وەچە یەك لەدوای یەکەکان بەوەی کە بنیاتنانی ئایندەیەکی باشتر، جیهانیکی باشتر، بەدەستی خودی ئینسان، زەروورییو مەیسەرە."

A Publication of the Worker- communist Party of Iraq

ئازادی، یەکسانی، خۆشگوزەرانی

بێگومان دیدی هەمووان بۆ ژیانێك کەپێویستەو بۆ دنیای ئارەزوو وەك یەك نییە. بەڵام لەگەڵ هەموو ئەمانەشدا بەدرێژایی مێژووی چەند هەزار ساڵەی کۆمەڵگای بەشەری هەندێ چەمك و مەقولە هەمیشە بەوێنەی مەحەکی بەختەوەری و پێشکەوتنی کۆمەڵگا بەشێوەی جۆراوجۆر بەرجەستەو دووبارە کراونەتەوە، تا ئەو ڕادەیەی کە ئیتر بەوێنەی کۆمەڵێك چەمکی موقەددەس لە کەلتووری سیاسی جەماوەری خەڵك لەسەرانسەری جیهاندا جێگای خۆیان کردۆتەوە. ئازادی، یەکسانی، دادوەری و خۆشگوزەرانی لەڕیزی پێشەوەی ئەم مەحەکانەدان.

ڕێك هەر ئەم ئاوات و ئارەزووانە بنچینە مەعنەوی‌یەکانی کۆمۆنیزمی کرێکاری پێکدەهێنن. کۆمۆنیزمی کرێکاری بزووتنەوەیەکە بۆ گۆڕینی جیهان و بەرپاکردنی کۆمەڵگایەکی ئازاد و یەکسان و ئینسانی و خۆشگوزەران.

خەباتی چینایەتی: پرۆلیتاریا و بۆرژوازی

بەڵام کۆمۆنیزمی کرێکاری فیرقەی خێرخوازانی خەیاڵپەردازو قارەمانانی تاسەی ڕزگاریی بەشەرییەت نییە. کۆمەڵگای کۆمۆنیستی ئەلگۆ و گەڵاڵەیەکی دەرهاویشتەی مێشکی حەکیمانێکی خێرئەندێش نییە. کۆمۆنیزمی کرێکاری بزووتنەوەیەکە کە لە هەناوی خودی کۆمەڵگای سەرمایەداری هاوچەرخەوە سەردەردێنێ و ڕەنگدانەوەی ئاسۆ و ئامانج و ناڕەزایەتی بەشێکی گەورەی هەر ئەم کۆمەڵگایەیە.

مێژووی تێکڕای کۆمەڵگاکانی تائێستا، مێژووی خەبات و کێشمەکێشی چینایەتی‌یە. مشت ومڕێکی بێوچان، تاوێك ئاشکراو تاوێك پەنهان، لەنێوان چینە چەوسێنەرو چەوساوەکان، ستەمگەرو ستەمدیدەکان لە سەردەم و کۆمەڵگا جیاجیاکاندا هەمیشە لەئارادا بووە. ئەم مشتومڕە چینایەتی‌یەیە کە سەرچاوەی سەرەکی ئاڵوگۆڕو گۆڕانکاری‌یە لە کۆمەڵگادا.

بەپێچەوانەی کۆمەڵگاکانی پێشووەوە کە بەگشتی لەسەر بناغەی چینبەندی و توێژبەندی‌یەکی ئاڵۆز دامەزرابوون، کۆمەڵگای هاوچەرخی سەرمایەداری دابەشبوونی

چینایەتی زۆر سادە کردۆتەوە. کۆمەڵگای هاوچەرخ، سەرباری هەمەچەشنیی بەربڵاوی پیشەکان و کاردابەشکردنێکی بەرین، بەشێوەیەکی گشتی لەدەوری دوو ئۆردوگای چینایەتی سەرەکی بیناکراوە کە ڕووبەڕووی یەکتر ڕاوەستاون: کرێکاران و سەرمایەداران، پرۆلیتاریا و بۆرژوازی.

بەرامبەرکێی ئەم دوو ئۆردوگایە لە بنەڕەتدا چاوگ و بنچینەی هەموو کێشمەکێشە ئابووری و سیاسی و حقوقی و فیکری و کەلتووری‌یە جۆراوجۆرەکانە کە لە کۆمەڵگای هاوچەرخدا لەئارادایە. نەتەنها ژیانی سیاسی و ئابووری کۆمەڵگا، بەڵکو تەنانەت ژیانی کەلتووریی و فیکریی و زانستیی ئینسانی ئەمڕۆش کە بەرواڵەت وەکو قەڵەمڕەوی سەربەخۆو سەروچینایەتی دینە بەرچاو، مۆری ئەم ڕیزبەندی‌یە سەرەکی‌یەی کۆمەڵگای هاوچەرخی سەرمایەداری‌یان پێوەیە. ئۆردوی پرۆلیتاریا، ئۆردوی کریکاران، لەگەڵ هەموو ئەو بیروباوەڕو ئامانج و مەیل و حیزبە جۆراوجۆرانەی کە تیایدایە، نوێنەری گۆڕین یان باشکردنی ئەم نیزامەی ئیستایە بەقازانجی جەماوەری بێبەش و ستەمدیدەی کۆمەڵگا. ئۆردوی بۆرژوازیش، دیسانەوە بە هەموو ریبازو حیزبە سیاسی و بیرمەندو شەخسییەتە جۆراوجۆرەکانیەوە، خوازیاری پاراستنی کۆلەکەکانی ئەم وەزعەی ئیستایەو لەبەرامبەر گوشاری ئازادیخوازی و یەکسانیخوازیی کرێکاریدا بەرگری لە نیزامی سەرمایەداری و دەسەڵات و ئیمتیازاتە ئابووری و سیاسی‌یەکانی بۆرژوازی دەکات.

کۆمۆنیزمی کرێکاری لەم خەباتە چینایەتی‌یەوە سەردەردێنێ. ریزێکە لە ئۆردوگای پرۆلیتاریا. کۆمۆنیزمی کرێکاری بزووتنەوەی شۆڕشگێڕانەی چینی کرێکارە بۆ ژێرەوژوورکردنی نیزامی سەرمایەداری و بنیاتنانی کۆمەڵگایەکی نوێی بێ‌چین و چەوسانەوە.

کۆمۆنیزمی کرێکاری

بەڵام، نەتەنها ئازادی و یەکسانی، بەڵکو تەنانەت سڕینەوەی چەوسانەوە و چینەکانیش، ئامانجێکی تایبەت بە کۆمۆنیزمی کرێکاری نییە. لە کۆمەڵگاکانی پێشووشدا ئەم ئامانجانە ئاڵای بزووتنەوە جیاجیاکانی چین و توێژە بێبەشەکان بوون. ئەو شتەی کە کۆمۆنیزمی کرێکاری وەکو بزووتنەوەو ئامانجێکی کۆمەڵایەتی لە هەوڵ و کۆششە ئازادیخوازانەو یەکسانیخوازانەکانی پێشوو جیادەکاتەوە، ئەوەیە کە کۆمۆنیزمی کرێکاری چ لەڕووی عەمەلی و کۆمەڵایەتی‌یەوە و چ لەڕووی ئامانج و فیکرەوە، لەبەرامبەر سەرمایەداری، واتە پێشکەوتووترین و مۆدێرنترین نیزامی

١

بنچینە کۆمەڵایەتی‌و فیکرییەکانی کۆمۆنیزمی کرێکاری

دنیایەکی باشتر

گۆڕینی جیهان‌و بەدیهێنانی دنیایەکی باشتر، بەدرێژایی مێژووی کۆمەڵگای بەشەریی، ئاوات‌و ئامانجێکی هەمیشەیی ئینسانەکان بووە. سەرباری برەوی بیروباوەڕە قەدەری‌و خورافییەکان، بەدینی‌و غەیرە دینییەوە، تەنانەت لەدنیای بەناو مۆدێرنی ئەمڕۆشدا، کە هەریەکەیان بەجۆرێك جاڕ بۆ بێ‌مەرهەمیی‌و موقەددەربوونی هەلومەرجی زاڵ ئەدەن، ژیانی واقعی‌و کردەوەی ڕۆژانەی جەماوەری فراوانی خەڵك هەمیشە بەڵگەی ئومێدو باوەڕێکی قووڵە بەوەی کە ئایندەیەکی باشتر نەك هەر ئیمکانی هەیە بەڵکو حەتمییشە. ئومێد بەوەی کە دنیای سبەینێ دەتوانێ لە بێبەشی‌و کوێرەوەری‌و کەموکوڕی‌و دزێوییەکانی دنیای ئەمڕۆ بێبەری بێت، باوەڕ بەوەی کە کردەوەی دەستەجەمعی‌و فەردیی ئەمڕۆی ئینسانەکان، دەور دەگێڕێ لە دیاریکردنی چۆنێتی دنیای سبەینێدا، مەیلێکی ڕیشەدارو بەهێزە لە کۆمەڵگادا کە ژیان‌و هەڵسووکەوتی جەماوەری فراوانی خەڵك ئاراستە دەکات.

کۆمۆنیزمی کرێکاری بەرلە هەرشتێك سەرچاوەکەی بۆ ئێرە دەگەڕێتەوە، بۆ ئومێدو باوەڕی ئینسانە بێ‌شوومارەکان‌و وەچە یەك لەدوای یەکەکان بەوەی کە بنیاتنانی ئایندەیەکی باشتر، جیهانێکی باشتر، بەدەستی خودی ئینسان، زەرووری‌و مەیسەرە.

چینایەتیدا، ڕادەوەستێ.

کۆمۆنیزمی کرێکاری بزووتنەوەی پرۆلیتاریایە، ئەو چینەی کە خۆی بەرهەمی سەرهەڵدانی سەرمایەداری‌و بەرهەمهێنانی مۆدێرنی پیشەسازییە. ئەو چینەی کە لەسەر فرۆشتنی هێزی کاری خۆی دەژی‌و جگە لە هێزی کاری خۆی ئامرازێکی تر بۆ بەڕێوەچوونی گوزەرانی شك نابات. پرۆلیتاریا کۆیلە نییە، ڕەعییەت نییە، وەستاکارو پیشەوەر نییە، نەموڵکی کەسێکەو نەکۆیلەی کەس، نەخۆیشی خاوەنی ئامرازی کاری خۆیەتی. هەم ئازادەو هەم ناچارە کە هێزی کاری خۆی لە بازاڕدا بە سەرمایە بفرۆشێت. پرۆلیتاریا، بەرهەمی سەرمایەداری‌و پیشەسازی مۆدێرنەو چینی چەوساوەی سەرەکی‌یە لەم نیزامەدا.

بنەما فیکرییەکان‌و ئامانجی کۆمەڵایەتی کۆمۆنیزمی کرێکاری لەسەر بناغەی ڕەخنە لە پایە ئابووری‌و کۆمەڵایەتی‌و فیکرییەکانی نیزامی سەرمایەداری دامەزراوە. ڕەخنەیەك لە دیدی چینی کرێکاری کرێگرتەی ئەم کۆمەڵگایەوە، هەربەم پێیەش ڕەخنەیەکی حەقیقی‌و شۆڕشگێڕە. دیدی زەحمەتکێشان‌و بەرهەمهێنەرانی غەیرە پرۆلیتێر بۆ ئازادی‌و یەکسانی‌و بەختەوەریی بەشەر، چ ئەمڕۆو چ لە کۆمەڵگاکانی پێشوودا، بەناچاری ڕەنگدانەوەی ئەو پەیوەندییە کۆمەڵایەتییانەیە کە بەسەر کۆمەڵگادا زاڵە، هەروەها ڕەنگدانەوەی جێۆشوێنی خودی ئەوانە لەپەیوەند بە بەرهەمهێنان‌و خاوەندارێتییەوە. دیدی کۆیلە بۆ ئازادی بەناچاری زۆر لە هەڵوەشاندنەوەی کۆیلەداری تێناپەڕێ‌و دەرکی ڕەعییەت یان پیشەوەری بچووکی شار لە یەکسانی ناتوانێ شتێکی زیاتر لە یەکسانیی لە مافی خاوەندارێتی بێت. بەڵام بە سەرهەڵدانی پرۆلیتاریا وەکو جەماوەری فراوانی بەرهەمهێنەرانی داماڵراو لە هەرجۆرە خاوەندارێتییەکی ئامرازەکانی بەرهەمهێنان، چینێك کە ئەسارەت‌و چەوسانەوە ئابوورییەکەی، ڕێك لەسەر بناغەی ئازادییە حقوقییەکەی بنیات نراوە، ئاسۆی ئازادیخوازی‌و یەکسانیخوازی لەبنەڕەتەوە ئاڵوگۆڕی بەسەردا هات. پرولیتاریا ناتوانێ ئازاد بێت بێ‌ئەوەی کۆمەڵگا بەشێوەیەکی گشتی لە خاوەندارێتی تایبەتی بەسەر ئامرازەکانی بەرهەمهێنان‌و دابەشبوونی چینایەتی ڕزگاری ببێ. یەکسانی مەسەلەیەکی حقوقیی ڕووت نییە، بەڵکو لە هەمان کاتداو لەبنەڕەتدا ئابووری–کۆمەڵایەتییە.

ڕەخنەی پرۆلیتێری لە سەرمایەداری، هەروەها جیهانبینی‌و خەباتی سیاسی ئازادیخوازانەو ڕزگاریخوازانەی کرێکاریی کە نزیکەی دووسەدە بەرلەئێستا لەشێوەی دیاریکراوی کۆمۆنیزمی کرێکاریدا سەری هەڵدا، بەهۆی مارکسیزمەوە ئینسجام‌و

دەڵێن کە ئەم مەینەتانە سەرمایەداری دای‌نەهێناون، هەموویان بەرلە سەرمایەداریش هەر هەبوون، پێمان دەڵێن کە چەوسانەوەو دەسبەسەراگرتنی دەسڕەنجی بەرهەمهێنەران، ئیستبداد، جوداسازی، ستەمکێشی ژن، نەزانی‌و خورافەو دین‌و لەشفرۆشی کەموزۆر هاوتەمەنی کۆمەڵگای بەشەری‌ین.

ئەوەی لەم نێوەدا پەردەپۆش دەکرێ ئەم ڕاستی‌یەیە کە یەکەم، هەموو ئەم کوێرەوەری‌و بێ‌بەشی‌یانە لەم کۆمەڵگایەدا ناوەڕۆك‌و مانایەکی تازەیان پەیدا کردووە کە لەگەڵ پێداویستی‌یەکانی دنیای سەرمایەداریدا دێنەوەو هەموو ڕۆژێك سەرلەنوێ لە هەناوی سەرمایەداری مۆدێرنی ئەمڕۆوەو وەکو بەشێکی جیانەکراوەی ئەم نیزامە، سەرلەنوێ بەرهەم دێنەوە. سەرچاوەی هەژاری‌و برسێتی، بێکاری‌و بێ‌خانەولانەیی‌و نائەمنیی ئابووری لە کۆتایی سەدەی بیستەمدا، نیزامی ئابووری کۆتایی سەدەی بیستەمە. ئیستبدادو دیکتاتۆری‌یە خوێناوی‌یەکان، جەنگەکان، کوشتارە بەکۆمەڵەکان‌و سەرکوت‌و داپڵۆسینێك کە لەژیانی ئەمڕۆدا بووەتە نسیبی سەدان ملیۆن ئینسان، حیکمەتی خۆیان لە پێداویستی‌و پێشمەرجەکانی نیزامی زاڵ بەسەر دنیای ئەمڕۆدا وەردەگرن‌و خزمەت بە بەرژەوەندی‌یەکی دیاریکراوی هەر ئەم دنیایە دەکەن. ژێردەستەیی ژن ئەمڕۆ لە پانایی جیهاندا، بەرهەمی ئابووری‌و ئەخلاقییاتی سەدەکانی ناوەڕاست نییە، بەرهەمی نیزامی ئابووری‌و کۆمەڵایەتی‌و بەها ئەخلاقی‌یەکانی کۆمەڵگای ئەمڕۆیە.

دووەم، ئەوە بۆرژوازی‌و نیزامی سەرمایەداری‌یە کە هەمیشەو بە سەرسەختانەترین شێوە بەرامبەر بە تەقەلای هەموو ڕۆژەی جەماوەری فراوانی خەڵك لە چوارگۆشەی جیهان بۆ زاڵ بوون بەسەر ئەم کوێرەوەری‌و بێ‌بەشیی‌و دوواکەوتوویی‌یانەدا ڕادەوەستێ. هەوڵی هەموو ڕۆژەی کرێکار بۆ باشتر کردنی هەلومەرجی ئابووری‌و گوزەران‌و مافە مەدەنییەکانی جەماوەری فراوانی خەڵك جگە لە بۆرژوازی‌و حیزب‌و دەوڵەت‌و زوڕناژەنەکانی لەگەڵ کۆسپێکی تر بەرەوڕوو نییە. یەکەمین کۆسپ کەدێتە ڕێگای خرۆشانەکانی جەماوەری فراوانی خەڵك لەناوچە دواکەوتووو بێ‌بەشەکان بۆ دەخالەتکردن لە چارەنووسی خۆیاندا، هێزی سەرکوتی بۆرژوا خۆجێی‌و نێونەتەوەییەکانە. دەوڵەت، دین وەکو دامەزراوێك، میدیاکان‌و دەزگا ئیعلامی‌یە مەزنەکانی بۆرژوازی، داب‌ونەریت‌و ئەخلاقییات‌و سیستمی پەروەردەو فێرکردنی چینی دەسەڵاتدار هەموویان دەبنە مایەی قەوارەپێدانی بیروباوەڕە دواکەوتووو دەمارگیرو تەفرەقەئامێزەکان لەنێو جەماوەری خەڵك‌و نەوە یەك لەدوای یەکەکاندا. گومانی تێدا نییە کە ئەوە سەرمایەداری‌و بۆرژوازی‌یە کە بووەتە ڕێگر لەبەردەم ڕەخنەگرتن‌و گۆڕینی جیهانی ئەمڕۆ لەلایەن ئەو ملیۆنەها ئینسانەوە کە نەتەنها لەم

نیزامەی ئێستا دەنگیان دەرهاتووە بەڵکو کەم‌وزۆر بەو هێڵە گشتی‌یانەش گەیشتوون کە دەبێ لەسەر بنچینەیان کۆمەڵگایەکی شایستەی ئینسانی بنیات بنرێ.

ئەمڕۆ، لەکۆتایی سەدەی بیستەمداو لەوپەڕی جیهانی‌بوونەوەی سەرمایەو سەرمایەداریدا، لەجەرگەی مەزنترین شۆڕشە تەکنەلۆژی‌یەکاندا، بەشەرییەت یەکێك لە ترسناکترین قۆناغەکانی مێژووی خۆی بەسەرئەبات. مەسەلەی مانەوەی فیزیکی بووەتە گرفتی ملیۆنەها ئینسان لە وڵاتانی فەقرزەدەی ئەفریقیاو ئاسیاوە تا ناوجەرگەی پایتەختەکانی ئەوروپای ڕۆژئاواو ئەمریکا. بێ‌ئومێدی بەتەواوی جێگای ئومێدی گەشەی ئابووریی کۆمەڵگا دواکەتووەکانی گرتۆتەوە. کابووسی هەمیشەیی قاتوقڕی‌و بێ‌خۆراکی‌و نەخۆشی جێگای خەونی گەشەی گرتۆتەوە. لە ئەوروپاو ئەمریکای پێشکەوتوودا بەدوای سالانێکی دوورودرێژ لە متبوونێکی قووڵی ئابووری، مژدەی نیوەناچڵی "ڕەونەق بەبێ دەرفەتی کارکردن" ڕێك هەمان کابووسی ناوەتە بەردەم ملیۆنەها خێزانی کرێکاری. جەنگ‌و کۆمەڵ کوژی لە هەر پێنج قاڕەکەدا بێداد دەکات. مەزنترین پاشەوپاش گەڕانەوەی فیکریی‌و کەلتووریی لەئارادایە، هەرلە پەرەسەندنەوەی سەرلەنوێ‌ی دواکەوتوویی دینی، پیاوسالاری، نەژادپەرستی، ڕەگەزپەرستی‌و فاشیزمەوە تا داتەپینی ماف‌و پلەوپایەی تاکەکان لە کۆمەڵگاداو سپاردنی هەموو وجودو ژیانی ملیۆنەها خەڵك لە منداڵ‌و پیرو لاو بەدەستی بێ‌ڕەحمی بازاڕی ئازاد. تاوانی نەخشەمەندانە لەزۆربەی وڵاتەکاندا بووەتە واقعییەتێکی چەسپاو لەژیانی ڕۆژانەی خەڵك‌و ژیانی ئابووری‌و سیاسی هەموو کۆمەڵگادا. ئالوودەبوون بە مەوادی بێ‌هۆشکەرو توانای ڕۆژلەڕۆژ زیاتری تۆڕە تاوانکارەکانی بەرهەمهێنان‌و بڵاوکردنەوەی ئەم مەوادانە بووەتە گرفتێکی هەرەگەورەو لەچارەنەهاتووی نێونەتەوەیی. نیزامی سەرمایەداری‌و مەبدەئی هەموو شتێك لەپێناوی قازانجدا، هەموو ژینگەی لەگەڵ مەترسی گەورەو زیانی لەقەرەبوونەهاتوو ڕووبەڕوو کردۆتەوە. لەم نێوەدا بیرمەندان‌و قسەکەرانی بۆرژوازی تەنانەت هیچ جۆرە وەڵامێکیشیان پێ‌نییە لەبەرامبەر ئەم هەلومەرجەدا. ئەمە واقعییەتی عەمەلیی سەرمایەداری ئەمڕۆیە کە ئایندەیەکی یەکجار پڕمەترسی دەنێتە بەردەم هەموو خەڵکی جیهان.

کۆڵەکەکانی سەرمایەداری

کۆمەڵگای هاوچەرخ بێگومان کۆمەڵگایەکی ئاڵۆزو ئاوێتەیە. بەمیلیارد ئینسان لە پەیوەندی‌یە ئابووری‌و کۆمەڵایەتی‌و سیاسی‌یە فراوان‌و هەمەچەشنەکاندا لەگەڵ یەکتری‌دا هەڵسوکەوتی هەمیشەیی دەکەن. تەکنەلۆجیاو بەرهەمهێنان مەودایەکی

بەرچاوڕۆشنی و توانایەکی تیۆری مەزنی بەدەست هێنا. بزووتنەوەی کۆمۆنیزمی کرێکاری بەدرێژایی مێژووی خۆی پەیوەندی‌یەکی قووڵ‌و نەپساوەی لەگەڵ مارکسیزم‌و ڕەخنەی مارکسیستی لە کۆمەڵگای سەرمایەداری هەبووە.

کۆمۆنیزمی کرێکاری بزووتنەوەیەکی کۆمەڵایەتی‌یە کە بەسەرهەڵدانی سەرمایەداری‌و چینی کرێکاری کرێگرتە قەوارەی گرت‌و گشتی‌ترین‌و قووڵترین شێوەی ڕەخنەو ناڕەزایەتی چینی کرێکار بە نیزامی سەرمایەداری‌و مەینەتی‌یەکانی نوێنەرایەتی دەکات. ئامانج‌و بەرنامە عەمەلی‌یەکانی ئەم بزووتنەوەیە لەسەر بناغەی ڕەخنەی مارکسیستی لە بنچینەکانی کۆمەڵگای سەرمایەداری هاوچەرخ، وەکو ئاخرین‌و مۆدێرنترین‌و پێشکەوتووترین شێوەی کۆمەڵگای چینایەتی، دامەزراوە.

کۆمۆنیزمی کرێکاری بزووتنەوەیەکی دابڕاو لە گشت چینی کرێکار پێک ناهێنێ‌و بەرژەوەندی‌یەکی جیا لە بەرژەوەندیی هەموو چینی کرێکاری نییە. جیاوازی بزووتنەوەی کۆمۆنیزمی کرێکاری لەگەڵ باقی بزووتنەوەو حیزبە کرێکاری‌یەکان لەوەدایە کە یەکەم، لەخەباتی چینایەتی هەر وڵاتێکدا، ئاڵای یەکێتی‌و بەرژەوەندی‌یە هاوبەشەکانی کرێکارانی سەراسەری جیهان بەرزئەکاتەوە، دووەمیش، لە قۆناغ‌و سەنگەرە جیاجیاکانی خەباتی چینی کرێکاردا، بەرژەوەندی تێکڕای بزووتنەوەی چینی کرێکاری لەبەرچاوە. سەرەنجام کۆمۆنیزمی کرێکاری بزووتنەوەی پێشڕەوترین بەشی چینی کرێکارە کە هەلومەرج‌و پێداویستی‌یەکانی سەرکەوتن‌و دوائامانجی خەباتی چینایەتی بەباشی دەناسێ‌و لەپێناو هێنانە مەیدانی بەشە جیاجیاکانی چینی کرێکاردا تێدەکۆشێ.

سەرمایەداری

کارنامە

نیزامی سەرمایەداری سەرچاوەو هۆی مانەوەی هەموو ئەو کوێرەوەری‌یانەیە کە بەرۆکی ئینسانی ئەمڕۆی گرتووە. هەژاری‌و بێبەشی، جوداسازی‌و نایەکسانی، ئیستبدادو سەرکوتی سیاسی، نەزانی‌و خورافەو دواکەوتوویی کەلتووریی، بێکاری، بێخانەولانەیی، نائەمنیی ئابووری‌و سیاسی، فەسادو تاوان هەرهەموویان ئاکامی حەتمیی ئەم نیزامەن. قسەکەرانی بۆرژوازی بۆ نکوڵی کردن لەم حەقیقەتە، پیمان

سەرسوڕهێنەریان پەیدا کردووە، ژیانی فیکریی و کەلتووریی بەشەری ئەمڕۆ، هەروەک گرفت‌و مەینەتی‌یەکانی، فراوان‌و هەمەجۆرە. بەڵام ئەم هەموو ئاڵۆزی‌یە تەنها کۆمەڵێک حەقیقەتی سادەو ئاسان لەبەرچاو ون دەکەن کە بنەمای ئابووری‌و کۆمەڵایەتی جیهانی سەرمایەداری پێک دەهێنن.

بنچینەی نیزامی سەرمایەداری وەکو هەر نیزامێکی چینایەتی تر، چەوساندنەوەی بەرهەمهێنەرانی ڕاستەوخۆیە، واتە دەستبەرسەرا گرتن‌و موڵکایەتی کردنی بەشێک لە بەرهەمی کاری ئەوان لەلایەن چینە دەسەڵاتدارەکانەوە. تایبەتمەندی هەر نیزامێکی کۆمەڵایەتی لە سەردەمە جیاجیاکاندا، بەدرێژایی مێژوو، لەو شێوازە تایبەتەدایە کە لەهەریەکێکیاندا ئەم چەوسانەوەیە ئەنجام دەدرێ. لە سیستمی کۆیلەداریدا نەتەنها بەرهەمی کاری کۆیلە، بەڵکو هەمووی وجودی ئەو موڵکی خاوەنەکەیەتی. کۆیلە بۆ خاوەنەکەی کار دەکات‌و لەبەرامبەردا لەلایەن ئەوەوە ژیانی دابین دەکرێ. لەنیزامی فیۆدالیدا ڕەعییەت بەشێک لە بەرهەمەکەی دەداتە خاوەن موڵک‌و ئاغا، وەیان چەند کات‌و ڕۆژێک بێگاری بۆ دەکات. چەوسانەوە لەنیزامی سەرمایەداریدا لەسەر بنچینەیەکی تەواو جیاواز ڕاوەستاوە.

لێرەدا بەرهەمهێنەرانی سەرەکی، واتە کرێکاران، ئازادن. موڵکی هیچ کەسێک نین، بەموڵک‌و زەوی‌یەوە نەبەستراونەتەوەو ژێردەستەی هیچ ئاغایەک نین. خۆیان خاوەنی لەش‌و هێزی کاری خۆیانن‌و هەرخۆیان خاوەن بڕیارن تیایدا. بەڵام کرێکاران لەم نیزامەدا لەڕوویەکی تریشەوە "ئازاد"ن. ئەوان خاوەنی هیچ جۆرە ئامرازێکی کارو بەرهەمهێنان نین. هەربۆیە بۆ دابینکردنی بژێوی خۆیان ناچارن لەبەرامبەر کرێدا هێزی کاری خۆیان بۆ ماوەیەکی دیاریکراو بە چینی سەرمایەدار، واتە ئەو کەمینە بچووکەی کە هۆیەکانی بەرهەمهێنانیان لەدەستدایەو پاوانیان کردووە، بفرۆشن‌و دواتر پێداویستی‌یەکانی گوزەران‌و ژیانی خۆیان، کە خۆیان بەرهەمیان هێناوە، لەبازاڕدا لە سەرمایەدار بکڕنەوە. کاڵابوونی هێزی کار لەلایەک‌و لەلایەکی ترەوە خاوەندارێتی تایبەتیی چینی سەرمایەدار بەسەر هۆیەکانی بەرهەمهێناندا، ئەمانە کرۆکی سەرمایەداری‌و بنچینەی چەوسانەوە لەم نیزامەدا پێکدەهێنن. ناکرێ بیرلە بوونی کۆمەڵگای بەشەری‌و خودی مانەوەی ئینسان‌و دابینکردنی پێداویستی‌یەکانی، لەسایەی هەر نیزامێکدا، بکرێتەوە، بەبێ ئەوەی کە هێزی کاری زیندووی ئینسانەکان ئامرازو هۆیەکانی کار بخاتە گەڕو بەرهەمی نوێ بخوڵقێنێ. بەڵام هێزی کارو هۆیەکانی بەرهەمهێنان لەنیزامی سەرمایەداریدا بەدیواری خاوەندارێتی تایبەتی لێک جیاکراونەتەوە. بوونەتە هەندێک کاڵا کە خاوەنەکانیان دەبێ لەبازاڕدا لەگەڵ یەکتری ڕووبەڕوو ببنەوە. ڕواڵەتی مەسەلەکە ئەوەیە کە خاوەنی ئەم کاڵایانە لەبازاڕدا دەکەونە

جەوهەرییەوە لە هەموو نیزامەکانی پێشووی جیا دەکاتەوە.

تێکڕای زێدەبایی بەدەستهاتوو لە چەوسانەوەی چینی کرێکار بەشێوەیەکی سەرەکی لە ڕێگەی بازاڕ وەهەروەها لە کەناڵی سیاسەتە دارایی و دراوییەکانی دەوڵەتانەوە لەنێوان بەشە جیاجیاکانی چینی سەرمایەداردا بەش دەکرێت. قازانج و سوودو موڵکانە شێوە سەرەکییەکانی بەش پێبڕانی سەرمایە جیاجیاکانە لە بەروبومی ئەم چەوسانەوە چینایەتییە. کێبەرکێی سەرمایەکان لە بازاڕدا بڕی هەر بەش و یەکەو دامەزراوێکی سەرمایەداری دیاری دەکات.

بەڵام کار بەمە کۆتایی نایات. سەرجەم خەرجی دامودەزگای دەوڵەت و سوپا و سیستمی بەڕێوەبردنی بۆرژوازی، سەرجەم خەرجی دامو دەزگا ئایدۆلۆژیی و کەلتوورییەکانی کۆمەڵگای بۆرژوایی و خەرجی ئەو ژمارە زۆرە لە ئینسانەکان کە لەڕێگەی ئەم دامودەزگایانەوە پارێزگاریی و پاسەوانیی لە دەسەڵاتی بۆرژوازی ئەکەن، هەر لەم سەرچاوەیەوە دابین دەکرێت. چینی کرێکار بە کاری خۆی خەرجی چینی دەسەڵاتدار، خەرجی کەڵەکە بوونی ڕۆژلەدوای ڕۆژی سەرمایەو خەرجی باڵادەستیی سیاسی و کەلتووریی و فیکریی بۆرژوازی بەسەر خۆیی و هەموو کۆمەڵگادا دابین دەکات.

بە کەڵەکەبوونی سەرمایە هەمیشە قەوارەی خەرواری ئەو کاڵایانەی کە سەروەت و سامانی کۆمەڵگای بۆرژوایی پێکدەهێنن زیاد دەکات. گەشەی هەمیشەیی و خێرای تەکنیك و چوونەسەری قەوارەو توانای ئامڕازو هۆیەکانی بەرهەمهێنان کە چینی کرێکار لە هەر سووڕێکی تازەی بەرهەمهێناندا دەیانچەرخێنێ، ئاکامی بێئەملاو ئەولای پرۆسەی کەڵەکەبوونی سەرمایەیە. بەڵام بەبەراورد لەگەڵ مەودای پەرەسەندنی سەروەت و سامان و توانای بەرهەمهێنانی کۆمەڵگادا، چینی کرێکار هەمیشە بەشێوەیەکی ڕێژەیی بێبەشتر دەبێت. سەرەڕای ئەوەی کە ئەگەر بەشێوەیەکی ڕەهاو یەکلایەنە سەیری بکەین، دەبینین کە پلەبەپلەو بەشێوەیەکی سنووردار ژیانی کرێکاران لانی کەم لە وڵاتە پێشکەتووەکاندا دەچێتە سەرەوە، بەڵام حەقیقەت ئەوەیە کە لە پرۆسەی کەڵەکەبوونی سەرمایەدا ڕێژەی بەشی چینی کرێکار لە تێکڕای سەروەتی کۆمەڵگا، بەخێرایی دێتە خوارەوەو مەودای نێوان ئاستی ژیانی چینی کرێکارو ستاندارده مومکینەکانی ئاسایش و خۆشگوزەرانی، کە بە هەوڵ و تەقەلای خودی ئەو وەدی هاتووە، قووڵتر دەبێتەوە. هەرچی کۆمەڵگا سەروەتمەندتر دەبێت، ئەوەندەیتر کرێکار تیایدا بەشێکی مەحرومتر پێك دەهێنێ.

باش بوونی تەکنیك و چوونەسەری ئاستی بەرهەمهێنان و توانای بەرهەمهێنانی کار، بەمانای ئەوە دێت کە هەرچی زیاتر دەزگاو ئامێرو سیستمە ئۆتۆماتیکەکان جێگای

هێزی کاری زیندوو بگرنەوە. لە کۆمەڵگایەکی ئینسانی و ئازاددا ئەمە دەبێ بەمانای فەراهەم بوونی دەرفەتی زیاتر بێت بۆ هەمووان بۆ دەست ئاوەڵابوون و چێژ وەرگرتن لە ژیان. بەڵام لە کۆمەڵگای سەرمایەداریدا، کە هێزی کارو هۆیەکانی کار تەنها کۆمەڵە کاڵایەکن کە سەرمایە بەمەبەستی وەدەستهێنانی قازانج بەدەستییەوە گرتووە، جێگرتنەوەی ئینسان بە ئامێر دەبێتە مایەی بێکاریی و بێکارسازیی هەمیشەیی بەشێك لە چینی کرێکارو بێبەش بوونیان لە دەرفەتی دابینکردنی گوزەران. پەیدابوونی لەشکرێکی زەخیرە لە کرێکارانی بێکار، کە تەنانەت دەرفەتی فرۆشتنی هێزی کاری خۆشیان نییە، ئاکامێکی حەتمیی ڕەوتی کەڵەکەی سەرمایەیە کە لەهەمان کاتدا خۆی یەکێك لە مەرجەکانی بوون و مانەوەی نیزامی سەرمایەداریش دابین دەکات. بوونی سوپایەکی زەخیرەیی لە بێکاران، کە لەبنەڕەتدا ئەرکی بەڕیوەچوونی ژیانیان دەکەوێتە ئەستۆی بەشی لەسەرکاری خودی ئەم چینە، کێبەرکێ لەنێو چینی کرێکاردا پەرە پێدەدات و کرێ لەئاستێکی هەرچی کەمتردا ڕادەگرێ. ئەم سوپای زەخیرەیە ئەو دەرفەتەش بە سەرمایە دەدات کە بڕی ئەو هێزی کارەی کە دەیخاتە گەڕ بەپێی پێویستییەکانی بازاڕ کەم و زۆر بکات. بێکاری، دەرهاویشتەیەکی لاوەکیی بازاڕ، یان ئاکامێکی سیاسەتی هەڵەی ئەم یان ئەو دەوڵەت نییە، بەڵکو بەشێکی زاتیی کارکردی سەرمایەداری و ڕەوتی کەڵەکەی سەرمایەیە.

قەیرانە ئابوورییە ناوبەناوەکان بە ئاکامە ترسناك وماڵوێرانکەرە ئابووریی و کۆمەڵایەتییەکانیانەوە، بەشێکی جیانەکراوەی نیزامی سەرمایەدارین. ئەم قەیرانانە لەبنەڕەتدا لە ناکۆکییەکی بنچینەیی نێوجەرگەی خودی پرۆسەی کەڵەکەبوونی سەرمایەوە سەرچاوە دەگرن: لەکاتێکدا کە کار سەرچاوەی قازانج و زێدەباییە، ڕەوتی کەڵەکەبوونی سەرمایەو گەشەی حەتمیی تەکنیك، بەبەردەوامی ڕێژەی هێزی کار بەبەراورد لەگەڵ هۆیەکانی بەرهەمهێنان دێنێتە خوارەوە. زێدەبایی بەرهەمهاتوو، تەنانەت ئەگەر بەشێوەیەکی ڕەهاو یەکلایەنەش ڕوولە زیاد بوون بێت، بەشێوەی ئاسایی ناتوانێ هاوشان لەگەڵ چوونەسەری هەمیشەیی ئەو سەرمایەی کە دەخرێتە کارەوە زیاد بکات. تێکڕای قازانجی سەرمایە، بەپێی یاسا ماددییەکانی خودی ڕەوتی کەڵەکەبوونی سەرمایە، بەناچاری ڕوو لە دابەزینە. هەوڵ و تەقەلای هەمیشەیی بۆ پووچەڵ کردنەوەی ئەم دابەزینەو ڕاگرتنی تێکڕای قازانج، بەتایبەت لە ڕێگەی توندکردنەوەی چەوسانەوەو کەمکردنەوەی بەشی چینی کرێکار لە سەروەت و سامانی کۆمەڵگا، کە لەشێوەی کرێ و خزمەتگوزارییە کۆمەڵایەتییەکان و ...تاد دا پێی دەدرێت، مەشغەڵەی هەموو ڕۆژەی چینی سەرمایەدارو دەوڵەتە ڕەنگاوڕەنگەکانی و هەروەها توێژاڵێکی فراوان لە بیرمەندانی ئابووری و بەڕێوەبەران و پسپۆڕانی بۆرژوایە لەسەرتاسەری جیهاندا.

سەرباری هەموو ئەم هەوڵانە، ناکۆکی‌یە دەروونی‌یەکانی سەرمایەو ڕەوتی ڕوولەدابەزینی تێکڕای قازانج، هەموو جارێك سەرەنجام خۆی ئەسەپێنێت‌و هەموو نیزامی ئابووری دەکێشێتە قەیرانێکی قووڵەوە. سەردەمی متبوون‌و قەیران نەتەنها نیشانەو بەڵگەی توندبوونەوەی ناکۆکی‌یە دەروونی‌یەکانی سەرمایەیە، بەڵکو لەهەمان کاتدا میکانیزمی عەمەلیی خامۆش کردنەوەی قەیران‌و دەست بەخۆدا هێنانەوەی سەرمایەشە. کێبەرکێ لەنێوان توێژە جیاجیاکانی سەرمایەدا توند دەبێتەوەو گەلێکیان دەکەونە داوی ئیفلاس بوونەوە. ئەمە لەهەمان کاتدا سەرمایە لاوازەکان لە مەیدان دەکاتە دەرو هەلومەرجی قازانج هێنان بۆ ئەوانەی کە دەمێننەوە لەبارتر دەکات. لەلایەکی تریشەوە چینی سەرمایەدارو دەوڵەتەکانی لە وڵاتە جیاجیاکاندا هێرشێکی بەربڵاو لەشێوەی جۆراوجۆردا بۆ سەر ئاستی ژیانی چینی کرێکار دەست پێ‌دەکەن. ژمارەی بێکاران بەخێرایی دەچێتە سەرەوەو چەوسانەوەی تێکڕای چینی کرێکار توندتر دەبێتەوە. سەرمایە لەدڵی هەر قەیرانێکدا چەقبەستووتر دێتە دەرەوەو بەم پێیەش قەیرانی دواتر بەمەودایەکی فراوانترو قووڵترەوە سەرهەڵدەدات‌و دەبێتە مایەی کێبەرکێ‌و کێشمەکێشێکی توندوتیژتر لەناو خودی چینی سەرمایەداردا. سووك کردنی هەر قەیرانێکی تازە خۆسازدانەوەیەکی هەمەلایەنەتری سەرمایە دەخوازێ. پێ‌بەپێ‌ی ئەمەش ئاسۆیەك کە بۆرژوازی دەینێتە بەردەم کۆمەڵگا، جار لەدوای جار تاریکترو خەتەرناکتر دەبێت.

ئاکام‌و دەرهاویشتەکانی ناکۆکی‌و قەیرانەکانی نیزامی سەرمایەداری تەنها لەچوارچێوەی قەڵەمڕەوی ئابووریدا نامێنێتەوە. جەنگە ماڵوێرانکەرەکان لەئاستی جیهانی‌و ناوچەییدا، میلیتاریزم‌و دەستدرێژیی سەربازی، داسەپاندنی حکومەتە پۆلیسی‌و سەرکوتگەرەکان، سەندنەوەی مافە مەدەنی‌و سیاسی‌یەکانی جەماوەرو بەتایبەت چینی کرێکار، پەرەسەندنی تیرۆریزمی دەوڵەتیی‌و ڕێکخراوە ڕاستە توندڕەوەکان، توندبوونەوەی ڕاگەیاندن‌و گوشارە دواکەوتووە دینی‌و ناسیۆنالیستی‌و نەژاد پەرستانەو دژی ژنەکان، ئەمانە تایبەتمەندی‌یە بەرچاوەکانی سەرمایەداری هاوچەرخن بەتایبەت لە سەردەمی قەیرانەکاندا.

دەوڵەت‌و ڕووبینای سیاسی

قسەکەرانی کۆمەڵگای بۆرژوازی وای نیشان دەدەن دەوڵەت دەزگایەکی پێویستە، کە بۆ بەڕێوەبردنی کۆمەڵگا بەپێ‌ی بەرژەوەندی گشتی‌و هاوبەشی هەموو ئەندامانی کۆمەڵگا پێك هاتووە. دەزگایەك کە گوایە ڕەنگدانەوەی ئیرادەی گشتیی جەماوەرەو

سەودایەکی هاوسەنگ‌و ئازادەوە. کرێکار هێزی کارەکەی بۆ چەند سەعاتێکی دیاریکراو بە سەرمایەدار، واتە خاوەنی هۆیەکانی بەرهەمهێنان، دەفرۆشێ‌و لەبەرامبەر ئەمەدا کرێ وەردەگرێ. سەرمایەدار، هێزی کار ئەخاتە گەڕ، بەکاری ئەهێنێ، وەسەرەنجام بەرهەمی نوێ بەرهەم دێنێ. ئەم کاڵایانە لەبازاڕدا دەفرۆشرێت‌و ئەو پارەیەی کە وەدەست دێت وەکو سەرمایە سەرلەنوێ سووڕی بەرهەمهێنان دەست پێ‌ئەکاتەوە.

بەڵام، لەودیوی سەودای بەڕواڵەت هاوسەنگی کارو سەرمایەوە، نایەکسانی‌یەکی بنەڕەتیی خۆی حەشارداوە کە چارەنووسی هەموو بەشەرییەتی ئەمڕۆ دیاری دەکات‌و ڕزگاری‌و ئازادی کۆمەڵگا بەبێ ڕزگاربوون لەمە مەیسەر نابێ. کرێکار بەکرێ‌یەك کە وەری دەگرێ تەنها ئەو شتە بەدەست دێنێتەوە کە فرۆشتوویەتی، واتە توانای کارکردن‌و سەرلەنوێ گەڕانەوە بۆ بازاڕی کار. چینی کرێکار بەکاری هەرڕۆژەی تەنها کرێکار بوونی خۆی، وە مانەوەی خۆی وەکو فرۆشیاری هەمووڕۆژەی هێزی کار زامن دەکات. بەڵام سەرمایە لەم نێوەدا کەڵکە دەکات‌و پەرەئەسێنێ. هێزی کار هێزێکی خوڵقێنەرە. بایی تازە بۆ کڕیارەکەی بەرهەم دێنێ. بایی ئەو بەرهەم‌و شمەکانەی کە هەرجارێك لەلایەن چینی کرێکارەوە بەرهەم دێت زیاترە لە کۆی ئەوبەشەی بەو ئەبڕێ‌و ئەوبەشە لە بەرهەمهێنان کە بۆ دەست پێیاهێنانەوەی ئەو هۆیانەی بەرهەمهێنان خەرج دەکرێت کە بەکار براون یان سەرف کراون. ئەم زێدەباییە، کە خۆی بەشێوەی خەروارێك لە کاڵاکان نیشان دەدات، بەهۆی خاوەندارێتی چینی سەرمایەدار بەسەر هۆیەکانی بەرهەمهێناندا بەشێوەیەکی ئۆتۆماتیك دەچێتە کیسەی ئەوەوەو سەرمایەکەی هەرچی قەبەتر دەکات. هێزی کار لە میانەی ئاڵوێری لەگەڵ سەرمایەدا تەنها خۆی سەرلەنوێ بەرهەم دێنێتەوە. لەکاتێکدا کە سەرمایە لە ئاڵوێری لەگەڵ هێزی کاردا گەشە دەکات. توانای داهێنەرانەی هێزی کارو چالاکیی خوڵقێنەرانەی چینی کرێکار، خۆی لەشێوەی بەرهەمهێنانی سەرمایەی تازە بۆ چینی سەرمایەدار دەردەخات. هەرچی چینی کرێکار زۆرترو باشتر کار بکات، توانای سەرمایە زیاد دەکات. توانای سەرسوڕهینەری سەرمایە لە جیهانی ئەمڕۆداو دەسەڵاتی ڕۆژلەڕۆژ زیاتری بەسەر ژیانی ئابووری‌و سیاسی‌و فیکریی میلیاردەها دانیشتووانی سەرگۆی زەویدا، شتێکی تر نییە جگە لە ڕەنگدانەوەی ئاوەژووی توانای خوڵقێنەرانەی کارو بەشەرییەتی کرێکار.

بەم جۆرە چەوسانەوە لە کۆمەڵگای سەرمایەداریدا، بەبێ هیچ کۆت‌و زنجیرێکی ئاسنین لە گەردن‌و دەست‌و پێ‌ی بەرهەمهێنەران، لەڕێگەی بازاڕو سەودای ئازادو هاوسەنگی کاڵاکانەوە مەیسەر دەبێت. ئەمە تایبەتمەندیی بنەڕەتیی سەرمایەداری‌یەو لەڕووی

هەڵبژاردن، قاڵبی سەرەكی مەشروعییەت پێدانی حوكمڕانیی چینایەتی بۆرژوازییە. ڕواڵەتی مەسەلەكە ئەوەیە كە دەوڵەت ئامڕازی حوكمڕانیی هەموو خەڵكەو بەدەنگدانی ڕاستەوخۆی خەڵك پێكدێت. بێگومان لەڕووی مێژووییەوە مافی دەنگدان و هەڵبژاردن و پەرلەمان بە كۆمەڵە دەسكەوتێكی گرنگی هەوڵ و كۆششی جەماوەری كرێكار دەژمێردرێن لەپێناو پەرەپێدانی مافە مەدەنییەكانی خۆیاندا. ئەوە بەڵگەنەویستە كە ژیان لە سایەی نیزامێكی لیبراڵیی بۆرژواییدا ئاسانترە وەك لە ژیان لەسایەی نیزامێكی پۆلیسی و ئیستبدادیدا. بەڵام ئەم قاڵبانە ناتوانن ماهییەتی چینایەتی دەوڵەتی هاوچەرخ بشارنەوە. جەماوەری بەرینی خەڵكی كرێكار تەنانەت لە پێشكەوتووترین و سەقامگرتووترین و ئازادترین نیزامە پەرلەمانی‌یەكانیشدا، كەمترین ڕێگادەستیان هەیە بۆ كاریگەری دانان لەسەر سیاسەت و هەنگاوەكانی دەوڵەت. نیزامی پەرلەمانی توانیویەتی بە بەكارهێنانی توندوتیژی‌یەكی كەمترو بە دەستبەدەست پێ‌كردنی پلەوپایە دەوڵەتی‌یەكان لەنێوان بەشە جیاجیاكانی چینی دەسەڵاتداردا لەڕێگەی هەڵبژاردنی گشتیی دەورەییەوە، دەسەڵاتداریێتی بێ‌ئەملاوئەولای تێكڕای بۆرژوازی بەسەر ژیانی سیاسی و ئابووری كۆمەڵگادا زامن بكات. دیموكراسی پەرلەمانیی میكانیزمێك نییە بۆ دەخالەتی جەماوەر لە كاروباری حوكمڕانیدا، بەڵكو ئامڕازێكە بۆ مەشروعییەت پێدانی حوكمڕانی و دیكتاتۆری چینی بۆرژوا.

كەلتوورو ئایدۆلۆژی و ئەخلاق

چەوسانەوەو جوداسازی و بێ‌مافی‌یەكی ئاوا لەڕادەبەدەرو، لەشێوەیەكی ئاوا ئاشكرادا، بەبێ مل كەچ كردن و ڕەزامەندیی خودی كۆمەڵانی بەرینی چەوساوەو بەڕەوا لەقەڵەمدانی ئەم پەیوەندی‌یانە لە زەینی خودی قوربانیيانیدا ناتوانێ خۆی بەپێوە ڕابگرێ. پاساو كردنی ئەم هەلومەرجەو، بە ئەزەلی و ئەبەدی لەقەڵەمدانی و ترساندن و سڵەماندنەوەی ژێردەستانی كۆمەڵگا لە یاخی‌بوون لەدژی ئەم پەیوەندی‌یانە، ئەركی ڕووبینای فیكریی و كەلتووریی و ئەخلاقییە لەم كۆمەڵگایەدا. جبەخانەی كەلتووریی و ئەخلاقیی بۆرژوازی لەدژی ئازادی و ڕزگاریی ئینسان یەكجار گەورەو سەرسوڕهێنەرە. بەشێك لەم ئامڕازانە لە چاخە كۆنەكانەوە بەمیرات ماونەتەوە، بەڵام بەپێ‌ی پێداویستی‌یەكانی كۆمەڵگای بۆرژوایی ئارایش و دەمەزەرد كراونەتەوە. دین و مەزهەبە جۆراوجۆرەكان، سۆزو دەمارگیری‌یە ئەخلاقی‌یە ساویلكانەكان، ڕەگەزپەرستی، نەژادپەرستی، پیاوسالاری، هەموو ئەمانە بەدرێژایی مێژوو چەكە فیكری و كەلتووری‌یەكانی چینە دەسەڵاتدارەكانی كۆمەڵگا بوون بۆ كپكردنەوەو بەملكەچی هێشتنەوەی جەماوەری زەحمەتكێشی كۆمەڵگا. هەموو ئەمانە بە بەرگی تازەو توانای

تازەوە، لەسەردەمی ئێمەدا خزمەت بە پارێزگاری كردن لە خاوەنداریێتی و دەسەڵاتداریێتی بۆرژوایی دەكەن لە هەڕەشەی هۆشیاری و وریا بوونەوەو ڕەخنەی چینی كرێكارو كۆمەڵانی چەوساوە.

بەڵام ئەوەی كۆمەڵگای بۆرژوایی خۆی لەمەڕ ئامڕازە فیكری و كەلتووری‌یەكانی یەخسیر كردنەوە دای‌هێناوە زۆر لەمانە مەزنترو كارامەترە. قازانج پەرستیی فەردیی و ڕكابەرایەتی، واتە لۆژیكی هەڵسوكەوتی بۆرژوا لە قەڵەمڕەوی بازاڕدا، بە سروشتی ئینسان بەشێوەیەكی گشتی دەژمێردرێن و وەكو بەها بەرزەكانی بەشەر تەقدیس دەكرێن. لەم كۆمەڵگایەدا پەیوەندی نێوان ئینسانەكان، ڕەنگدانەوەو پاشكۆی پەیوەندی نێوان كالاكانە. ئەوە جێگەو شوێنی ئینسانەكانە لە پەیوەند بە خاوەنداریێتی‌یەوە كە پلەوپایەو بەهایان دیاری دەكات. بۆرژوازی چەقبەستن و ئارایشی خۆجێیی و بەرتەسكی كۆمەڵگای كۆنی تێكشكان و وڵاتەكانی پێكهێنا. ناسیۆنالیزم و نیشتمانپەروەریی مۆدێرنی بۆرژوایی، وەكو بەهێزترین كۆتی ئایدۆلۆژیی چینە دەسەڵاتدارەكان لەتێكڕای مێژوودا، لە گەردنی كۆمەڵانی خەڵك ئاڵاوەو جێگای ڕەگەزپەرستی و عەشیرەتگەریی و ناسنامەی خۆجێیی گرتۆتەوە.

بیروباوەڕی زاڵ لە هەر كۆمەڵگایەكدا بیروباوەڕی چینی دەسەڵاتدارە. بەڵام حوكمڕانی و كۆنترۆڵی فیكری و كەلتووری و ئەخلاقیی بۆرژوازی بەسەر ژیانی كۆمەڵگای ئەمڕۆدا لەڕووی مەوداو قووڵی‌یەوە بێ‌وێنەیە. شۆڕشە زانستی و تەكنیكی و پیشەسازی‌یە مەزنەكانی دووسەد ساڵی ڕابردووو میكانیزمی بەهێزی بازاڕ كە هەموو سنورێكی میللی و ڕەگەزی و سیاسی و كەلتووری دەبەزێنێ، ئیمكاناتێكی بەرینی خستۆتە دەستی بۆرژوازی‌یەوە بۆ پاراستنی باڵادەستیی ئایدۆلۆژی و ڕەواج پێدانی پرەنسیپ و بیروباوەڕە خورافی‌یەكانی خۆی لە ئاستێكی جیهانیدا. لە قەڵەمڕەوی بەرهەمهێنانی بیروبۆچوونیشدا، ڕێك وەكو قەڵەمڕەوی بەرهەمهێنانی شمەك، توانای خوڵقێنەرانەی ئینسان بووەتە چەكێك لەدژی خودی خۆی. ئەو داهێنان و پێشكەوتنە بێ‌شومارانەی كە لەسەدەی بیستەمدا لە زەمینەی گۆڕانكاری لە قاڵبە ئەدەبی و هونەری‌یەكان، گۆڕانكاری میدیا بیستراوو بینراوو كۆمپیوتەری‌یەكان و پەرەپێدانی مەیدانە جیاجیاكانی هەڵسووڕانی كەلتووری‌دا، ڕووی داوە، لە پلەی یەكەمدا، مەیدانی داوە بە بۆمبارانكردنی هەموو ڕۆژەی كۆمەڵانی ملیۆنیی خەڵك بە بیروباوەڕە بۆرژواییەكان، لەشكڵ و شێوەی كاریگەرترو ئاڵۆزترو هەمەڕەنگتردا. سەرهەڵدانی هۆیەكانی پەیوەندی گشتی و ئەنفۆرماتیكی و تۆڕەكانی ڕادیۆو تەلەفزیۆنی فەزائی لە دوو دەیەی دواییدا، كە كۆكردنەوەو گواستنەوەی خێرای زانیاری‌یان لە سەرانسەری جیهاندا زۆر ئاسان كردۆتەوە، بەدەستی بۆرژوازی‌یەوە بوونەتە دامودەزگای زەبەلاحی پەخشكردنی

زانیاری شێوێنراوو داسەپاندنی بیروباوەڕو هەڵخڕاندنی خەڵکی لە ئاستێکی سەدان ملیۆنیدا. میدیا و پیشەسازیی نمایش، کە خۆیان لە پڕقازانجترین قەڵەمڕەوەکانی جموجۆڵی سەرمایەن، بەشێکی زۆر لە ئەرکە تەقلیدی‌یەکانی دامەزراوی خێزان و دەزگا دینی‌یەکان و تەنانەت ئۆرگانەکانی سەرکوتیان لە کۆمەڵگادا گرتۆتە ئەستۆو ڕۆژ لەدوای ڕۆژ دەورێکی زیاتر دەبینن لە پاراستنی ئەم هاوسەنگی‌یە ئایدۆلۆژی‌یەی لە کۆمەڵگادا هەیە، لە گواستنەوەی بیروباوەڕو مەعنەویات و ئەخلاقییاتی زاڵ بۆ نێو کۆمەڵانی خەڵك، لە پاوانکردنی فیکریی و لەقاڵبدانی میشکیان، لە بەتاکخستنەوەو تۆقاندنیان و پوچەڵکردنەوەی بیروباوەڕو بۆچوونە ڕەخنەگرانەکان لە کۆمەڵگادا. ئەم دامەزراوانەو ئەم شێوە مۆدێرنانەی پاوانکردنی فیکریی و کەلتووریی کۆمەڵگا، کۆڵەکەیەکی سەرەکی سەقامگیریی سیاسی کۆمەڵگای بۆرژواییە، بەتایبەت لە هەلومەرجی قەیران و بێ‌ئاسۆیی و بەرزبوونەوەی ناڕەزایەتی گشتی‌دا.

خەبات لەدژی بیروباوەڕو دیدو بۆچوون و ئەخلاقییاتی زاڵ بەسەر کۆمەڵگادا، لایەنێکی هەمیشەیی خەباتی چینایەتی کرێکاران و ئەرکێکی گرنگی بزووتنەوەی کۆمۆنیستیی کرێکاری بووە.

شۆڕشی کۆمەڵایەتی و کۆمۆنیزم

کۆمەڵگای ئازادی کۆمۆنیستی

بە سەرنجدانێکی کورت ئەوە دەرئەکەوێت کە چۆن جیهانی سەرمایەداری جیهانێکی لنگەوقوچە. پەیوەندی نێوان کالاکان دەبێتە بناغەی پەیوەندی نێوان ئینسانەکان. هەوڵ و کۆششی گەورەو گران و هەرڕۆژەی بەشەرییەتێك کە کار دەکات و جیهان دەخولقێنێ، خۆی لە دەسەڵاتی ڕۆژلەڕۆژ زیاتری سەرمایە بەسەر وجودی ئەودا دەبینێتەوە. مەبەست لە چالاکی ئابووری، بەرهەمهێنانی پێداویستی‌یەکانی ئینسانەکان نییە، بەڵکو قازانج هێنانە بۆ سەرمایە. گەشەی هەمووڕۆژەی تەکنەلۆژی و مەعریفەی زانستی و هونەریی کە کلیلی بەختەوەری و خۆشگوزەرانی ئینسانە، لەم نیزامەدا دەبێتە مایەی بێکاری و بێ‌بەشیی هەرچی زیاتری سەدان ملیۆن کرێکار. لە جیهانێکدا کە سەرەنجام لەسەر شانی هاوکاری و هەوڵی بەکۆمەڵ بیناکراوە، ڕکابەرایەتی حوکمڕانی دەکات. ئازادی ئابووری فەرد پەردەیەکە بۆ داپۆشینی

دەسەڵاتی هاوبەشی ئەندامانی کۆمەڵگا دەستەبەر دەکات. دەڵێن یاسا زاڵەکان، کۆمەڵە پرەنسیپێکی بەڵگەنەویست و سروشتی و جێی ڕەزامەندیی تاکەکانی کۆمەڵگان و دەوڵەت زامن و جێبەجێکەری ئەم یاسایانەیە. نیشاندانی دەوڵەت وەکو دەزگایەکی سەربەخۆو بێ‌لایەنی بەرژەوەندی‌یە چینایەتی ناکۆکەکانی ناو کۆمەڵگا، کۆڵەکەیەکی بنەڕەتیی ئایدۆلۆژی بۆرژواییە. ئەم تێڕوانینە بۆ دەوڵەت بەتایبەت لە وڵاتانی پێشکەوتووی ڕۆژئاوادا کە نیزامێکی پەرلەمانیی سەقامگیرتریان هەیە ڕیشەیەکی بەهێزتری لەنێو جەماوەردا داکوتاوە. بەڵام لەوڵاتانی دوواکەوتووتریشدا، سەرباری فەرمانڕەوایی دەوڵەتە سەرکوتگەرو پۆلیسی‌یەکان، هەروەها سەرباری ئەوەی کە خەڵك بەگشتی بەچاوێکی خراپ سەیری ئەو دەوڵەتانە ئەکەن کە لەسەر کارن، خودی پێویست بوونی دەوڵەت جێگای پرسیار نییە، وە دەرکی جەماوەر لە دەوڵەت وەکو دەزگایەك کە ئەرکی بەڕێوەبردنی کۆمەڵگای لە ئەستۆیە بەهەمان ڕادە بەهێزو ڕیشەدارە. پەرەسەندنی ڕۆڵی ئابووری دەوڵەتەکان و بەتایبەت دەخالەتی ئەوان لە قەڵەمڕەوی خزمەتگوزاری‌یە کۆمەڵایەتی‌یەکان و بەڕێوەبردن و کۆنترۆڵی ئابووری لەم چەند دەساڵەی دواییدا گەلێك پەرەی بەم خۆشباوەڕی‌یانە داوە.

ڕاستی‌یەکەی ئەوەیە کە دەوڵەت گرنگترین ئامڕازی چینی دەسەڵاتدارە بۆ یەخسیر هێشتنەوەی جەماوەری چەوساوە. لەڕووی مێژووییەوە سەرهەڵدانی دەوڵەت ئاکامی پەیدابوونی چەوسانەوەو چینەکان و دابەشبوونی کۆمەڵگا بووە بۆ چینی چەوسێنەرو چەوساوە. سەرباری هەموو ئاڵۆزی‌یەکانی بونیادی دەوڵەتانی ئەمڕۆ، دەوڵەت هەر دەزگایەکە بۆ توندوتیژی نواندن و، سوپا و دادگا و زیندانەکان کۆڵەکە بنەڕەتی‌یەکانی پێك دەهێنن. دەوڵەت هێزی سەرکوتگەری سازماندراوی چینی چەوسێنەرە. دەوڵەت ئامڕازی پیادەکردنی دەسەڵاتدارێتی چینایەتی‌یە. هەر دەوڵەتێك، جا لە هەر شکڵ و شێوەیەکدا بێت، چ پاشایەتی و چ کۆماری، چ پەرلەمانی و چ ئیستبدادی، ئامڕازی پیادەکردنی دیکتاتۆری چین یان چینە دەسەڵاتدارەکانە.

لە هەر نیزامێکدا، تەنانەت لە توندوتیژترین کۆیلەداری‌یەکانی سەردەمەکانی ڕابردووشدا کە تیایاندا ئینتمای چینایەتی دەوڵەت شتێکی شاراوە نەبوو، چینی دەسەڵاتدار پێویستی بەوە بووە کە بناغەیەك بۆ مەشروعییەتدان بە دەوڵەتەکەی بەدەستەوە بدات. پاشایەتی و دەسەڵاتدارێتی میراتیی، دەسەڵاتدارێتی ئەریستۆکراتی، دەسەڵاتدارێتی دینی و ئیلاهی، قاڵبە جیاجیاکانی ئەم مەشروعییەت پێدانە بوون. لە کۆمەڵگای سەرمایەداریدا، کۆمەڵگایەك کە بناغەکەی لەسەر بازاڕ دانراوەو تیایدا کرێکارو سەرمایەدار وەکو عەناسرێکی "ئازاد" پێناسە ئەکرێن کە بەڕواڵەت دەچنە ناو سەودایەکی ئارەزوومەندانەو هاوسەنگەوە، مافی دەنگدان و پەرلەمان و نیزامی

کۆمەڵگای کۆمۆنیستیدا دەوڵەت دەپوکێتەوە. کۆمەڵگای کۆمۆنیستی کۆمەڵگایەکە بێدەوڵەت. کاروباری بەڕێوەبردنی کۆمەڵگا لە کەناڵی هەرەوەزو هاوبیری‌و پەیوەندیگرتن‌و بڕیاردانی هاوبەشی هەموو ئەندامانی کۆمەڵەوە یەکلایی دەکرێتەوە.

بەم جۆرە کۆمەڵگای کۆمۆنیستی بۆ یەکەمین جار ئامانجی ئازادی‌و یەکسانی ئینسانەکان بەمانای واقعی ووشەکە وەدیدێنێ. ئازادی، نەتەنها لەستەم‌و سەرکوتی سیاسی، بەڵکو لە ناچاریی‌و یەخسیربوونی ئابووری‌و ئەسارەتی فیکریی. ئازادی لە مومارەسەکردنی لایەنە جیاجیاکانی ژیانداو لە شکۆفایی توانای خوڵقێنەرانەو سۆزە پیرۆزە ئینسانییەکاندا. یەکسانی، نەتەنها لەبەرامبەر یاسادا، بەڵکو لە بەهرەمەند بوون لە ئیمکاناتە ماددی‌و مەعنەوییەکانی کۆمەڵگادا. یەکسانیی پلەو بەهای هەمووان لەبەرامبەر کۆمەڵگادا.

کۆمەڵگای کۆمۆنیستی شاری خۆشبەختیی‌و ئاواتێکی خەیاڵیی نییە. هەموو مەرجەکانی پێکهاتنی نیزامێکی بەم جۆرە، لەهەناوی هەرئەم جیهانە حازروبزرەی سەرمایەداریدا هەرئێستا فەراهەم کراون. توانای زانستیی، تەکنەلۆژی‌و بەرهەمهێنانی ئینسانی ئەمڕۆ هێندە ئەبعادێکی مەزنی پەیداکردووە کە داڕشتنی کۆمەڵگایەك لەپێناو پڕکردنەوەی پێداویستییەکان‌و دابینکردنی ئاسایشی هەمووان‌دا بەتەواوی لەتوانادایە. شۆڕشە ئەلکترۆنیك‌و ئەنفۆرماتیکەکانی دەیەکانی ئەم دواییەو گۆڕانکاری سەرسوڕهێنەر لە هۆیەکان‌و شێوازەکانی پەیوەندی گرتن‌و گەیاندنی بیستراوو بینراوی زانیاریدا، بنیاتنانی کۆمەڵگایەکی جیهانی‌و بەشداریی هەمووان لە داڕشتن‌و بەرنامەڕێژی‌و ڕاپەڕاندنی کاروبارە جۆراوجۆرەکانی کۆمەڵگای زیاتر لە هەمیشە مەیسەر کردووە. بەشێکی زەبەلاح لەم توانای بەرهەمهێنانە هەرئێستاکە، یان بەشێوەی جۆراوجۆر بەفیڕۆ دەدرێت وەیان بەئەنقەست دەکرێتە سەروکاری بەرگرتن بە خستنەگەڕی ئەم ئیمکاناتە لەپێناو پڕکردنەوەی پێداویستییەکانی بەشەردا. بەڵام سەرباری هەموو زەبەلاحییەکی ئیمکاناتی ماددی کۆمەڵگا، کۆڵەکەی سەرەکی کۆمەڵگای کۆمۆنیستی هێزی خوڵقێنەرو زیندووی ئەو میلیاردەها ئینسانەیە کە لە ئەسارەتی چینایەتی، لە کۆیلایەتی بەکرێ، لە ئەسارەتی مەعنەوی‌و لەخۆبێگانەبوون‌و لە سووکایەتییەك کە ئەم نیزامەی ئێستا بەسەریانیدا دەسەپێنێ ڕزگار دەبن. ئینسانی ئازاد، زامنی وەدیهاتنی کۆمەڵگای کۆمۆنیستییە.

سەرمایەداری خۆی ئەو هێزە مەزنە کۆمەڵایەتییەی داوەتەدەر کە دەتوانێ ئەم ئاسۆ ڕزگاریبەخشە بەکردەوە وەدیبێنێ. توانای سەرسوڕهینەرانەی سەرمایە کە بەپانایی جیهاندا بڵاوبۆتەوە، ڕەنگدانەوەی توانای چینێکی کرێکاری جیهانییە. کۆمەڵگای

کۆمۆنیستی بەرەنجامی شۆڕشی کریکارییە بۆ کۆتایی هێنان بە نیزامی کۆیلایەتی بەکرێ. بەم پێیە شۆڕشی کرێکاری شۆڕشێکی کۆمەڵایەتییە کە بەناچاری هەموو بنج‌و بنەوانی پەیوەندییەکانی بەرهەمهێنان هەڵدەتەکێنێ. چینی کرێکار، بەپێچەوانەی هەموو چینە ژێردەستەکانی مێژووی ڕابردووی کۆمەڵگای بەشەری، ناتوانێ ئازاد ببێت بێئەوەی کە هەموو بەشەرییەت ئازاد بکات. کۆمەڵگای کۆمۆنیستی یۆتۆپیا نییە، بەڵکو بەرەنجام‌و ئامانجی خەباتی چینێکی مەزنی کۆمەڵایەتییە لەدژی سەرمایەداری. خەباتێکی زیندووو واقعی‌و ڕۆژانە، کە تەمەنی بەئەندازەی تەمەنی خودی کۆمەڵگای بۆرژواییە.

شۆڕشی پڕۆلیتاری‌و حکومەتی کرێکاری

قسەکەران‌و بیرمەندانی بۆرژوا، مارکسیزم‌و کۆمۆنیزمی کرێکاری بەوە تاوانبار دەکەن کە جاڕ بۆ پیادەکردنی توندوتیژی‌و زەبروزەنگ دەدات لەپێناو گەیشتن بە ئامانجە کۆمەڵایەتییەکانی خۆیدا. ڕاستییەکەی ئەوەیە کە ئەوە خودی نیزامی بۆرژواییە کە لە بنەڕەتەوە لەسەر زەبروزەنگی سازماندراو دامەزراوە. زەبروزەنگ لەدژی گیان‌و لەشی ئینسانەکان، زەبروزەنگ لەدژی سۆزو بیرو زەینیان، زەبروزەنگ لەدژی ئومێدو هەوڵی ئەوان لەپێناو باشکردنی ژیان‌و دنیای خۆیاندا. نیزامی کاری کرێگرتە، واتە ناچار کردنی هەموو ڕۆژەی زۆربەی هەرەزۆری کۆمەڵگا بە فرۆشتنی توانای جسمیی خۆیان بە کەسانی دیکە لەپێناو بەڕێوەچوونی ژیانیاندا، خۆی سەرچاوەو جەوهەری هەموو زەبروزەنگە زاتییەکانی ئەم نیزامەیە. ژنان، کرێکاران، منالان، بەساڵاچووان، خەڵکی ناوچە بێبەش‌و دواکەتووەکانی جیهان، هەرکەسێك کە داوای مافێك دەکات‌و لەدژی ستەمێك ڕاست دەبێتەوە، وە هەرکەس‌و هەموو کەسێك کە لەم کۆمەڵگایەدا مۆری ئەم یان ئەو "کەمینە" نراوە بەنێوچاوانییەوە، قوربانیی ڕاستەوخۆو هەموو ڕۆژەی زەبروزەنگی بێپەردەی ئەم نیزامەن. شەڕو کۆمەڵ کوژی، لەبنەڕەتدا بەهۆی کێبەرکێی سەرمایەکان‌و جەمسەرە ئابوورییەکانەوە، لەم نیزامەدا مەودایەکی سەرسوڕهێنەری پەیدا کردووە. تەکنەلۆژیای چەکە نابودکەرو کۆمەڵ کوژەکان چەند ئەوەندە لە تەکنەلۆژیای بەرهەمهێنان پێشکەوتووترە. جبەخانەی بۆرژوازی لەئاستی نێونەتەوەییدا ئەوەندە زۆرە کە بەشی نابودکردنی چەندین‌و چەند جارەی هەموو گۆی زەوی دەکات. ئەمە نیزامێکە کە چەکە ترسناکە ئەتۆمی‌و کیمیاییەکانی بەکردەوە لەدژی کۆمەڵانی خەڵك بەکارهێناوە. سەرەنجامیش سەرباری هەموو ئەمانە، کۆمەڵگای بۆرژوایی دەتوانێ شانازی بەپێشڕەوییە سەرسوڕهینەرەکانییەوە بکات لەبواری کردنی تاوان‌و کوشتن‌و دەستدرێژی‌و پەلاماردان بە مەسەلەیەکی ئاسایی‌و هەموو ڕۆژە

لەژیانی تێکڕای خەڵکیدا.

ئایا دەکرێ نیزامێکی بەم چەشنە بەبێ پەنابردنی خەڵکی کرێکارو زەحمەتکێش بۆ زەبروزەنگ، لەسەر ڕێگای ڕزگاریی ئینسان و بنەبڕکردنی هەتاهەتایی توندوتیژی وەلابنرێت؟ لە هیچ گۆشەیەکی تیۆری کۆمۆنیزمدا، بەکاربردنی زەبروزەنگ بە بەشێکی جیانەکراوەو زاتیی شۆڕشی کرێکاری دانەنراوە. بەڵام هەرکەسێك کە بڕێك ئەم کۆمەڵگایە بناسێ دان بەوەدا دەنێ کە چینی دەسەڵاتدار بەخۆشیخۆی لەبەرانبەر ئیرادەی زۆربەی هەرەزۆری کۆمەڵگا بۆ گۆڕینی ئەم نیزامە ناکشێتەوە. ئەگەر بەرگری کردن لە قازانج و بەرژەوەندی ڕۆژانەی بۆرژوازی ئەرکی دەوڵەت و دەزگاکانی سەرکوتە. ئەوە هیچ قسەی تیا نییە کە بەرگری کردن لە خودی مانەوەی سەرمایەداریو خاوەندارێتی بۆرژوایی فەلسەفەی وجودی ئەوان پێکدەهێنێ. ئەگەر خواستی زیادکردنی کرێ یان ئازادی بەیان لەم کۆمەڵگایەدا پێی دەوڵەت و پۆلیس و سوپا دێنێتە ناوەوە، دەکرێ ئەوە پێشبینی بکرێت کە کۆشش بۆ دەستکۆتاکردنی ئابووریو سیاسی بۆرژوازی دەبێ لەگەڵ چ کاردانەوەو بەرگرییەکی زەبروزەنگاویدا بەرەوڕوو بێتەوە. زەبروزەنگی بۆرژوازیو دەوڵەتەکەی لەدژی شۆڕشی کرێکاری، لەدژی ئیرادەی زۆربەی هەرەزۆری خەڵکی کە لەژێر ئالای چینی کرێکاردا لەپێناو بەرپاکردنی کۆمەڵگایەکی نوێدا دەخرۆشێن، مەسەلەیەکە کە لەڕووی عەمەلییەوە حەتمییە.

شۆڕشی کرێکاری دەبێ دەوڵەتی بۆرژوایی بڕوخێنێ. مقاوەمەتی بۆرژوازی لەبەرامبەر شۆڕش و بەتایبەت لەبەرامبەر ئیشتراکی بوونەوەی هۆیەکانی بەرهەمهێناندا، تەنانەت پاش تێکشکاندنی دەسەڵاتە دەوڵەتییەکەشی هەر درێژەی دەبێت. لەم ڕووەوە پێکهێنانی حکومەتێکی کرێکاری کە ئەم مقاوەمەتە پووچەڵ بکاتەوەو فەرمانی شۆڕش بەجێبێنێ، مەسەلەیەکی چارەنووس سازە. حکومەتی کرێکارییش، وەکو هەر حکومەتێکی دیکە، حکومەتێك نییە لەسەرووی کۆمەڵگاو چینەکانەوە. بەڵکو حکومەتێکی چینایەتییە. بەڵام ئەم حکومەتە، کە هەر لەبەرئەمە لە تیۆری مارکسیزمدا بە دیکتاتۆری پرۆلیتاریا ناوزەد کراوە، دەوڵەتی زۆرینەی چەوساوەی کۆمەڵگایە بۆ داسەپاندنی حوکمی ئازادیو یەکسانی ئینسانەکان بەسەر چینە چەوسێنەرەکاندا و بۆ زاڵبوون بەسەر هەوڵ و تەقەلاو پیلانەکانیاندا. لەڕووی شکڵ و شێوەوە، حکومەتی کرێکاری دەوڵەتێکی ئازادە کە بڕیاردان و پیادەکردنی ئیرادەی ڕاستەوخۆی جەماوەری بەرینی کرێکارو زەحمەتکێش لە کۆمەڵگادا سازمان دەدات. حکومەتی کرێکاری بەپێی ماهییەتەکەی خۆی حکومەتێکی ڕاگوزارە کە بەوەدیهێنانی ئامانجەکانی شۆڕش زەرورەتی بوونی خۆی لەدەست دەدات و دەپووکێتەوە.

ناچاریی هەموو ڕۆژەی بۆ ئامادەبوون لەبازاڕی کاردا، ئازادی سیاسی فەرد، بێمافیو بێدەورییە سیاسییە واقعییەکەی دەشارێتەوەو مەشروعییەت بە دەوڵەت و حوکمڕانیی سیاسی چینی سەرمایەدار دەدات. یاسا، ئیرادەو بەرژەوەندیی چینی دەسەڵاتدارە کە بەشێوەی ڕێوشوێنێك بۆ هەمووان داڕێژراوە. لە عەشق و ئینسانییەتەوە تا ماف و دادوەری، لە هونەرو ئەفراندنەوە تا زانست و حەقیقەت، مەقولەیەك لە جیهانی سەرمایەداریدا پەیدا نابێت کە مۆری ئەم لنگەوقوچییەی پێوە نەبێت.

ئەم دنیا لنگەوقوچە دەبێ لەسەر پێی خۆی دابنرێتەوە. ئەمە ئەرکی کۆمۆنیزمی کرێکارییە. ئەمە ئامانجی شۆڕشی کۆمۆنیستیی چینی کرێکارە.

تەوەرەی سەرەکی شۆڕشی کۆمۆنیستی هەڵوەشاندنەوەی خاوەندارێتی تایبەتییە بەسەر هۆیەکانی کارو بەرهەمهێناندا و کردنێتی بە موڵکی گشتیی هەموو کۆمەڵگا. شۆڕشی کۆمۆنیستی کۆتایی بە دابەشبوونی چینایەتی کۆمەڵگا دەهێنێ و نیزامی کرێگرتەیی لەنێو دەبات. بازاڕو ئاڵوگۆڕی کالاییو پارە لەنێو دەچن. بەرهەمهێنان لەپێناو پڕکردنەوەی پێداویستییەکانی هەموو جەماوەرو بۆ خۆشگوزەرانیی هەرچی زیاتری هەموو ئینسانەکان، جێگای بەرهەمهێنان لەپێناو قازانج دەگرێتەوە. کار، کە لە کۆمەڵگای سەرمایەداریدا بۆ زۆربەی هەرەزۆری جەماوەر تەقەلایەکی ناچارییو کوێرانەو تاقەت پڕوکێنە لەپێناوی بەڕێوەچوونی گوزەراندا، جێگای خۆی دەدات بە هەڵسووڕانی خوڵقێنەرانەو ئارەزوومەندانەو ئاگاهانەی جەماوەر بۆ هەرچی دەوڵەمەندترکردنی ژیانی ئینسانی. هەر کەسێك، بەوپێیەی کە ئینسانەو چاوی بە کۆمەڵگای ئینسانی هەڵهێناوە، بە یەکسان لە هەموو نیعمەتەکانی ژیان و بەرووبومی کۆششی هاوبەش بەهرەمەند دەبێت. لە هەر کەسێك بەپێی توانایو بۆ هەرکەسێك بەپێی پێویستییەکانی، ئەمە بنەمایەکی سەرەکی کۆمەڵگای کۆمۆنیستییە.

نەتەنها دابەشبوونی چینایەتی، بەڵکو دابەشبوونی پیشەیی ئینسانەکانیش لەنێودەچێت. هەموو مەیدانەکانی هەڵسووڕانی خوڵقێنەرانە بەڕووی هەمووان‌دا دەکرێتەوە. شکۆفایی هەر تاکێك دەبێتە مەرجی شکۆفایی کۆمەڵگا. کۆمەڵگای کۆمۆنیستی کۆمەڵگایەکی جیهانییە. سنوورە میللیو نیشتمانییەکان دەسڕێنەوەو ناسنامەی جیهانداگری ئینسانی جێگای دەگرێتەوە. کۆمەڵگای کۆمۆنیستی کۆمەڵگایەکە بێدین، بێخورافە، بێئایدۆلۆژیو بێکۆت و زنجیری نەریت و ئەخلاقییاتە کۆنەکان بەسەر ئەندێشەی ئازادی ئینسانەکانەوە.

لەنێوچوونی چینەکان و ململانێی چینایەتی، دەوڵەت دەکاتە دیاردەیەکی زیادە. لە

کۆمۆنیزم ئەو ناونیشانە بوو کە بزووتنەوەی سۆسیالیستی کرێکاری لەسەدەی نۆزدەهەمدا بۆ خۆجیاکردنەوە لە سۆسیالیزمی غەیرە شۆڕشگێڕو هەندێ جار تەنانەت کۆنەپەرستانەی چینەکانی تر، خۆی پێ ناوزەد کردبوو. بەڵام لەسەدەی بیستەمدا ئەوە خودی ناونیشانی کۆمۆنیزم بوو کە کەوتبووە بەر دەستدرێژی چینەکانی دیکەو بەکردەوە مانا جیاکەرەوەکەی خۆی لەدەست دا. لەژێر ناونیشانی گشتیی کۆمۆنیزمدا، کۆمەڵێك ڕەوت و مەیلی کۆمەڵایەتی جۆراوجۆر سەریان هەڵدا کە نە لەتێڕوانین و بەرنامەداو نە لەپێگە کۆمەڵایەتی و چینایەتی‌یەکانیاندا، هیچ خزمایەتی‌یەکیان لەگەڵ کۆمۆنیزمی کرێکاری و مارکسیزمدا نەبوو. چەند لقێکی ئەم کۆمۆنیزمە غەیرە کرێکاری‌یە، وە لەپێشەوەی هەموویاندا کۆمۆنیزمی بۆرژوایی جەمسەری سۆڤێت، لەبەشی هەرەزۆری سەدەی بیستەمدا بەکردەوە بوون بە لانکەی سەرەکی و ڕەسمیی کۆمۆنیزم و کۆمۆنیزمی کرێکاری‌یان بەرەو کەنارو تەریك کەوتنەوە پاڵ پێوەنا.

گرنگترین ڕەوتی کۆمۆنیزمی بۆرژوایی لە سەدەی بیستەمدا بە بەلاڕێدا بردن و دواتر شکست پێهێنانی شۆڕشی کرێکاری لە ڕوسیا قەوارەی گرت. بزووتنەوەی کۆمۆنیستی کرێکاری بەڕابەرایەتی حیزبی بەلشەفیك توانی لە شۆڕشی ئۆکتۆبەردا دەسەڵاتی دەوڵەتیی چینە دەسەڵاتدارەکان تێك بشکێنێ، حکومەتێکی کرێکاری بەرپا بکات و تەنانەت هەوڵ و تەقەلا سەربازی‌یە ڕاستەوخۆکانی کۆنەپەرستیی شکست خواردوو بۆ گێڕانەوەی دەسەڵاتی خۆی پووچەڵ بکاتەوە. بەڵام سەرباری ئەم سەرکەوتنە سیاسی‌یە، چینی کرێکاری ڕوسیا سەرەنجام نەیتوانی گۆڕانکاری لە بنەمای پەیوندی‌یە ئابووری‌یەکانی ڕووسیادا پێکبهێنێ، واتە هەڵوەشاندنەوەی نیزامی کرێگرتەیی و ئیشتراکی کردنی هۆیەکانی بەرهەمهێنان. لەنیوەی دووەمی دەیەی بیستدا، لەجەرگەی گوشاری توندی ئابووریی پاش جەنگ و شۆڕش، وە لە نەبوونی ئاسۆیەکی ڕۆشن بۆ گۆڕینی سۆسیالیستی‌یانەی پەیوەندی‌یە ئابووری‌یەکاندا، دیدی ناسیۆنالیستی بەسەر سیاسەت و ڕێبازی ئابووری حیزب و بزووتنەوەی چینی کرێکاری ڕوسیادا زاڵ بوو. ئەوەی لەسەردەمی ستالیندا ڕووی‌دا نەك بنیاتنانی سۆسیالیزم، بەڵکو سازدانەوەی ئابووری میللی سەرمایەداری بوو لە ڕوسیادا لەسەر بنچینەی مۆدێلێکی دەوڵەتی و چاودێری‌کراو. لەجیاتی ئامانجی خاوەندارێتی هاوبەش و ئیشتراکی، خاوەندارێتی دەوڵەتیی بەسەر هۆیەکانی بەرهەمهێناندا بەرقەرار بوو. کرێ و پارە و نیزامی کاری بەکرێ هەروا مانەوە. ناکامیی چینی کرێکاری ڕوسیا لە وەدیهێنانی شۆڕشێك بەسەر پەیوەندی‌یە ئابووری‌یەکاندا، بووە مایەی شکستی سەرتاپای شۆڕشی کرێکاری. چینی کرێکار دەسەڵاتی سیاسی لەدەست دا. لەجیاتی حکومەتی کرێکاری، دەوڵەتێکی تازەبابەتی بۆرژوایی، بە بۆرۆکراسی و دامودەزگایەکی سەربازیی زەبەلاحەوە کە لەسەر ئابووری‌یەکی سەرمایەداری دەوڵەتی دامەزرابوو، لە

ڕوسیا سەری هەڵدا.

ئەم مۆدێلە دەوڵەتی‌یە بووە ئەلگۆی ئابووری ئەو جەمسەرە بەناو کۆمۆنیستی‌یەی کە بەلەباربردنی شۆڕشی کرێکاری ئۆکتۆبەر لەئاستی جیهانیدا خۆی نواند. دەوڵەتگەرایی ئابووری و دەستبردن بۆ جێگرتنەوەی میکانیزمی بازاڕ بە بەرنامەو بڕیارە ئیداری‌یەکان، ڕادەیەك لە هاوسەنگ کردنەوەی سامان و دابینکردنی لانی کەمێك لە خزمەتگوزاری‌یە خۆشگوزەرانی‌یەکان و بیمە کۆمەڵایەتی‌یەکان بۆ هەمووان، ئەمە هەموو ناوەڕۆکە بەناو سۆسیالیستی‌یەکەی کۆمۆنیزمی بۆرژوایی یەکێتی سۆڤێت و بلۆکی ڕۆژهەڵات بوو.

بەڵام سۆڤێت تەنها چاوگی قەوارەگرتنی کۆمۆنیزمی بۆرژوایی نەبوو لەم سەدەیەدا. لەئەوروپای ڕۆژئاوادا چەند لقێك لە کۆمۆنیزمی غەیرە کرێکاری سەریان هەڵدا، لەگەڵ ئەوەشدا کە لە هەندێ شتی بنەڕەتیدا لەگەڵ تێڕوانینی ئابووریی کۆمۆنیزمی بلۆکی ڕۆژهەڵاتدا یەکیان دەگرتەوە، واتە لەقەڵەمدانی دەوڵەتگەرایی ئابووری بە سۆسیالیزم و هێشتنەوەی نیزامی کرێگرتەیی، بەڵام لە دیدگای جۆراوجۆری وەك دیموکراسی، ناسیۆنالیستی، ئومانیستی و مۆدێرنیستی‌یەوە دەستیان دایە ڕەخنەگرتن لە ئەزموونی سۆڤێت و لەم بلۆکە دوورکەوتنەوە. مارکسیزمی ڕۆژئاوایی، ئۆرۆکۆمۆنیزم، چەپی نوێ و لقە جیاجیاکانی تروتیسکیزم لە ڕەوتە بەرجەستەکانی کۆمۆنیزمی غەیرە کرێکاری بوون لە ئەوروپای ڕۆژئاوادا. لە وڵاتانی دواکەوتوو و ژێردەستە کۆنەکاندا ناسیۆنالیزم و بۆچوونە دژی ئیستعماری‌یەکانی بۆرژوازی و وردە بۆرژوازی و جاروبار بزووتنەوە ئەرزی و جوتیاری‌یەکان بوونە بنەمای جۆرێکی تازە لە کۆمۆنیزمی "جیهان سێیەمیی". سەربەخۆیی ئابووری، سەنعەتی‌کردن و پێشخستنی خێرای ئابووری میللی بەپێی مۆدێلێکی دەوڵەتیی و بەرنامەڕێژی‌کراو، دەرچوون لەژێر دەسەڵاتی سیاسی ئاشکرای هێزە ئەمپریالستی‌یەکان و جاروبار تەنانەت زیندووکردنەوەی نەریت و میراتی کەلتووریی کۆنی خۆجێیی لەبەرامبەر مۆدێرنیزم و کەلتووری ڕۆژئاواییدا، ناوەڕۆکی ئەم جۆرە کۆمۆنیزمەی پێکدەهێنا. نموونەی بەرجەستەی کۆمۆنیزمی جیهان سێیەمیی، ماویزم و کۆمۆنیزمی چینی بوو، کە کاریگەری‌یەکی قووڵی لەسەر تێڕوانین و سیاسەتی ڕەوتە بەناو کۆمۆنیستی‌یەکانی وڵاتانی دواکەوتوو دانابوو.

بەرەنجامی سەرهەڵدانی ڕەوتە جۆراوجۆرەکانی کۆمۆنیزمی غەیرە کرێکاری لە سەدەی بیستەمدا، تەریك کەوتنەوەو پاشەکشەی بەرچاوی کۆمۆنیزمی کرێکاری و مارکسیزم بوو. یەکەم، ئامانجە بنەڕەتی‌یەکانی سۆسیالیزمی کرێکاری و لایەنە جیاجیاکانی

تیۆری مارکسیزم پێبەپێی ناوەڕۆکە غەیرە سۆسیالیستی و غەیرە کرێکاری‌یەکانی ئەم بزووتنەوانە کەوتنە بەر پێداچوونەوەو بەدلێکدانەوەی بنەڕەتی و ئەم لادانانە بەفراوانی لەجیهاندا وەکو مارکسیزم‌و کۆمۆنیزم ناسێنران. دووەم، چەقی قورسایی کۆمەڵایەتی–چینایەتی کۆمۆنیزمی سەدەی بیستەم لەناو چینی کرێکارەوە گوێزرایەوە بۆ ناو ڕشتەیەکی فراوان لە توێژە غەیرە کرێکاری‌یەکان. لەئەوروپای ڕۆژئاواو وڵاتە پیشەسازی‌یە پێشکەوتووەکاندا ڕوناکبیران‌و خوێندکاران‌و قوتابیانی زانکۆو بەشە ڕیفۆرمیستەکانی خودی چینی بۆرژوا بوونە لانکەی سەرەکی قەوارەگرتن‌و خۆنواندنی ڕەوتە کۆمۆنیستی‌یەکان. لەوڵاتە دواکەوتووەکانیشدا، سەرەڕای ئەمانە، جوتیارانی نەدار، ووردە بۆرژوازی ناڕازی‌و لەهەمووانیش زیاتر بۆرژوازی ناسیۆنالیست‌و سەنعەتگەراو تامەزرۆی گەشەسەندنی ئابووری میللی، پێگەی کۆمەڵایەتی کۆمۆنیزمی غەیرە کرێکاری‌یان پێکهێنا.

لەئەنجامی نەبوونی تەقلیدێکی ڕیشەداری کۆمۆنیزمی کرێکاریدا، چینی کرێکار بەکردەوە بۆ دەیان ساڵ توانای خۆنواندنی سیاسی سەربەخۆو بەهێزی لە چوار گۆشەی جیهاندا لەدەستدا. لە ئەوروپای ڕۆژئاواو ئەمریکاو تاڕادەیەك لە بەشێك لەوڵاتانی ئەمریکای لاتیندا کرێکاران بۆماوەی دەورەیەکی دوورودرێژ بەجارێك کەوتنە دەستی بزووتنەوەی سەندیکایی‌و حیزبەکانی باڵی چەپی خودی چینی دەسەڵاتدار، بەتایبەت سۆسیال دیموکراسی، تا ئەو ڕادەیەی کە ئەم ڕەوتانە لەبەرچاوی گشتی‌و تەنانەت لەدیدی بەشێکی فراوان لە خودی کرێکارانیشەوە وەکو چوارچێوەو لانکی سروشتی‌و بەڵگەنەویستی بزووتنەوەی کرێکاری سەیر دەکران. لە سۆڤێت‌و بلۆکی ڕۆژهەڵاتدا لەبەرامبەر هەندێ ئیمتیازی لاوەکی بەکرێکاران لە ناوەندی کاردا، بێمافی‌یەکی سیاسی‌و بەتاکخستنەوەیەکی بەرین لەئاستی‌کۆمەڵگادا بەسەر چینی کرێکاردا سەپێنرا. لەبەشی هەرەزۆری وڵاتانی دواکەوتووتردا، تەنانەت خودی پێکهێنانی حیزب‌و دامەزراوە کرێکاری‌یەکانیش تەنها وەکو خەونێکی سەرکوتکراو مانەوە.

لقە سەرەکی‌یەکانی کۆمۆنیزمی بۆرژوایی لەچەند دەیەی ڕابردوودا یەك لەدوای یەك بەبنبەست گەیشتن. دوا قۆناغ، هەرەسهێنانی سەرسوڕهێنەرانەی سۆڤێت‌و بلۆکی ڕۆژهەلات بوو لەسالأنی کۆتایی هەشتاکان‌و سەرەتای نەوەدەکاندا کە قسەکەرانی بۆرژوازی بەهەست بەسەرکەوتنەوە بە "کۆتایی کۆمۆنیزم" ناوزەدیان کرد.

سەرەڕای کەش‌وهەوای دژی کۆمۆنیستیی سەرەتای نەوەدەکان‌و هاتوهاواری وڕوکاس کەری بۆرژوازی لەمەڕ سەردەمی "هەرەسهێنانی کۆمۆنیزم"و سەرباری ئەو هەموو

حیزب‌و ئەنتەرناسیۆنالی کۆمۆنیستیی چینی کرێکار

مەرجێکی هەرەگرنگی قەوارەگرتن‌و سەرکەوتنی شۆڕشی کۆمەڵایەتی چینی کرێکار، پێکهاتنی حیزبە کۆمۆنیستی‌یە کرێکاری‌یەکانە کە ئاسۆیەکی لەم چەشنە بخەنە بەردەم چینی کرێکارو هێزی ئەم چینە لەم خەباتەدا ئامادەو ڕابەری بکەن. ئەم حیزبانە کە بەرلە هەرشتێك دەبێ ڕێکخراوی یەکگرتووکردنی هۆشیارترین‌و هەڵسووڕاوترین ڕابەرانی خەباتە کرێکاری‌یەکان بن، دەبێ لە وڵاتە جیاجیاکاندا پێك بێن. سەرمایەداری نیزامێکی جیهانی‌یە، چینی کرێکار چینێکی جیهانی‌یە، کێشمەکێشی چینی کرێکار لەگەڵ بۆرژوازیدا کێشمەکێشێکی هەمەڕۆژەیە لەئاستێکی جیهانیدا، هەروەها سۆسیالیزم ئەلتەرنەتیڤێکە کە چینی کرێکار دەینێتە بەردەم هەموو بەشەرییەت. بزووتنەوەی کۆمۆنیزمی کرێکارییش دەبێ لەئاستێکی جیهانیدا ڕێکخراوبێت. پێکهێنانی ئەنتەرناسیۆنالێکی کۆمۆنیستیی کرێکاری، وەکو ناوەندی یەکخەرو ڕابەری‌کەری خەباتی جیهانیی چینی کرێکار لەپێناو سۆسیالیزمدا، ئەرکی دەمودەستی بەشە جیاجیاکانی بزووتنەوەی کۆمۆنیستیی چینی کرێکارو هەموو حیزبە کۆمۆنیستە کرێکاری‌یەکانە لە وڵاتە جیاجیاکاندا.

کۆمۆنیزمی کرێکاری‌و کۆمۆنیزمی بۆرژوایی

مارکسیزم‌و کۆمۆنیزم لەبەشی هەرەزۆری سەدەی بیستەمدا قورساییەکی مەزنیان هەبوو لەناو بزووتنەوە جۆراوجۆرە ناڕەزایەتی و ڕیفۆرمیستی‌یەکانی جیهانی سەرمایەداریدا. هەمەگیریی و قووڵیی ئەندێشەی ڕەخنەگرانەی مارکس‌و ئینسانییەت‌و یەکسانیخوازیی قووڵی مارکسیزم لەلایەك، وە لەلایەکی تر بەرەوی عەمەلیی بزووتنەوەی کۆمۆنیستیی کرێکاری، بەتایبەت بە بەرپابوونی شۆڕشی کرێکاری ١٩١٧ لە ڕوسیا کە کۆمۆنیزمی کردە چرای ئومێدی سەدان ملیۆن کرێکارو زەحمەتکێش لەسەرانسەری جیهاندا، ئەمانە بوونە هۆی ئەوەی کە زۆرێك لە بزووتنەوە غەیرە کرێکاری‌یەکان‌و تەنانەت غەیرە سۆسیالیستی‌یەکانیش بەدرێژایی سەدەی بیستەم ناوی کۆمۆنیست‌و مارکسیست بەخۆیانەوە بلکێنن. زۆربەی ئەم بزووتنەوانە خزمایەتی‌یەکی ئەوتۆیان لەگەڵ ئامانجە سەرەکی‌یەکانی کۆمۆنیزم‌و مارکسیزمدا نەبووو ئەوپەڕەکەی خوازیاری کۆمەڵێك ڕیفۆرم‌و ووردەئاڵوگۆڕ بوون لەچوارچێوەی خودی نیزامی سەرمایەداریدا.

لەڕووی سیاسییەوە، کۆمۆنیزمی کرێکاری نەتەنها ناکۆکییەک نابینێ لەنێوان بەرپاکردنی شۆڕش لەدژی ئەم نیزامەو هەوڵو کۆشش بۆ سەپاندنی ڕیفۆرمێکی هەرچی بەرینتر بەسەریدا، بەڵکو حزور لە هەردوو سەنگەری خەباتەکەدا بە مەرجێکی بنەڕەتیی سەرکەوتنی یەکجاری چینی کریکار دادەنێ. شۆڕشی کرێکاری شۆڕشێك نییە لە هەژاریو داماویو ناچاریی هەلومەرجی کرێکارانەوە سەرچاوە بگرێت. شۆڕشێکە کە پشت بە هۆشیاریو ئامادەیی ماددیو مەعنەوی چینی کرێکار دەبەستێ. چەندە کۆمەڵانی خەڵکی کرێکار لە ئازادییەکی سیاسی بەرفراوانتر بەهرەمەندبن، چەندە شەخسییەتو حورمەتی خەڵکی بەشێوەیەکی گشتیو چینی کرێکار بەشێوەیەکی تایبەتی لەکۆمەڵگادا جێکەوتەتر بێت، چەندە چینی کرێکار لە خۆشگوزەرانیو ئاسودەییەکی ئابووری زیاتر بەهرەمەندبێتو بەشێوەیەکی گشتی چەندە خەباتە کرێکاریو ئازادیخوازانەکان یاساوڕێسایەکی سیاسیو خۆشگوزەرانیو مەدەنی پێشڕەوتریان بەسەر کۆمەڵگای بۆرژواییدا سەپاندبێ، بەهەمان ڕادە هەلومەرج بۆ شۆڕشی کرێکاری لەدژی سەرتاپای سەرمایەداری ئامادەتر دەبێو سەرکەوتنی ئەم شۆڕشە لێبڕاوانەترو هەمەلایەنەتر دەبێت. بزووتنەوەی کۆمۆنیزمی کرێکاری لەڕیزی پێشەوەی هەر خەباتێك ڕادەوەستێ کە لەپێناو ڕیفۆرمی یاساوڕێساکانی ئەم نیزامەی ئێستا بەقازانجی خەڵك بەڕێدەخرێت.

ئەوەی کە کۆمۆنیزمی کرێکاری لەخەباتیدا بۆ ڕیفۆرم لە ڕەوتو بزووتنەوە ڕیفۆرمیستەکان جیادەکاتەوە، چ کرێکاریو چ غەیرە کرێکاری، بەرلە هەرشتێك ئەوەیە کە: یەکەم، کۆمۆنیزمی کرێکاری هەمیشە پێ لەسەر ئەم ڕاستییە دادەگرێ کە وەدیهاتنی ئازادیو یەکسانی تەواو لەڕێگەی ڕیفۆرمەوە مەیسەر نابێت. تەنانەت قووڵترینو ڕیشەییترین ڕیفۆرمە ئابووریو سیاسییەکانیش بەپێی پێناسەکەی دەست بۆ بنەما قێزەونەکانی ئەم نیزامە، واتە خاوەنداریێتی تایبەتی، دابەشبوونی چینایەتیو نیزامی کاری بەکرێ، نابەن. جگە لەمەش ڕاستییەکەی ئەوەیە کە، بە گەواهی سەرتاپای مێژووی کۆمەڵگای سەرمایەداریو ئەزموونی هەرئێستای وڵاتە جیاجیاکان، بۆرژوازی لەزۆربەی حاڵەتەکاندا بە توندوتیژترین شێوە لەبەرامبەر وەدیهاتنی سەرەتاییترین داخوازییەکاندا مقاوەمەت دەکات. هەروەها ئەوپێشڕەوییانەش کە بەدەست هاتوون هەمیشە کاتینو لەبەردەم ئەگەری گورزخواردنو سەندنەوەدان. کۆمۆنیزمی کرێکاری لەهەناوی خەبات لەپێناو ڕیفۆرمیشدا بەردەوام پێلەسەر زەرورەتی شۆڕشی کۆمەڵایەتی دادەگرێ، وەکو تەنها ئەلتەرنەتیڤی بەڕاستی کاراو ڕزگاریبەخشی کرێکاری. دووەم، کۆمۆنیزمی کرێکاری لەهەمان کاتدا کە داکۆکی تەنانەت لە بچووکترین باشبوونێکیش دەکات لەژیانی ئابووریو سیاسیو کەلتووری کۆمەڵانی کرێکار لەکۆمەڵگادا، هاوکات خستنەڕووو

داواکردنی مافی سیاسیو مەدەنیو خۆشگوزەرانی هەرچی بەرینترو پێشڕەوتر بەئەرکی خۆی دەزانێ. بزووتنەوەی ئێمە بۆ دیاریکردنی دروشمو خواستەکانی لەخەباتیدا بۆ ڕیفۆرم خۆی بە دەستڕۆیشتوویيو ئیمکاناتو توانای چینی سەرمایەدار، بە لێکدانەوەی قازانجو زیانی سەرمایەو بەرژەوەندیی "ئابووری وڵات"و...تاد نابەستێتەوە. خاڵی دەستپێکردنی ئێمە مافە حاشا هەڵنەگرەکانی ئینسانی سەردەمی ئێمەیە. ئەگەر وەدیهاتنی ئەم مافانەی وەك مافی سەلامەتیی، مافی فێربوون، ئاسوودەیی ئابووری، یەکسانیی ژنو پیاو، ئازادی مانگرتن، مافی دەخالەتی ڕاستەوخۆو هەمیشەیی کۆمەڵانی خەڵك لەژیانی سیاسی کۆمەڵگادا، دەستکۆتا کردنی دینو...تاد، لەگەڵ قازانجی سەرمایەو بەرژەوەندییەکانی نیزامی سەرمایەداریدا نایەنەوە، ئەمە تەنها دەتوانێ بەڵگەیەك بێت بۆ پێویستیی ژێرەژوورکردنی ئەم نیزامە. بزووتنەوەی ئێمە لەخەباتیدا بۆ ڕیفۆرم هەمیشە ئەم ڕاستییە دەخاتە بەرچاوی کۆمەڵگاو چینی کرێکار. ئامانجی ئێمە لەم خەباتەدا پێکهێنانی سەرمایەدارییەکی دەستپێیاهێنراو، سەرمایەدارییەکی خاوەن "ڕوخساری ئینسانی" یان سەرمایەدارییەکی "دڵسۆز" نییە. ئامانجی ئێمە سەپاندنی بەشێکی هەرچی زیاترە لەمافە ڕەواکانی خەڵکی کرێکار بەسەر نیزامی دەسەڵاتداردا. کۆمەڵە مافو داخوازییەك کە بۆرژوازی بەناتەبایان دەزانێ لەگەڵ مانەوەی خۆیداو سەرکوتیان دەکات، چینی کرێکار هەر ئەمڕۆ ئامادەیە بە هەمەلایەنەترین شێوە بەدییان بێنێ.

٢

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری بۆ بەسەرکەوتن گەیاندنی تەواوو هەمەلایەنەی شۆڕشی کۆمەڵایەتی چینی کرێکار لەدژی سەرمایەداریو پیادەکردنی تێکڕای بەرنامەی کۆمۆنیستیو ئازادیبەخشی چینی کرێکار خەبات دەکات. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری پێی وایە کە پێشکەوتنە ئابووری، زانستی، تەکنەلۆژیو مەدەنییەکانی ئائێستای کۆمەڵگای بەشەری هەلومەرجو پێداویستییە ماددییەکانی بەرپاکردنی کۆمەڵگایەکی ئازادی بێچینو چەوسانەوەو ستەم، کۆمەڵگایەکی جیهانیی سۆسیالیستی، هەرئێستا فەراهەم کردووەو چینی کرێکار لەسەرێتی هەرلەگەڵ گرتنە دەستی دەسەلاتی سیاسیدا، جێبەجێکردنی بەرنامەی کۆمۆنیستیی خۆی دەست پێبکات.

لەهەمان کاتدا، مادام وە لەهەر شوێنێك کە نیزامی سەرمایەداری بەرقەرارە، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لەپێناو بەرینترینو قووڵترین ریفۆرمە سیاسی، ئابووری، کۆمەڵایەتیو کەلتوورییەکانیشدا خەبات دەکات بۆئەوەی ئاستی ژیانو مافو ئازادییەکانی کۆمەڵانی بەرینی خەڵك تا بەرزترین ئاستی مومکین باش بکات. ئەم ریفۆرمانەو، هێنانە مەیدانی خەڵکی کرێکارو زەحمەتکێش بۆ وەدیهێنانیان، رێگا بۆ تێسرەواندنی دوا گورز لە پەیکەری نیزامی چەوسێنەرانەی سەرمایەدارییو دەسەلاتداریتی چینی سەرمایەدار بەسەر کۆمەڵگای بەشەریدا خۆش دەکات.

ئەم بەشەی بەرنامە سەردێڕی ئەو هەنگاو داخوازییە ریفۆرمیستییانەی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری دەگرێتەوە کە ئالای دەستی حیزبە لە بزووتنەوە موتالەباتییەکانی کرێکارانداو لەخەبات بۆ سەپاندنی ریفۆرم بەسەر ئەم نیزامەی ئێستادا. ئەو خواستو یاساوڕێسایانەی لە خوارەوە هاتوون ئەگەرچی تەنانەت بە بەراورد لەگەڵ پێشکەوتووترین کۆمەڵگا سەرمایەدارییەکانی جیهانی ئەمڕۆشدا وەکو یاساوڕێسایەکی رادیکاڵو نموونەیی دێنە بەرچاو، لەڕاستیدا تەنها بەشێکی بچووك

کوێرەوەرییەی کە دوابەدوای داڕوخانی بلۆکی ڕۆژهەڵات بەسەر سەدان ملیۆن کەس لە خەڵکی سەراسەری جیهان داباری، رەوتی ئێستای بارودۆخەکە نیشانەی کرانەوەی کەشوهەوایە بۆ سەرهەڵدانەوەی سەرلەنوێی کۆمۆنیزمی کرێکاری لەنێوجەرگەی گۆڕەپانی سیاسیدا، بەتایبەت لەولاتانی پێشکەوتووی پیشەسازیدا. مەرجێکی سەرەکی ئەم کارە، بەستراوەتەوە بە بەرامبەرکێی فیکریو سیاسی توندوتۆڵ لەگەڵ لقە جیاجیاکانی کۆمۆنیزمی بۆرژواییدا کە بەپێشڕەویی بزووتنەوەی چینی کرێکارو پەرەسەندنی برەوی مارکسیزمو کۆمۆنیزمی کرێکاری، دیسانەوە لەبەرگی جۆراوجۆردا سەربەرز دەکەنەوە.

شۆڕشو ریفۆرم

بەرپاکردنی شۆڕشی کۆمەڵایەتی چینی کرێکار ئەرکی دەستبەجێی بزووتنەوەی کۆمۆنیزمی کرێکارییە، شۆڕشێك کە سەرتاپای پەیوەندییە چەوسێنەرانەکانی سەرمایەداری ژێرەوژوور دەکاتو کۆتایی بەو کوێرەوەریو مەینەتییانە دێنێ کە لەم نیزامەوە سەرچاوەیان گرتووە. بەرنامەی ئێمە، دامەزراندنی دەستبەجێی کۆمەڵگایەکی کۆمۆنیستییە. کۆمەڵگایەکی بێبەری لە دابەشبوونی چینایەتی، بێبەری لە خاوەندارێتی تایبەتی بەسەر هۆیەکانی بەرهەمهێناندا، بێبەری لە کرێگرتەییو بێبەری لە دەوڵەت. کۆمەڵگایەکی ئازادی ئینسانی کە لەسەر بناغەی هاوبەشیی هەمووان لە سەروەتو سامانی کۆمەڵگاو لە دیاریکردنی ڕێبازو چارەنووسی کۆمەڵگا دامەزراوە. کۆمەڵگای کۆمۆنیستی، هەرئەمڕۆ دەکرێ پیادە بکرێت. بەلام ئەو شۆڕشە مەزنە کرێکارییەی کە دەبێ ئەم کۆمەڵگایە وەدیبێنێ تەنها بەویستی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ڕوو نادات. ئەمە جووڵانەوەیەکی بەرینی کۆمەڵایەتیو چینایەتییە کە دەبێ لە ئەبعادو شکڵوشێوەی جۆراوجۆردا سازمانبدرێت. کۆسپی جۆراوجۆر دەبێ لەسەر ڕێگای لابدرێت. ئەم هەوڵو کۆششە فەلسەفەی وجودی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریو ناوکۆکەی هەڵسووڕانی هەموو ڕۆژەی پێکدەهێنێ. بەلام لەهەمان کاتدا کە ئەم خەباتە لەپێناو بەرپاکردنی شۆڕشی کرێکاریدا لەئارادایە، میلیاردەها ئینسان لەجەرگەی جیهانێکی سەرمایەداریدا بەردەوام لە هەوڵی هەمووڕۆژەدان بۆ دابین کردنی گوزەرانو ئاسایشی خۆیان. خەباتی شۆڕشگێڕانە لەپێناو بەرپاکردنی دنیایەکی نوێدا، جیاناکرێتەوە لە هەوڵی هەمووڕۆژە بۆ باشکردنی وەزعی ژیانی ماددیو مەعنەوی کۆمەلانی کرێکار هەر لەم دنیایەی ئێستادا.

٥-بەرقەرارکردنی کۆمەڵە یاساوڕێسایەك کە عێراق بکاتە ناوەندێك بۆ بەهێزکردن و پشتیوانی کردنی خەباتە ئازادیخوازانەکان و پێوانە و بەها ئینسانییە پێشڕەوەکان و خەباتە کرێکاری و سۆسیالیستییەکان لەسەرتاسەری جیهاندا.

ئەم بنەما گشتییانەی سەرەوە دەبێ دەستبەجێ لەڕێگەی ئەم هەنگاوانەی خوارەوە بەدیبهێنرێن:

بونیادو ئۆرگانەکانی دەسەڵاتی سیاسی

حکومەتی شورایی

سەردەمی هاوچەرخ زیاتر لە هەر کاتێکی دیکە بێمافی ڕاستەقینەی خەڵك و ڕووکەشی بوونی دەخالەتی ئەوانی لە مەسەلەی حوکمڕانی لە نیزامە دیموکراسییە لیبراڵی و پەرلەمانییەکاندا نیشانداوە. کۆمەڵگایەك کە بییەوێت دەخالەتی کۆمەڵانی بەرینی خەڵك لە دەوڵەت و لەپەسەندکردن و جێبەجێکردنی یاسا و سیاسەتەکانیدا زامن بکات، ناتوانێ لەسەر بنەمای پەرلەمان و سیستمی دیموکراسی نوێنەرایەتیی دابمەزرێ. دەبێ حوکمڕانی کردن لە ئاستە جیاجیاکاندا، لە ئاستی ناوچەیی و سەراسەریدا، لەلایەن شوراکانی خودی خەڵکەوە ئەنجام بدرێ کە هەموویان هەم وەکو یاسادانەرو هەم پیادەکەری یاسا کاردەکەن. بەرزترین ئۆرگانی حکومەتیی لە وڵاتدا کۆنگرەی سەرتاسەریی نوێنەرانی شوراکانی خەڵك دەبێت. هەر کەسێکی سەرووی ١٦ ساڵ بە ئەندامێکی خاوەن دەنگی شورا محەللییەکەی خۆی دەژمێردرێت و مافی ئەوەی هەیە کە خۆی بۆ هەموو پلەوپایەو پۆستەکانی شورای ناوەندەکەی یان نوێنەرایەتی کردن لە شوراکانی سەرەوەتردا کاندید بکات.

هەڵوەشاندنەوەی سوپا

سوپا و هێزە چەکدارە پیشەییەکان لەم کۆمەڵگایەی ئێستادا شتێکی تر نین جگەلە کۆمەڵێك داروودەستەی چەکدارو بەکرێگیراوی چینی دەسەڵاتدار کە بەخەرجی کرێکاران و خەڵکی زەحمەتکێش بۆ یەخسیر هێشتنەوەی خودی ئەوان و هەروەها پاسەوانی کردن لە بەرژەوەندییە ئابوورییەکان و بازاڕی ناوخۆی بۆرژوازی هەر

وڵاتێك لەبەرامبەر ئەوانی دیکەدا سازدراوە. سەرباری ئەوەی کە چینی دەسەڵاتدار هەوڵدەدات لەژێر ناوی جۆراوجۆردا ماهییەتی چینایەتی و سوودی حەقیقیی سوپاکەی بشارێتەوە و بە ئۆرگانێکی گشتیی و بە پارێزەری بەرژەوەندی هەمووانی لەقەڵەم بدات، بەڵام پەیوەندی توندوتۆڵی سوپاکان بە چینە دەسەڵاتدارەکانەوە و ڕۆڵی ئەوان لە پاسەوانی کردنی بەرژەوەندییەکانی ساحێبانی کۆمەڵگا، نەتەنها لە وڵاتانی ئاسیایی و ئەفریقیایی و ئەمریکای لاتین کە ڕۆڵی سەرکوتگەرانەی سوپا و پۆلیس تیایاندا بەرجەستەتر بووە بەڵکو لە ئەوروپا و ئەمریکای باکوریشدا کە ئەفسانەی سوپای غەیرە سیاسی ڕەواجێکی زیاتری هەیە، بۆ کۆمەڵانی بەرینی خەڵك زۆر بەرچاوە.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لایەنگری هەڵپێچانی سوپا و هێزە چەکدارە پیشەییەکانە.

سوپا و جەیشی شەعبی و باقی هێزە چەکدارە پیشەییەکان و هەروەها هەموو ڕێکخراوە سەربازی و دیسپلینی و جاسوسی و موخابەراتییە نهێنییەکان دەبێ هەڵوەشێنەوە.

هێزی میلیشیای شوراکانی خەڵك، دامەزراو لەسەر مەشقی سەربازیی گشتیی و بەشداری گشتیی لە ئەرکە دیسپلینی و دیفاعییەکاندا، جێگای سوپای پیشەیی و سەروو خەڵکی دەگرێتەوە.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری هەروەها پێی وایە تا وەختێك کە هێزە چەکدارەکان هەن دەبێ ئەم بنەمایانەی خوارەوە لەهەموو حاڵەتێکداو لە هەموو هەلومەرجێکدا پیادە بکرێن:

هەڵوەشاندنەوەی تەجنیدی ئیجباری.

هەڵوەشاندنەوەی گوێڕایەڵیکردنی بێئەملاوئەولای خوارەوە لە سەرەوە لەناو هێزە چەکدارەکاندا. هەر کەسێکی سەربازیی مافی هەیە کە سەرپێچی لە جێبەجێ کردنی ئەو فەرمانانەدا بکات کە بەبڕوای ئەو لەگەڵ یاساکانی وڵاتدا ناکۆکن وەیان لەگەڵ بنەما ئینسانی و ویژدانییەکانی ئەودا نایەنەوە.

هەرکەسێك مافی هەیە کە سەرپێچی بکات لەبەشداری کردن لەشەڕ یان هەر چالاکییەکی سەربازیدا کە لەگەڵ بیروباوەڕی ئەودا ناکۆك بێت.

هێزە دیسپلینییەکان دەبێ لەکاتی ئیشوکارەکانیان و ئەنجامدانی ئەرکەکانیاندا جلوبەرگی سەربازیی ڕەسمیی خۆیان لەبەر بێت و چەکەکانی خۆیان بەجۆرێك هەڵگرن

کە لەبەرچاو بێت. پێکهێنانی هێزی چەکداری بێجلوبەرگی ڕەسمیی، وە یان ئەنجامدانی ئیشوکار وەکو پۆلیسی چەکدار بەجلوبەرگی مەدەنییەوە قەدەغەیە. ئەوە مافی هەر هاوولاتییەکە کە بتوانێ لە بوونی هێزە ئەمنییە چەکدارەکان لە ناوەندەکەیدا (شوێنی کار، ژیان، هاتوچۆو...تاد) ئاگاداربێت.

کەسانی ئەندام لە هێزە سەربازییەکاندا مافی ئەوەیان هەیە کە لە چالاکییە سیاسییەکاندا بەشداری بکەنو ببنە ئەندامی حیزبە سیاسییەکان. هەڵسووڕانی حیزبە سیاسییەکانو سەندیکاو باقی ڕێکخراوەکان لەنێو هێزە سەربازییەکاندا ئازادە.

هەڵوەشاندنەوەی بۆرۆکراسی سەروو خەڵکیو بەشداری ڕاستەوخۆی خەڵك لە بەڕێوەبردنی کاروبارەکاندا

هەموو پلەوپایەو پۆستە سیاسیو ئیدارییەکانی وڵات بە هەڵبژاردن دەبێو لەلایەن خەڵکەوە هەلدەبژێردرێن، هەرکاتێکیش ویستیان دەتوانن لەسەرکاریان لابەرن. مووچەی کەسانێك کە بۆ کاروباری سیاسیو ئیداری وڵات هەڵدەبژێردرێن نابێ لە کرێی ناوەنجیی کرێکار تێپەڕێت. ئەنجامدانی چاودێریی ڕاستەوخۆی خەڵك لەڕێگەی دامەزراوە شوراییەکانەوە بەسەر هەموو دامەزراوو پلەوپایە ئیدارییەکاندا. سادەکردنەوەی سلسلە مەراتبو زمانو ڕێوشوێنی کاری فەرمانگە دەوڵەتییەکان بەجۆرێك کە دەخالەت کردنو کۆنترۆڵکردنی هاووڵاتییان بەسادەیی ئەنجام بدرێت.

بردنەسەری ستانداردەکانی ئەخلاقی ئیداریو ویژدانی کارو ڕیزگرتن لە هاووڵاتیانو ئەوانەی کاریان ئەکەوێتە لایان. بەدکەڵك وەرگرتنی کاربەدەستانی ئیداری لە پلەوپایەی ئیشکردنیان، دەم چەورکردن، واستەکردن، جیاوازی کردنو سەرپێچیکردن لە یاساو ڕێساو دەقە قانوونییەکان یان کەمتەرخەمی کردن لە جێبەجێ کردنیاندا، ئەمانە دەبێ بەوێنەی تاوانی گەورە لە دادگا ئاساییەکاندا لێیان بکۆڵرێتەوە. قەدەغەکردنی بێئەملاوئەولای بەکارهێنانی ئەو ئیمکاناتو تەسهیلاتانەی پەیوەستن بە پلەوپایەی ئیدارییەوە بۆ کاروباری شەخسیی.

مافی بێقەیدوشەرتی هەرکەسێك بۆ تۆمارکردنی دەعوانامە لەدژی هەر پۆستێکی دەوڵەتیی لەدادگا ئاساییەکاندا.

لەو مافو ئازادییانە دەگرێتەوە کە لە کۆمەڵگایەکی کۆمۆنیستیدا بەکامڵترین شێوە وەدی دێن.

گومانی تێدا نییە کە ئەمڕۆ تەنانەت بچووکترین باشبوون لەژیانی ماددیو مەعنەوی خەڵکی عێراقداو بەدەستهێنانی سەرەتاییترین مافو ئازادییە فەردیو مەدەنییەکان لەگرەوی ڕووخاندنی ڕژێمی کۆنەپەرستو دژی بەشەریی بەعسی ناسیۆنالیستیی عەرەبیدایە. ڕووخاندنی ڕژێمی بەعس ئەرکێکی دەستبەجێی شۆڕشی کرێکارییە لەعێراقدا. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق بۆ ڕووخاندنی ڕژێمی بەعسو دامەزراندنی دەستبەجێی حکومەتێکی کرێکاری تێدەکۆشێت. حکومەتی کرێکاری نەتەنها بەدیهێنانی دەستبەجێی ئەم یاساو ڕێسایانەی کە لەم بەشەی بەرنامەدا هاتوون، وەکو سەرەتاییترین مافەکانی خەڵکی عێراق، زامن دەکات، بەڵکو بە جێبەجێ کردنی تێکڕای بەرنامەی کۆمۆنیستیی خۆی، هەلومەرجی ئازادیو ڕزگاریو یەکسانیی ڕاستەقینەو کامڵی هەموو خەڵك دەستەبەر دەکات.

بنەماو چوارچێوە گشتییەکان:

١-دامەزراندنی سیستمێکی سیاسی بنیاتنراو لەسەر دەخالەتی ڕاستەوخۆو بەردەوامی خەڵك لە کاروباری حوکمڕانیدا.

٢-دەستەبەرکردنی مافو ئازادییە سیاسیو مەدەنییەکان، بەشێوەیەکی بەرینو بێقەیدوشەرتو زامنکراوو یەکسان بۆ هەمووان. سڕینەوەی هەرجۆرە جوداسازییەك لەسەر بناغەی جنسی، ڕەگەزنامە، ئیینتمای ڕەگەزیو میللیو نەژادیو دینی، تەمەنو...تاد.

٣-پیادەکردنی یاساوڕێسا ئابووریو خۆشگوزەرانییە گشتییەکان، وە هەروەها قانوون کارێکی پێشڕەو، کە بەرزترین ئاستی ژیانو خۆشگوزەرانیو ئاسوودەیی ئابووری خەڵك بەسەر نیزامی سەرمایەداری حوکمڕاندا بسەپێنێ.

٤-پەسەندکردنی کۆمەڵە یاساو هەنگاوێك کە بەخێراترینو ڕیشەییترین شێوە بیروباوەڕو دابونەرێتو ئەخلاقییاتی کۆنەپەرستانەو تەفرەقەئامێزو سووکایەتیئامێز هەڵپێچێو ڕێگە بۆ بەرقەرار کردنی کەلتوورو کۆمەڵە بەهاو پەیوەندییەکی ئینسانی هەرچی ئازادترو ئازادیخوازانەتر خۆش بکات.

تری ئەم بەرنامەیەدا بەوردی باس کراوە.

ماف و ئازادییە فەردیو مەدەنییەکان

قسەکەرانی سەرمایەداری ڕێزدانان بۆ مافە فەردیو مەدەنییەکان بە خەسڵەتی جیاکەرەوەو بەیەکێك لە کۆڵەکەکانی نیزامەکەی خۆیان لەقەڵەم دەدەن. ڕاستییەکەی ئەوەیە کە لەنێو ئەو پێنج ملیارد ئینسانەی کە ئەمڕۆ لەژێر سایەی حوکمڕانیی سەرمایەدا دەژین، تەنها ڕێژەیەکی زۆر کەم، ئەویش لە چەند وڵاتێکی دیاریکراودا، دەکرێ پەیدا بکرێت کە لەجۆرێك مافی فەردیو مەدەنی پێناسەکراوو تاڕادەیەك جێکەوتوو بەهرەمەندن. نسیبی زۆربەی هەرەزۆری جەماوەری جیهانی سەرمایەداری، بێمافیی سیاسی کەمتازۆر ڕەها، دەوڵەتانێکی ملهوڕو سەرکوتگەرو، تیرۆریزمو زەبروزەنگی سازماندراوی دەوڵەتییە. جگە لەمەش، لەخودی وڵاتانی پیشەسازیی ئەوروپای ڕۆژئاواو ئەمریکاشدا مافە فەردیو مەدەنییەکانی جەماوەر نەك هەر بەبەراورد لەگەڵ ئەو ئازادییانەدا کە ئینسانی ئەمڕۆ خوازیارێتی بەپەنجەکانی دەست دەژمێردرێو زۆر کەمە، بەڵکو لەجەرگەی یەخسیریی ئابووریی کۆمەڵانی خەڵکی کرێکار بەدەست سەرمایەوەو گرێخواردنی توندوتۆڵی ماف و ئازادی بە خاوەندارێتییەوە، ئەم مافانە لەهەر جۆرە مانایەکی ماددیو جیدیی خاڵییە. سەرەنجامیش، ئەزموونی ژیانی خەڵك لەم وڵاتانە لە سەردەمەکانی قەیرانو تەنگانە ئابوورییەکاندا بەڕۆشنی نیشانی داوە کە مانەوەو تەمەنی هەر ئەم مافە کەموکورتو فۆرماڵییانەش پەیوەندی ڕاستەوخۆی بە جێوشوێنی ئابووریی چینی سەرمایەدارەوە هەیەو هەرکاتێك ئەم مافانە بووبێتنە کۆسپ لەبەردەم قازانجو کەڵەکەی سەرمایەدا، بەسادەیی کەوتوونەتە بەر پەلاماری دەوڵەتو چینی دەسەڵاتدار.

ئازادیی فەردیو مەدەنی ڕاستەقینە تەنها لە کۆمەڵگایەکدا دەتوانێ بەدیبێت کە خۆی ئازاد بێت. شۆڕشی کۆمۆنیستیی کرێکاری، بە لەنێوبردنی کۆیلایەتی چینایەتیو ئابووریی ئینسانەکان، مژدەدەری فراوانترین ئازادییەکانو دەرفەتی خۆنواندنی تاکەکانە لە مەیدانە جیاجیاکانی ژیاندا.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لە هەمان کاتدا بۆ بەدیهێنانو دابینکردنی بەرینترین مافە فەردیو مەدەنییەکان هەر لەم کۆمەڵگایەدا خەبات دەکات. گرنگترینی ئەم مافو ئازادییە حاشاهەڵنەگرانە کە بەهیچ جۆرێك نابێت پێشێل بکرێن بریتییە لەمانە:

–مافی ژیانو پارێزراوبوونی جەستەییو دەروونیی تاکەکان لەهەرجۆرە پێشێلکارییەك.

–مافی گوزەران. مافی بەهرەمەندبوون لە پێداویستییەکانی ژیانێکی نۆرماڵ لە کۆمەڵگای ئەمڕۆدا.

–مافی دەست ئاوەڵابوونو ڕابواردنو ئاسوودەبوون.

–مافی فێربوون. مافی بەهرەمەندبوون لە هەموو ئەو ئیمکاناتی فێربوونەی کە لە کۆمەڵگادا هەیە.

–مافی لەش ساغیی. مافی بەهرەمەندبوون لە هەموو ئیمکاناتەکانی کۆمەڵگای هاوچەرخ بۆ پاراستنی تاکەکان لە مەترسیو نەخۆشییەکان، مافی بەهرەمەندبوون لە ئیمکاناتە تەندروستیو پزیشکییەکانی کۆمەڵگا.

–مافی سەربەخۆیی فەردیی. قەدەغەکردنی هەرجۆرە یەخسیرییو کۆیلایەتیو بێگارییەك لە هەر بەرگێکداو بەهەر بیانوویەکەوە بێت.

–مافی تێکەڵبوونو ژیانی کۆمەڵایەتی. قەدەغەکردنی هەرجۆرە جوداسازییو بێبەشکردنێکی تاکەکان لە کەشوهەوای کۆمەڵایەتیو دەرفەتی تێکەڵبوون لەگەڵ کەسانی دیکەدا.

–مافی عەوداڵ بوون بەشوێن حەقیقەتو ئاگاداربوون لە حەقیقەتی هەموو لایەنەکانی ژیانی کۆمەڵایەتی. قەدەغەکردنی سانسۆر، قەدەغەکردنی کۆنترۆڵی دەوڵەت یان خاوەنو بەڕێوەبەری میدیاکان بەسەر ئەو زانیارییانەی کە دەگاتە دەستی هاووڵاتیان.

–مافی بەهرەمەندبوون لە ژینگەیەکی پاكو ئاسوودە. ئازادیی دانیشتووانی وڵاتو نوێنەرانی ئەوان لە چاودێریکردنو لێکۆڵینەوە لە کاریگەری چالاکییەکانی دەوڵەتو دامەزراوە جیاجیاکان لەسەر ژینگە.

–ئازادی بێقەیدوشەرتی بیروباوەڕ، بەیان، کۆبوونەوە، چاپەمەنی، خۆپیشاندان، مانگرتن، پێکهێنانی حیزبو ڕێکخراوەکان.

–ئازادی کاملو بێقەیدوشەرتی ڕەخنەو ڕەخنەگرتن. ئازادی ڕەخنەگرتن لە هەموو لایەنە سیاسی، کەلتووریو ئەخلاقیو ئایدۆلۆژییەکانی کۆمەڵگا. هەڵوەشاندنەوەی هەرجۆرە ئاماژەیەك بۆ بەناو موقەددەساتی میللیو نیشتمانیو دینیو...تاد

لەیاساکاندا وەکو فاکتەرێك بۆ تەنگەبەرکردنەوەی ئازادی رەخنەو ڕادەربڕینی جەماوەر. قەدەغەکردنی هەرجۆرە وروژاندن و چاوسوورکردنەوەیەکی دینی و میللی و...تاد لەدژی دەربڕینی ئازادانەی بۆچوونی تاکەکان.

—ئازادی دینداری و بێدینی.

—مافی دەنگدانی گشتی و یەکسان بۆ هەموو کەسانی سەرووی شانزە ساڵ، بەبێ لەبەرچاوگرتنی جنس، ئینتمای دینی، ڕەگەزی، میللی، کاروکەسابەت، ڕەگەزنامە، مەرام و بیروباوەڕی سیاسی، هەروەها ئازادیی هەر کەسێکی سەرووی شانزە ساڵ بۆ خۆکاندیدکردن لە هەر دامەزراوو ئۆرگانێکی نوێنەرایەتیدا وەیان بەدەستهێنانی هەر پۆست و پلەوپایەیەکی ئینتخاباتیدا.

—قەدەغەکردنی پشکنینی بیروباوەڕ. مافی هەرکەسێك لە سەرپێچی کردن لە شایەتیدان لەدژی خۆی، بەجۆرێك کەببێتە بەڵگەی تاوانبارکردنی ئەو کەسە. ئازادی بێدەنگی کردن لەبارەی دیدو بیروباوەڕی شەخسییەوە.

—ئازادی بێقەیدوشەرتی هەڵبژاردنی شوێنی ژیان، ئازادی سەفەرو جێگۆڕکێ بۆ هەموو کەسانی سەرووی شانزە ساڵ بەژن و پیاوەوە. قەدەغەکردنی هەرجۆرە کۆنترۆڵکردنێکی هەمیشەیی هاتوچۆ لەناوخۆی وڵاتدا لەلایەن دەوڵەت و کاربەدەستانی دیسپلینییەوە. هەڵوەشاندنەوەی هەرجۆرە قەیدوشەرت دانانێك بۆ چوونەدەرەوە لە وڵات. بەخشینی بێقەیدوشەرت و دەستبەجێی گوزەرنامەو پاسپۆرتی هاتوچۆ.

—قەدەغەکردنی دانانی هەرجۆرە کۆسپ و تەگەرەیەك لەبەردەم دەرچوون و هاتنەژوورەوەی خەڵکی وڵاتانی دیکە بۆ وڵات. بەخشینی ڕەگەزنامەی وڵات بە هەرکەسێك کە خوازیاری بێت و ئەرکە حقوقییەکانی هاووڵاتێتی قبووڵ بکات. بەخشینی بێقەیدوشەرتی مۆڵەتی مانەوەو کارکردن بۆ کەسانێك کە خوازیاری مانەوەن لە عێراقدا.

—پارێزراوبوونی ژیانی تایبەتی کەسەکان. پارێزراوبوونی شوێنی ژیان، نامەو نووسراو گۆڕینەوەو قسەکردنیان لە هەرجۆرە دەخالەتێك لەلایەن هەر دەسەڵاتێکەوە. قەدەغەکردنی گوێ هەڵخستن بۆ قسە، شوێنکەوتن و چاودێری کردن. قەدەغەکردنی کۆکردنەوەی زانیاری لەبارەی ژیانی تاکەکانەوە بەبێ مۆڵەت وەرگرتنی ڕەسمیی لەخۆیان. مافی هەر کەسێکی دانیشتووی وڵات لە ئاگاداربوون و بینینی هەموو ئەو زانیارییانەی کە دەزگا دەوڵەتییەکان لەسەر ئەو هەیانە.

بەرقەرارکردنی دادگای سەربەخۆو

دابینکردنی عەدالەتی قەزایی بۆ هەمووان

سیستمی قەزایی و چەمکی عەدالەتی قەزایی لە هەر نیزامێکدا ڕەنگدانەوەی پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان و بنچینە سیاسی و ئابوورییەکانی ئەو نیزامەیە. قەڵەمڕەوی قەزا، هەرلە پێکهاتەی یاساکان و دیدی زاڵ لەبارەی حەق و ئینساف و عەدالەتەوە تادەگات بە دامەزراوەکان و سیستمی ئیداری و شێوازی دەسەڵاتی قەزایی، بەشێکن لە ڕووبینای سیاسی کۆمەڵگا کە پارێزگاری لەو بنەما ئابووری و چینایەتییانە دەکەن کە لەکۆمەڵگادا هەیە. بەم پێیە عەدالەتی قەزایی ڕاستەقینەو بەهرەمەندبوونی یەکسانی هەمووان لێی، هەروەها قەزاوەت و داوەری سەربەخۆو ئینسافانەی ڕاستەقینە، بەستراوەتەوە بە گۆڕینی ڕیشەیی کۆمەڵگای چینایەتی ئێستاوە.

لەم پێناوەدا، هەروەها بەمەبەستی زامنکردنی عادلانەترین ڕێوشوێنی قەزایی شیاو لە کۆمەڵگای ئێستادا، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری خوازیاری وەدیهاتنی دەستبەجێی ئەم بنەما بنەڕەتییانەی خوارەوەیە.

سەربەخۆیی کاملی قازییەکان، دادگاکان و سیستمی قەزایی لەڕووی حقوقییەوە لەدەسەڵاتی تەنفیزی.

قازییەکان و کاربەدەستانی دیکەی قەزایی لەلایەن خەڵکەوە هەڵدەبژێردرێن و هەرکاتێکیش زۆربەی دەنگدەران ویستیان دەتوانن لایان بەرن.

هەڵوەشاندنەوەی دادگا تایبەتییەکان و لێپێچینەوە لە هەموو تاوانەکان لەدادگای ئاساییدا.

ئاشکرابوونی هەموو دادگاییەکان. بەرپاکردنی دادگا بەحزوری دەستەی دادوەریی لە هەموو تاوانە جینایییە گشتییەکاندا. مافی تاوانبارکراوو پارێزەرەکانی لە ڕەتکردنەوە یان قبووڵکردنی قازی و ئەندامانی دەستەی دادوەریدا.

لە هەموو دادگاییەکاندا ئەسڵ لەسەر بێتاوانیی تاوانبارکراوەو ئەرکی سەلماندنی تاوان لەئەستۆی داواکاری گشتی وەیان لایەنی داواکارە.

یاساوڕێسا قەزاییەکانی وڵات و مافی تاکەکان لەبەرامبەر دەزگای قەزاییدا لەشوێنێکی

کۆمۆنیستی. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لەڕیزی پێشەوەی هەر خەباتێکی کۆمەڵایەتی لەدژی جوداسازیی و نایەکسانییەکانی جیهانی ئەمڕۆ ڕادەوەستێ و پێی وایە کە یەکسانیی حقوقیی هەمووان و باڵکێشانی یەکسانی یاساکان بەسەر هەمووان‌دا، بەبێ لەبەرچاوگرتنی جنس، میللەت، دین، نەژاد، بیروباوەڕ، مەرام، کاروپیشە، پلەوپایە و ڕەگەزنامە و...تاد ئینسانەکان، دەبێ وەکو مەبدەئێکی لەبەزاندن نەهاتووو بنەڕەتی لەڕیزی سەرەوەی یاساکانی کۆمەڵگادا ڕابگەیەنرێت. هەموو ئەو قانوون و یاساوڕێسایانەی کە لەگەڵ مەبدەئی یەکسانیی تەواوی مافە فەردی و مەدەنییەکانی تاکەکاندا ناتەبان دەبێ دەسبەجێ هەڵوەشێنەوە، هەر حاڵەتێکی جوداسازیی کردن، جا لەلایەن هەر کەس و دەزگا و کاربەردەست و دامەزراوێکەوە ئەنجام درابێت، دەوڵەتی بێت یان غەیرە دەوڵەتی، بەجدی پەیگیری بکرێت و ئەنجامدەرانی بەپێی یاسا دادگایی بکرێن.

یەکسانیی ژن و پیاو،

قەدەغەکردنی جوداسازیی لەسەر بناغەی جنسی

جوداسازیی لەدژی ژنان تایبەتمەندییەکی گرنگی دنیای ئەمڕۆیە. لەبەشی هەرەزۆری وڵاتانی جیهاندا، ژنان بەڕەسمی و بەقانوونی هەر لەو ماف و ئازادییە بەرتەسك و بێنرخانەش بێبەشن کە پیاوان لێی بەهرەمەندن. لەو وڵاتانەدا کە لەڕووی ئابوورییەوە دواکەوتوون، هەروەها لەو کۆمەڵگایانەدا کە دین و نەریتە کۆنەکان ڕیشەیەکی قووڵتریان لەنێو نیزامی سیاسی و ئیداری و کەلتووریی کۆمەڵگادا هەیە، ستەمکێشی ژن و بێمافی و ژێردەستەیی ئەو بەئاشکراترین و قێزەونترین شێوە خۆی دەنوێنێ. لە وڵاتانی پێشکەوتووو مۆدێرندا، وە تەنانەت لەو کۆمەڵگایانەدا کە بەلوتفی بزووتنەوەکانی لایەنگر لە مافەکانی ژنان و پەلامارە سۆسیالیستییە کرێکارییەکان جوداسازیی جنسیی بەڕواڵەت لەبەشی هەرەزۆری یاساکاندا هەڵگیراوە، هێشتا لەجەرگەی میکانیزمی ئابووری سەرمایەداری و دابونەریت و بیروباوەڕە پیاوسالارییەکانی نێو کۆمەڵگادا، ژنان بەکردەوە لەزۆر ڕووەوە دەکەونە بەر جوداسازیی و ستەم.

خودی ستەمکێشیی و ژێردەستەیی ژنان زادەی نیزامی سەرمایەداری نییە. بەڵام سەرمایەداری ئەم میراتە چەپەڵەی مێژووی لەوەوپێشی خەملاندووە و کردوویەتییە یەکێك لە کۆڵەکەکانی پەیوەندییە ئابووری و کۆمەڵایەتییەکانی ئەم سەردەمە. ڕەگ و ڕیشەی نایەکسانی و بێمافییەکانی ئەمڕۆی ژنان، ناگەڕێتەوە بۆ بیروباوەڕی کۆن و

میراتی فیکریی و کەلتووریی نیزام و کۆمەڵگا دێرین و لەناوچووەکان و پەیامبەران و دیانەتەکانی سەردەمی جاهلییەت، بەڵکو دەگەڕێتەوە بۆ کۆمەڵگای سەرمایەداری سەنعەتیی و مۆدێرنی ئەمڕۆ. ئەو نیزامەی کە وەکو فاکتەرێکی گرنگی ئابووری و سیاسی دەڕوانێتە دابەشبوونی جنسیی ئینسانەکان لەمەیدانی بەرهەمهێناندا بۆ زامن کردنی قازانجی سەرمایە. مرونەت بەخشین بە هێزی کار لەخستنەسەرکارو دەرکردندا، پێکهێنانی دووبەرەکی و کێبەرکێ و کێشمەکێشی دەروونیی لەنێو سوپای کۆمەڵانی کرێکاردا، زامنکردنی بوونی بەشە مەحرومترەکان لەنێو خودی چینی کرێکاردا کە لەخوارەوە ڕاگرتنی ئاستی ژیانی هەموو ئەم چینە مەیسەر دەکات و سەرەنجام لەکەدارکردنی هەستی ئینسانی و چینایەتی کۆمەڵانی کرێکارو زیندوو هێشتنەوەی بیروبۆچوون و ئەفکارو دەمارگیرییە کۆن و سواو و ئیفلیج کەرەکان، ئەمانە خێروبەرەکەتەکانی ستەمکێشیی ژنانە بۆ سەرمایەداری مۆدێرنی ئەمڕۆ و لەهەمان کاتدا بەشێکن لەکۆڵەکەکانی کەڵەکەی سەرمایە لە دنیای ئەمڕۆدا. بەدەرلەوەی کە سەرمایەداری لەزاتی خۆیدا و بەشێوەیەکی گشتی لەگەڵ یەکسانی ژناندا دێتەوە یان نا، سەرمایەداری کۆتایی سەدەی بیستەم بەشێوەیەکی دیاریکراو خۆی لەسەر ئەم نایەکسانییە بیناکردووە و بەسووك‌وئاسانی و بەبێمقاوەمەتی سەرسەختانە و قەهراوی دەستبەرداری نابێت.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لەپێناو یەکسانی تەواوو بێقەیدوشەرتی ژنان و پیاوان لە هەموو ڕوویەکەوە، خەبات دەکات. سەردێڕی ئەو یاساو هەنگاوانەی کە دەبێ هەرئێستا و دەستبەجێ بۆ دەستکردن بە سڕینەوەی جوداسازیی لەدژی ژنان پیادە بکرێن بریتین لەمانە:

١-ڕاگەیاندنی یەکسانیی تەواوو بێقەیدوشەرتی ژنان و پیاوان لە مافە مەدەنی و فەردییەکاندا و هەڵوەشاندنەوەی هەموو ئەو قانوون و یاساوڕێسایانەی کە لەگەڵ ئەم مەبدەئەدا ناکۆکن.

٢-دابینکردنی دەستبەجێی یەکسانیی تەواوی ژن و پیاو لەبەشداریکردن لەژیانی سیاسی کۆمەڵگا لەئاستە جیاجیاکاندا. مافی بێقەیدوشەرتی ژنان لەبەشداریکردن لە هەلبژاردن لە هەموو ئاستەکاندا و بەدەستهێنان و گرتنی هەر پۆست و پلەوپایەیەك، سیاسی بێت یان ئیداری، قەزایی...تاد. هەڵوەشاندنەوەی هەر قانوون و یاساوڕێسایەك کە مافی ژنان لەبەشداریکردنی یەکسان لەژیانی سیاسی و ئیداری کۆمەڵگادا بەرتەسك دەکاتەوە.

٣-یەکسانیی تەواوی ماف و جێوشوێنی قانوونیی ژن و پیاو لەخێزاندا.

هەڵوەشاندنەوەی ئیمتیازاتەکانی پیاو بەوێنەی "سەرپەرشتیاری خێزان"و بەرقەرارکردنی ماف‌و ئەرکی یەکسان بۆ ژن‌و پیاو لەپەیوەند بە سەرپەرشتی‌و پەروەردەکردنی منداڵ، کۆنترۆڵکردن‌و بەڕێوەبردنی ماڵ‌و موڵك‌و کاروباری دارایی خێزان، میرات، هەڵبژاردنی شوێنی ژیان‌و نیشتەجێ بوون، کاری ناوماڵ‌و چوونەسەرکاری پیشەیی، تەلاق، سەرپەرشتی کردنی منالانی ساوا لەحاڵەتی جیابوونەوەداو بەشکردن‌و خاوەندارێتی کردنی ماڵ‌وموڵکی خێزان. قەدەغەکردنی فرەژنی. قەدەغەکردنی سیغە. هەڵوەشاندنەوەی هەموو ئەو ئەرکانەی کە لە شەرع‌و دابونەرێتە کۆنەکاندا بۆ ژن بەرامبەر بەپیاو دیاریکراوەو دەبنە مایەی یەخسیربوونی ئەو، قەدەغەکردنی پەیوەندیی جنسیی مێرد لەگەڵ ژنەکەیدا بەبێ مەیلی ئەو، تەنانەت ئەگەر بەبێ توندوتیژیش بێت. ئەم حاڵەتانە ئەگەر ژنەکە شکاتی لەسەر بکات دەبێ وەکو دەستدرێژیی جنسیی لەلایەن مێردەکەیەوە پەیگیری‌و دادگایی لەسەر بکرێت. قەدەغەکردنی سەپاندنی کاری ناوماڵ وەیان ئەرکی تایبەتیی ماڵداریی بەسەر ژنان لەخێزاندا. دانانی سزای قورس بۆ هەرجۆرە ئازاردان، ترساندن، ئازادی زەوتکردن، سووکایەتی‌و توندوتیژی‌یەك لەدژی ژنان‌و کچان لەخێزاندا.

٤-یەکسانیی تەواوی ژن‌و پیاو لەمەیدانی ئابووری‌و کاری پیشەییدا. باڵکێشانی یەکسانی قانوونەکانی کارو بیمە کۆمەڵایەتی‌یەکان بەسەر ژنان‌و پیاواندا، بەبێ هیچ جۆرە جوداسازی‌یەك. کرێی یەکسان بۆ ژن‌و پیاو لەبەرامبەر کاری یەکساندا. هەڵوەشاندنەوەی هەرجۆرە تەنگەبەری‌یەك بۆ چوونی ژنان بۆ سەر کارو پیشە جیاجیاکان. یەکسانیی تەواوی ژنان‌و پیاوان لە هەموو کاروبارەکانی پەیوەست بە کرێ، بیمەکان، مەرەخەسی‌یەکان، سەعات‌و شیفتی کار، کاردابەشکردن‌و پۆلێنکردنی کارەکان، پلەپێدان لەکاردا، نوێنەرایەتی کردنی کرێکاران لەئاستە جیاجیاکاندا. پەسەندکردن‌و بەڕێوەبردنی ڕێوشوێن‌و یاساوڕێسای تایبەتی لە دامەزراوەکاندا بۆ زامنکردنی بەردەوامبوونی ژنان لەسەر کاروپیشەکانیان، وەکو قەدەغەکردنی دەرکردنی ژنانی دووگیان، قەدەغەکردنی سپاردنی کاری قورس بە ژنانی دووگیان‌و دابینکردنی پێداویستی‌یە تایبەتی‌یەکانی ژنان لەشوێنی کاردا. ١٦ هەفتە مەرەخەسی بۆ کاتی دووگیانیی‌و منداڵبوون‌و یەك ساڵ مەرەخەسی بۆ چاودێری کردنی کۆرپە، کەدەبێ بەپێی ڕێککەوتنی هەردوولا لەلایەن ژن‌و مێردەوە کەڵکی لێوەربگیرێ. پێکهێنانی هەیئەتەکانی لێپرسینەوەو کۆنترۆڵکردن، کە ئەرکیان چاودێریکردنی بەڕێوەبردنی ئەم ئەرکانەیان لەلایەن دامەزراوەکانەوە.

پێکهێنانی دامەزراوی تایبەت بۆ دەستنیشانکردن‌و بڕیاردان لەسەر جێبەجێکردنی یەکسانیی مافەکانی ژن‌و پیاو لە کارە پیشەییەکان‌و شوێنەکانی کاردا، چ دەوڵەتی

-ئازادی هەڵبژاردنی پیشە.

-ئازادی بێ‌قەیدوشەرتی جلوبەرگ پۆشین. هەڵوەشاندنەوەی هەرجۆرە قەیدوبەند دانانێکی ڕەسمیی‌و ناڕەسمیی لەسەر چەندوچوونی جلوبەرگی خەڵکی، چ ژن چ پیاو، لەشوێنە گشتی‌یەکاندا. قەدەغەکردنی هەرجۆرە جوداسازیی وەیان سنووردانانێك بۆ تاکەکان لەسەر بناغەی شێوەی جلوبەرگ‌و پۆششیان.

-ئازادی لێپرسینەوەو چاودێری نوێنەرانی خەڵك بەسەر هەڵسووڕان‌و بەڵگەنامەو نوسینگەکانی دامەزراوە دەوڵەتی‌یەکاندا. قەدەغەکردنی دبلۆماسیی نهێنی.

یەکسانی‌و سڕینەوەی جوداسازی

یەکسانیی ئینسانەکان چەمکێکی سەرەکی بزووتنەوەی کۆمۆنیزمی کرێکاری‌و بنەمایەکی بنەڕەتیی کۆمەڵگای ئازادی سۆسیالیستی‌یە، کۆمەڵگایەك کە دەبێ بە هەڵپێچانی نیزامی چینایەتی‌و چەوسێنەرانەو پڕلە جوداسازیی سەرمایەداری دابمەزرێت. یەکسانیی کۆمۆنیستی چەمکێکی زۆر فراوانترو جیهانگیرترە لە یەکسانیی حقوقی‌و ڕووکەشیی ئەفرادەکان‌و پیادەکردنی یەکسانی قانوون‌و یاساوڕێسا دەوڵەتی‌یەکان بەسەریاندا. یەکسانیی کۆمۆنیستی یەکسانی‌یەکی ڕاستەقینەو ماددی نێوان ئینسانەکانە لە مەیدانەکانی ئابووری‌و کۆمەڵایەتی‌و سیاسی‌دا. یەکسانی نەتەنها لە مافە سیاسی‌یەکاندا، بەڵکو لە بەهرەمەندبوون لە ئیمکانات‌و نیعمەتە ماددی‌یەکان‌و بەروبومی کۆششی هاوبەشی ئینسانەکان، یەکسانی تاکەکان لە جێوشوێنی کۆمەڵایەتی‌یانداو لەئاست پەیوەندی‌یەکانی بەرهەمهێناندا، یەکسانی نەتەنها لەبەرامبەر یاسادا بەڵکو لەپەیوەندی‌یە ماددی‌یەکانی نێوان ئینسانەکان لەگەڵ یەکتریشدا. یەکسانیی کۆمۆنیستی، کە لەهەمان کاتدا مەرجی پێویستی شکۆفایی توانا و بەهرە جیاجیا و جۆراوجۆرەکانی هەموو تاکەکان‌و گوڕوتینی ماددی‌و مەعنەوی کۆمەڵگایە، تەنها بە لەنێوچوونی دابەشبوونی ئینسانەکان بەسەر چینەکاندا مەیسەر دەبێت. کۆمەڵگای چینایەتی بەپێی پێناسەکەی ناتوانێ کۆمەڵگایەکی یەکسان‌و ئازاد بێت.

خەباتی ئێمە لەپێناو یەکسانی‌و سڕینەوەی جوداسازیی لەنێو کۆمەڵگا سەرمایەداری‌یەکانی ئێستادا بەشێکی جیانەکراوەی خەباتی بەرینترو بنچینەیی ئێمەیە بۆ بەرپاکردنی شۆڕشی کۆمەڵایەتی‌و دامەزراندنی کۆمەڵگای یەکسان‌و ئازادی

٦-هەوڵی چڕوپڕو ڕاستەوخۆی دامودەزگا پەیوەندیدارە دەوڵەتی‌یەکان بۆ خەبات لەدژی کەلتووری پیاوسالارانەو دژی ژن لە کۆمەڵگادا. هاندان و بەهێزکردنی ئەو دامودەزگا غەیرە دەوڵەتی‌یانەی کە بۆ بەدیهێنان و سەقامگیرکردنی یەکسانیی ژن و پیاو تێدەکۆشن.

یەکسانیی هەموو دانیشتووانی وڵات لەڕووی حقوقی‌یەوە، بەبێ لەبەرچاوگرتنی ڕەگەزنامەیان

یەکسانیی تەواوو بێ‌قەیدوشەرتی هەموو دانیشتووانی عێراق، سەربەخۆ لە ڕەگەزنامەیان، لەهەموو ماف و ئەرکە یاساییەکاندا، بە فەردی و مەدەنی و سیاسی و کۆمەڵایەتی و خۆشگوزەرانی‌یەکانەوە.

باڵکێشانی یەکسانی یاساکانی کارو خۆشگوزەرانیی کۆمەڵایەتی بەسەر هەموو کرێکاراندا، بەبێ لەبەرچاوگرتنی ڕەگەزنامەیان.

بەخشینی مۆڵەتنامەی هاتنەژوورەوە، مانەوە، کارکردن و کارتەکانی بیمەو...تاد بۆ هەموو ئەو کەسانەی خوازیاری مانەوەن لە عێراقدا.

قەدەغەکردنی جوداسازیی نەژادی

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لێبڕاوانە لەدژی هەرجۆرە جوداسازی‌یەکی نەژادی و نەژادپەرستانە خەبات دەکات. نەتەنها هەرجۆرە جوداسازی‌یەک لەسەر بناغەی نەژاد دەبێ ڕاشکاوانە لەیاساکانی وڵاتدا قەدەغە بکرێت، بەڵکو دژایەتی کردنی لێبڕاوانەی جوداسازیی نەژادیی لەئاستی جیهاندا دەبێ بەشێکی هەمیشەیی سیاسەتی دەرەوەی وڵات پێکبهێنێت.

سڕینەوەی ستەمی میللی

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری تێدەکۆشێ لەپێناو سڕینەوەی تەواوی هەرجۆرە ستەمێکی میللی و هەرجۆرە جوداسازییەك لەسەر بناغەی ئینتمای میللی لە یاساکانی وڵات و کارکردەکانی دەوڵەتدا. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ناسنامەی میللی،

دەمارگیری میللی و ناسیۆنالیزم بە بیروباوەڕو میولێکی زۆر دواکەوتوو، تێکدەرو، ناکۆك لەگەڵ پیرۆزیی ئینسان و ئازادی و یەکسانیی ئینسانەکان دەزانێ و لێبڕاوانە لەدژی هەرجۆرە دابەشکردنێکی میللی دانیشتووانی وڵات و هەرجۆرە پێناسەکردنێکی ناسنامەی میللی بۆ خەڵکی دەوەستێتەوە. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری خوازیاری بەرقەرارکردنی نیزامێکە کە تیایدا دانیشتووانی وڵات بەبێ لەبەرچاوگرتنی میللەت یان هەستی ئینتمای میللی خۆیانەوە، ئەندامانی خاوەن مافی یەکسانی کۆمەڵگا بن و هیچ جۆرە جوداسازی‌یەك چ بە پۆزەتیڤ و چ نەگەتیڤ لەبەرامبەر خەڵکی سەربە میللەتە جیاجیاکاندا پیادە نەکرێت. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری تێکۆشان لەپێناو سڕینەوەی ناسنامەی میللی و دانانی ناسنامەی چینایەتی و ئینسانیی گشتیی و جیهانیی کرێکاران لە جێگاکەی بەئەرکێکی بنەڕەتیی خۆی دەزانێ.

وەکو مەبدەئێکی گشتی، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری خوازیاری پێکەوەژیانی خەڵکی سەربە میللەتە جیاجیاکانە وەکو هاووڵاتیانی ئازادو خاوەن مافی یەکسان لە چوارچێوە وڵاتی‌یە گەورەترەکاندا کە سازدانی ڕیزی بەهێزی کرێکاری لەمەیدانی خەباتی چینایەتیدا ئاسان دەکات. لەگەڵ ئەمەشداو لەو حاڵەتانەدا کە پێشینەی ستەمی میللی و دژایەتی نێوان خەڵکی سەربە میللەتە جیاجیاکان پێکەوە ژیانی ئەوانی لەچوارچێوە وڵاتی‌یەکانی ئێستادا دژوارو پڕلە دەردەسەری کردووە، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری مافی جیابوونەوەی میللەتانی ستەملێکراوو پێکهێنانی دەوڵەتی سەربەخۆ لەڕێگەی گەڕانەوەی ڕاستەوخۆ بۆ ڕای خودی ئەو خەڵکە، بەڕەسمی دەناسێ.

مەسەلەی کورد

دامەزراندنی دەوڵەتی عێراق بەوێنەی دەوڵەتێکی ناسیۆنالیستی عەرەبیی و دانی مۆری ناسیۆنالیزمی عەرەبی لە ناوچەوانی دانیشتووانی عەرەبزمانی عێراق، بووەتە هۆی دابەشکردنی باقی دانیشتووان لەسەر بناغەی ئینتمای میللی و کردنی جیاوازی و جوداسازیی میللی بە یەکێك لە کۆڵەکە بنەڕەتی‌یەکانی قەوارەی ئەم وڵاتە. حکومەتە یەك لەدوای یەکەکانی ناسیۆنالیزمی عەرەبی لەعێراقدا بە خۆشکردنی ئاگری هەستی میللی و پاکتاوکردنی میللی و سەرکوتی خوێناوی خواستە ڕەواو بزووتنەوە ناڕەزایەتی‌یەکان و خوازیارانی ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستانی عێراق، کینەو قڵشتی میللی‌یان کردووەتە یەکێك لە سیما گرنگەکانی کۆمەڵگای عێراق و، مەسەلەی کوردیان کردووەتە گرێ‌یەکی گەورە و گرنگ.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری وەکو مەبدەئێك، مافی جیابوونەوە لە عێراق و پێکهێنانی دەوڵەتێکی سەربەخۆ لەڕێگەی پرۆسەیەکی هەڵبژاردنی ئازادو گشتییەوە بۆ خەڵکی کوردستان بەڕەسمی دەناسێ و هەرجۆرە هەنگاوێکی قەهراوی و سەربازی بۆ بەرگرتن بەم هەڵبژاردنە ئازادانەیە بەتوندی مەحکوم دەکات. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری خوازیاری چارەسەرکردنی دەستبەجێی مەسەلەی کوردە لە عێراقدا لەڕێگەی بەرپاکردنی ڕیفراندۆمێکی ئازادەوە لە ناوچە کوردنشینەکانی باکوری عێراقدا، لەژێر چاودێری دامودەزگا ڕەسمییە نێونەتەوەییەکاندا. ئەم ڕیفراندۆمە دەبێ بە چوونەدەرەوەی هێزە سەربازییەکانی دەوڵەتی مەرکەزی و زامنکردنی دەورەیەك لە هەڵسووڕانی ئازادانەی هەموو حیزبە سیاسییەکانی کوردستان بۆ ئاشناکردنی جەماوەری خەڵك بە بەرنامەو سیاسەت و بۆچوونی خۆیان لە ڕیفراندۆمەکەدا، ئەنجام بدرێت.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لەهەر بڕگەیەکدا تەنها کاتێك دەنگ بەجیابوونەوەی کوردستان دەدات کە ئەگەری ئەوە بەهێز بێت کە گرتنەبەری ئەم ڕێگەیە کرێکاران و زەحمەتکێشانی کوردستان لە مافی مەدەنی پێشڕەوترو جێوشوێنێکی ئابووری و پەیوەندییەکی کۆمەڵایەتی یەکسانترو ئاسوودەتر بەهرەمەند بکات. هەڵوێستی ڕەسمیی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لەهەر بڕگەیەکدا لەسەر بناغەی لێکدانەوەی دیاریکراو لەو هەلومەرجەی کە لەئارادایەو لەسەر بناغەی قازانج و بەرژەوەندییەکانی تێکڕای چینی کرێکارو بەتایبەتی خەڵکی کرێکارو زەحمەتکێش لەکوردستان دیاری دەکات.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری گەڵاڵە جۆاوجۆرەکانی ئۆتۆنۆمی و فیدراڵیزمی میللی بۆ کوردستان کەلەلایەن هێزەکانی بزووتنەوەی ناسیۆنالیستیی کوردەوە دەخرێتە ڕوو نەتەنها بە هەنگاوێکی ڕوولەپێش نازانێت بەئاقاری چارەسەرکردنی مەسەلەی میللی کورد، بەڵکو ئەمانە بە گەڵاڵەیەك دادەنێ بۆ هەمیشەیی کردنەوەی ناسنامەی میللی کوردو غەیرە کورد لەچوارچێوەی یەك وڵاتێکی یەکپارچەدا، هەروەها بۆ ئەبەدی کردن و شەرعییەت دان بە جیابوونەوە میللییەکان و زەمینەسازیی بۆ درێژەپێدانی دژایەتی و کێشمەکێشە میللییەکان لە ئایندەدا.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری هەرجۆرە چارەسەرێك لەبارەی ئایندەی سیاسی کوردستانەوە کە بەبێ گەڕانەوە بۆ ڕای گشتیی خودی خەڵکی کوردستان و تەنها لەسەر بناغەی بڕیاری دەوڵەتی مەرکەزی وەیان ڕێککەوتنی سەروخەڵکیی نێوان دەوڵەت و حیزبە محەللییەکان پیادە بکرێت، بە نامەشروع و ناقانوونی دادەنێت.

بێت یان غەیرە دەوڵەتی، خزمەتگوزاری بێت یان قازاج هێنەر. تاقیبکردنی یاسایی و سزادانی گەورەی ئەو دامەزراو و بەڕێوەبەرانەی کە مەبدەئی یەکسانیی ڕەهای ژن و پیاو لە چالاکی پیشەییدا ڕەچاو ناکەن.

پێکهێنانی دامەزراو و دامودەزگا و فەراهەمکردنی خۆڕایی تەسهیلاتی وەك دایەنگە و باخچەی ساوایان و مەڵبەندەکانی یاری و پەروەردەکردنی ساوایان لە گەڕەکەکاندا کە بەلەبەرچاوگرتنی گوشاری یەکلایەنەی کاری ناوماڵ و چاودێری کردنی منداڵان لەسەر ژنان لەهەلومەرجی ئێستادا، هەنگاونانی ژنان بۆناو چالاکی ئابووری و سیاسی و کەلتووری لەدەرەوەی خێزان ئاسان دەکەن.

٥-هەڵوەشاندنەوەی هەموو ئەو قانوون و یاساوڕێسا دەستوپێگیرو دواکەوتووە ئەخلاقی، کەلتووری و ناموسییانەی کە لەگەڵ سەربەخۆیی و ئیرادەی سەربەخۆی ژنان و شەخسییەتی ئەوان وەکو هاووڵاتییەکی خاوەن مافی یەکسان لە کۆمەڵگادا نایەنەوە. هەڵوەشاندنەوەی هەرجۆرە کۆسپ دانانێك لەڕێگای مافی سەفەرکردن و جێگۆڕکێی ژناندا، شووی کردبێت یان نەکردبێ، لەناوخۆ یان دەرەوەی وڵات، بەحەز و ئارەزووی خۆی. هەڵوەشاندنەوەی هەموو ئەو قانوون و یاساوڕێسایانەی کە ئازادی ژنان لە هەڵبژاردنی جلوبەرگ و پۆشاکیاندا، هەڵبژاردنی کارو هاوەڵانیاندا، بەرتەسك دەکەنەوە. قەدەغەکردنی هەرجۆرە جیاکردنەوەیەکی ژن و پیاوان لە دامەزراو و کۆڕو کۆبوونەوە و گوزەرو هۆیەکانی گواستنەوەی گشتیدا. فێرکردن و بارهێنانی تێکەڵاو لە هەموو ئاستەکاندا. قەدەغەکردنی بەکارهێنانی نازناوی وەك (السیدة)، (الآنسة) و خوشکە و هەر نازناوێك کەژن بەپێی جێوشوێنی لەئاست پیاودا پێناسە دەکات، لە نامەو نووسراو و قسەوباسە ڕەسمییەکاندا لەلایەن کاربەدەستان و دامودەزگا و دامەزراوە دەوڵەتی و تایبەتییەکانەوە. قەدەغەکردنی هەرجۆرە دەخالەتێك لەلایەن هەر ناوەندێکەوە بیت، چ کەسوکار بێت یان دامودەزگا و ناوەندە ڕەسمییەکان لەژیانی تایبەتی و پەیوەندییە شەخسی و عاتفی و جنسییەکانی ژناندا. قەدەغەکردنی هەرجۆرە مامەڵەیەکی سوکایەتیئامێز، پیاوسالارانە، باوك سالارانە و نایەکسان لەگەڵ ژناندا لە دامودەزگا و دامەزراوە کۆمەڵایەتییەکاندا. قەدەغەکردنی ناوبردنی جنسی ئینسانەکان لە ئاگادارییەکانی کاردا. لابردنی هەموو ئاماژە جوداسازیی ئامێزەکان و سوکایەتی ئامێزەکان بەرامبەر بە ژنان لە کتێب و سەرچاوەکانی خوێندن داو لەبری ئەمە دانانی مەوادی خوێندنی پێویست بۆ نیشاندانی یەکسانیی ژن و پیاو و ڕەخنەگرتن لە شێوە جیاجیاکانی ستەمکێشی ژن لەکۆمەڵگادا. پێکهێنانی دامودەزگای پشکنین و دەستخستنە سەر تاوان و یەکە دیسپلینییەکانی تایبەت بە مامەڵەکردن لەگەڵ حاڵەتەکانی ئازاردان و جوداسازیی بەرامبەر بە ژنان.

یاساوڕێسایانەی کە لەگەڵ مەبدەئی فێرکردنو بارهێنانی غەیرە دینیدا ناکۆکن.

–قەدەغەکردنی هەرجۆرە پشتیوانییەکی داراییو ماددیو مەعنەوی لە دینو چالاکیو دامەزراوو دەستە دینییەکان لەلایەن دەوڵەتو دەمودەزگا دەوڵەتییەکانەوە. ئەرکی دەوڵەتە کە لەڕێگەی کارکردن بۆ هۆشیاکردنەوەو بردنەسەری ئاستی خوێندەواریو زانیاری زانستیی گشتییەوە دین لە لایەنە جۆراوجۆرەکانی ژیانی کۆمەڵایەتی بسڕێتەوە. سڕینەوەی هەرجۆرە ئاماژەکردنێك بۆ بۆنەو ساڵرۆژە دینییەکان لە ڕۆژژمێری ڕەسمیدا.

قەدەغەکردنی مەراسیمی دینیی زەبروزەنگ ئامێزو غەیرە ئینسانی. قەدەغەکردنی هەرجۆرە چالاکیو مەراسیمو خۆنواندنێکی دینیی کە لەگەڵ ئازادیو مافە مەدەنییەکانی خەڵكو مەبدەئی یەکسانیی هەمووانداا ناکۆك بێت. قەدەغەکردنی هەرجۆرە خۆنواندنێکی دینیی کە ببێتە مایەی شێواندنی ئاسودەییو هەست بەئاسایش کردنی خەڵك. قەدەغەکردنی هەرجۆرە مەراسیمو ڕەفتارێکی دینیی کە لەگەڵ قانوونو یاساوڕێساکانی پەیوەست بە تەندروستیو سەلامەتیی تاکەکانو ژینگەو قانوونەکانی پەیوەست بە پاراستنی ئاژەڵ ناکۆك بێت.

–پارێزراوبوونی منداڵانو کەسانی ژێر شانزە ساڵ لە هەرجۆرە دەستدرێژییەکی ماددیو مەعنەوی دینەکانو دامەزراوە دینییەکان. قەدەغەکردنی ڕاکێشانی کەسانی ژێر شانزە ساڵ بۆ ناو فیرقە دینییەکانو مەراسیمو شوێنە دینییەکان.

–پێویستیی ناونوس کردنی ڕەسمیی دینو فیرقە دینییەکان وەکو دامودەزگاو دامەزراوە تایبەتییەکانو پەیڕەویکردنی دامەزراوە دینییەکان لە هەموو قانوونو یاساو ڕێساکانی پەیوەست بە هەڵسووڕانی دامەزراوەکان. کۆنترۆڵی دامەزراوە قانوونییەکان بەسەر حەقوحیسابو دەفتەرو دەخلو خەرجی فیرقەو دامەزراوە دینییەکاندا. پەیڕەوی کردنی ئەم دامەزراوانە لە قانوونەکانی باجگیریی پەیوەست بەم جۆرە دامەزراوانە.

–قەدەغەکردنی هەرجۆرە گوشارێکی جەستەییو نەفسیی بۆ قبوولکردنی دین.

–قەدەغەکردنی ئەو ڕێورەسمە دینیو ڕەگەزیو تەقلیدیو ناوچەییانەی کە لەگەڵ مافو یەکسانییو ئازادیی خەڵکدا، چ تاك چ کۆ، یان لەگەڵ بەهرەمەندبوونی ئەوان لە هەموو ئەو مافە مەدەنیو کەلتووریو سیاسیو ئابووریانەی کە قانوون دانی پێداناوە، وەیان لەگەڵ خۆنواندنی ئازادانەی ئەوان لەژیانی کۆمەڵایەتیدا ناکۆکن.

–دەستبەسەراگرتنو گێڕانەوەی هەموو ئەو موڵكو سامانو داراییو شوێنانەی کە دامەزراوە دینیو حیزبییەکان بەزۆر وەیان لەڕێگەی دەوڵەتو دامودەزگاو دامەزراوە جۆراوجۆرەکانەوە بەدەستیان هێناوە. ئەم موڵكو شوێنانە دەخرێتە بەردەست دامەزراوەکانی هەڵبژێردراوی دەستی خەڵك بۆ بەکارهێنانیان لەبەرژەوەندی گشتیدا.

–هەڵوەشاندنەوەی پێناسەکردنی عێراق وەکو دەوڵەتێکی قەومیی– عەرەبیو ڕاگەیاندنی عێراق وەکو وڵاتو کۆمەڵگایەکی مەدەنیو غەیرە قەومی. قەدەغەکردنی هەرجۆرە ئاماژەیەك بۆ ڕەگەزو نەتەوەو دینی تاکەکان لە بەڵگەنامە ڕەسمییەکانداو هەڵوەشاندنەوەی هەرجۆرە جوداسازییەك لە مافو ئیمتیازاتی تاکەکانو دامەزاراوەکان لەسەر ئەم بناغەیە.

قەدەغەکردنی گرتنەبەری هەرجۆرە پاکتاوکردنێکی میللیو ڕاگوێزانێکی زۆرەملێ، قەدەغەکردنی سزادانی بەکۆمەڵو ڕووخاندنی خانووبەرەی خەڵك وەکو جۆرێك لە سزادان. مافی بێئەملاوئەولای گەڕانەوەی خەڵکی ئاوارەو بەزۆر کۆچ پێکراو بۆ جێگاو ڕێگای خۆیانو دابینکردنی ژیانێکی ئینسانیو خۆشگوزەران بۆیان.

–قەدەغەکردنی لکاندنی ئەفرادو کۆڕوکۆمەڵەکان بە میللەتێکی دیاریکراوەوە لەئاستی گشتیدا، لە میدیاکان، فەرمانگەکانو...تاد، بەبێ مۆڵەت وەرگرتنی ڕەسمیی لەخۆیان.

–سڕینەوەی هەرجۆرە ئاماژەکردنێك بۆ ئینتمای میللیی تاکەکان لە ئەوراقە ناسنامەییەکان، بەڵگەنامە دەوڵەتیەکانو کاروبارە ئیدارییەکاندا.

–قەدەغەکردنی هەرجۆرە پڕوپاگەندەیەکی نەفرەتکردنی دینیی، میللیو ڕەگەزی، نەژادیو جنسی، قەدەغەکردنی پێکهێنانی حیزبو گروپی سیاسی کە خۆبەباتترزانینی میللی، ڕەگەزی، نەژادی، دینیو جنسیی بەشێك لەخەڵکی بەسەر ئەوانیتردا، بەشێك بێت لە مەبادئە بەڕەسمیی ڕاگەیاندراوەکانیان.

ژیانی هاوبەش، خێزان، زەواجو تەڵاق

هەر جووتێکی بانتر لە ١٦ساڵ مافیان هەیە کە بەمەیلو ئارەزووی خۆیان پێکەوە بژین. قەدەغەکردنی هەرجۆرە ناچارکردنو گوشار دانانێك لەلایەن هەر کەسو دەزگایەکەوە لەسەر تاکەکان لەمەسەلەی هەڵبژاردنی هاوسەرو ژیانی هاوبەش (زەواج)و جیابوونەوە (تەڵاق)دا.

یاساوڕێسا کۆمەڵایەتی‌و کەلتووری‌یە مۆدێرن‌و پێشڕەوەکان

یاساوڕێسا سیاسی‌و ئیداری‌یەکانی کۆمەڵگا دەبێ کۆمەڵە یاساوڕێسایەکی مۆدێرن‌و سکولارو پێشڕەو بێت. بنچینەی ئەم یاساوڕێسا پێشڕەوانە دابڕانی تەواوی حوکمڕانی‌و دەسەڵاتی دەوڵەتیی‌و سیستمی ئیداری وڵاتە لە دین‌و موقەددەساتی ڕەگەزی‌و میللی‌و نەژادی‌و هەر ئایدۆلۆژی‌و دامەزراوێك کەلەگەڵ یەکسانیی تەواو ڕەهای مافە مەدەنی‌یەکانی هەموو هاووڵاتیان‌و باڵکێشانی یەکسانی یاساکان بەسەر هەمووواندا ناکۆك بێت وەیان ئازادی ئەندێشەو ڕەخنەو ژیانی زانستیی کۆمەڵگا تەنگەبەر بکاتەوە. دین‌و ناسیۆنالیزم دوو ڕەوتی فیکری‌و کۆمەڵایەتین کە لەزاتی خۆیاندا، جودایی‌ساز، خورافی‌و ناکۆك لەگەڵ ئازادی‌و شکۆفایی ئینسانن. بەشێوەیەکی دیاریکراو دین، تەنانەت وەکو کاری تایبەتی تاکەکانیش، کۆسپە لەبەردەم ڕزگاری‌و شکۆفایی‌و بالاکردنی ئینسانندا.

بۆیە بەرپاکردنی دەوڵەت‌و نیزامێکی سیاسی مۆدێرن‌و سکۆلار تەنها هەنگاوی یەکەمە لەڕێگای ڕزگاریی هەمەلایەنەی ئینسانەکان لەچنگی خورافات‌و دەمارگیریی ساویلکانەی دینی، میللی، ڕەگەزی‌و نەژادی‌و جنسی.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری خوازیاری پیادەکردنی ئەم بنەمایانەی خوارەوەیە:

دین‌و میللەت‌و ڕەگەز

ئازادی دین‌و بێ‌دینی‌و جیایی تەواوی دین لە دەوڵەت. داتەکاندنی یاساکانی وڵات لە هەموو ناوەڕۆك‌و پشتبەستن‌و کاریگەری‌یەکی دین. کردنی دین بەکاری تایبەتی تاکەکان. هەڵوەشاندنەوەی دەستەواژەی دینی ڕەسمی. سڕینەوەی هەرجۆرە ئاماژەکردنێك بە دینی کەسەکان لە یاساکان‌و ئەوراقە ناسنامەیی‌و ئیداری‌یەکانی پەیوەست بەخۆیان. قەدەغەکردنی لکاندنی تاکەکان، بەتاك یان بەکۆ، بەهەرجۆرە ئینتمایەکی ڕەگەزی‌و دینی‌یەوە لە بەڵگەنامە ڕەسمی‌یەکان‌و میدیاکان‌و...تاد.

–جیاکردنەوەی تەواوی دین لە خوێندن‌و پەروەردە. قەدەغەکردنی خوێندنی وانە دینی‌یەکان، ئەحکامە دینی‌یەکان وەیان ڕاڤەکردنی دینیی بابەتەکان لە خوێندنگەو دامەزراوەکانی فێرکردندا. هەڵوەشاندنەوەی دەستبەجێی هەموو ئەو قانوون‌و

بۆ بەڕەسمی ناسینی ژیانی هاوبەش لەلایەن دەوڵەتەوەو بۆئەوەی ئەگەر هەردوولا بیانەوێت یاساکانی پەیوەست بە خێزان بیانگرێتەوە، هەرئەوەندە بەسە کە لەسجلی دەوڵەتیدا تۆماربکرێت. سڕینەوەی هەرجۆرە مۆرکێکی دینی پەیوەست بەزەواج لە بەڵگەنامەو دامەزراوە ڕەسمی‌یە دەوڵەتی‌یەکاندا. قەدەغەکردنی هەرجۆرە وتنەوەیەکی خوتبەی دینیی لەمەراسیمە دەوڵەتی‌یەکانی تۆمارکردنی زەواجدا. بەڕێوەبردن یان نەبردنی مەراسیمی تایبەتی، چ شەرعی‌و چ تەقلیدی، لەزەواجدا هیچ ڕۆڵێك لە ڕەسمییەت پێدان‌و پلەوپایەی لەبەرامبەر یاسادا ناگێڕێت.

قەدەغەکردنی هەرجۆرە سەوداو مامەڵەکردنێك لە زەواجدا، وەکو دیاریکردنی شیربایی، جیهازیی، مارەیی‌و...تاد وەکو مەرجێکی زەواج.

قەدەغەکردنی فرەژنی‌و سیغە.

یەکسانیی تێکڕای مافەکانی ژن‌و پیاو لە خێزاندا لەمەسەلەی هەڵبژاردنی شوێنی ژیان، کاروباری پەیوەست بە سەرپەرشتی‌و فێرکردن‌و پەروەردەکردنی مناڵ، بڕیاردان لەبارەی دارایی‌و ئابووری خێزانەوەو هەموو کاروبارەکانی پەیوەست بە ژیانی هاوبەش. هەڵوەشاندنەوەی جێوشوێنی تایبەتی پیاو وەکو سەرپەرشتیاری خێزان لە هەموو قانوون‌و یاساوڕێساکانداو دانانی مافی یەکسان بۆ ژن‌و پیاو لەسەرپەرشتی‌کردنی کاروباری خێزاندا.

مافی بێ‌قەیدوشەرتی جیابوونەوە (تەڵاق) بۆ ژن‌و پیاو. یەکسانیی تەواوی ماف‌و ئەرکەکانی ژن‌و پیاو لەکاروباری پەیوەست بە بەخێوکردن‌و سەرپەرشتی کردنی مناڵان لەدوای جیابوونەوەدا.

یەکسانیی مافی هەردوولا لەکاتی جیابوونەوەدا لەو دارایی‌و ئیمکاناتەی کە لەماوەی ژیانی هاوبەشدا خێزان بەدەستی هێناوە، وەیان لەماوەی ژیانی هاوبەشدا بەدەستی تێکڕای خێزانەوە بووەو کەڵکیان لێ‌وەرگرتووە.

هەڵوەشاندنەوەی گواستنەوەی ئۆتۆماتیکی‌یانەی نازناوی خێزانیی باوك بۆ مناڵ‌و سپاردنی دیاریکردنی نازناوی کۆرپە بە ڕێککەوتن‌و بڕیاری هاوبەشی باوك‌و دایك. ئەگەر بە ڕێککەوتن نەگەیشتن، ئەوا مناڵەکە نازناوی خێزانیی دایك هەڵدەگرێ. لابردنی خانەی ناوی باوك‌و دایك لە ناسنامەو بەڵگە ناسنامەییە ڕەسمی‌یەکاندا (وەك پاسپۆرت، مۆڵەتنامەی شۆفێریی‌و...تاد). هەڵوەشاندنەوەی دانانی ناوی باوك وەکو ناوی خێزانیی، وە دانانی ناوی خێزانیی بەپێی خواستی کەسەکە.

خوێندن و لەئاستی کۆمەڵگا بەگشتی. قەدەغەکردنی بێئەملاوئەولای سزادانی جەستەیی. قەدەغەکردنی گوشارو ئازاری دەروونی و ترساندنی مناڵان.

ڕووبەڕووبوونەوەی توندی قانوونیی لەگەڵ بەدکەڵك وەرگرتنی جنسیی لەمناڵان. بەدکەڵك وەرگرتنی جنسیی لەمناڵان بە تاوانی قورسی جینایی دەژمێردرێت.

لێپرسینەوەو سزادانی قانوونیی کەسانێك کە بەهەر جۆرێك و بەهەربیانوویەك ببنە ڕێگر لەبەردەم بەهرەمەندبوونی مناڵان، چ کچ چ کوڕ، لەمافە مەدەنی و کۆمەڵایەتییەکانی خۆیان، وەکو فێربوون، ڕابواردن و بەشداریکردن لە چالاکییە کۆمەڵایەتییەکانی تایبەت بەمناڵان.

قەدەغەکردنی پێکهێنانی ڕێکخراوی سەربازیی بۆ مناڵانی خوار تەمەنی ١٦ ساڵی.

پەیوەندی جنسیی

بەرقەرارکردنی پەیوەندی ئازادانەو ئارەزوومەندانەی جنسیی مافی حاشاهەڵنەگری هەموو ئەو کەسانەیە کە گەیشتوونەتە تەمەنی یاسایی کامڵ بوونی جنسی.

تەمەنی یاسایی کامڵبوونی جنسیی بۆ ژن و پیاو ١٥ ساڵە. پەیوەندی گرتنی جنسیی کەسانی گەورەساڵ (سەرووی تەمەنی یاسایی کامڵبوون)، لەگەڵ کەسانی خوار تەمەنی یاسایی، تەنانەت ئەگەر بەڕەزامەندی خۆشیان بێت، قەدەغەیە و بەتاوان دەژمێردرێت.

هەموو کەسانی گەورەساڵ چ ژن چ پیاو، بۆ بڕیاردان لەسەر پەیوەندی گرتنی جنسیی خۆیان لەگەڵ کەسانی گەورەساڵی دیکەدا بەتەواوی ئازادن. پەیوەندی جنسیی ئارەزوومەندانەی کەسانی گەورەساڵ لەگەڵ یەکتردا، مەسەلەی تایبەتی خۆیانەو هیچ کەس و هیچ دەزگایەك مافی تاقیبکردن و دەخالەتکردنی تێدا نییە، وە بۆی نییە کە لەئاستی گشتیدا ڕایبگەیەنێ.

هەموو خەڵکی و بەتایبەت لاوان و تازەلاوان دەبێ بخرێنە بەر ئاموزشی جنسی و فێرکردنی شێوازە بێمەترسییەکانی بەرگرتن بە سکپڕی، هەروەها فێرکردنی ئەوشێوازانەی کە سەلامەتیی پەیوەندی جنسیی زامن دەکەن. ئاموزشی جنسیی دەبێ یەکێك بێت لە دەرسە ئیجبارییەکانی قۆناغی ناوەندی و دواناوەندی. دەوڵەت لەسەریێتی لەڕێگەی ڕاگەیاندن، پێکهێنانی کلینیك و دەستە ئاموزشییە گەڕۆکەکان، هەڵمەت و بەرنامە ڕادیۆیی و تەلەفزیۆنییە تایبەتەکان و هەرشێوازێکی کاریگەری

دیکەوە، ڕۆشنبیری زانستیی خەڵك لەسەر لایەنە جیاجیاکانی پەیوەندی جنسیی و مافە یاساییەکانی تاکەکان لەپەیوەندی جنسیدا بەخێرایی و بەفراوانترین شێوە پەرەپێبدات.

هۆیەکانی بەرگرتن بە سکپڕی و ئەو نەخۆشییانەی کە لە پەیوەندی جنسییەوە سەرچاوە دەگرن، دەبێ بەخۆڕایی و بەئاسانی بخرێتە بەردەستی هەموو کەسانی گەورەساڵ.

لەباربردن

کەم دیاردە بەئەندازەی لەباربردن، واتە لەناوبردنی بەئەنقەستی کۆرپەڵەی ئینسانی بەهۆی گوشارە کەلتووریی و ئابوورییەکانەوە، بێبایەخیی وجودی ئینسانیی و ناتەبایی پەیوەندییە کۆمەڵایەتییە چەوسێنەرو چینایەتییە زاڵەکان لەگەڵ وجود و بەختەوەریی بەشەردا نمایش دەکات. لەباربردن، بەڵگەی لەخۆنامۆبوون و داماویی ئینسانە لەبەرامبەر ئەو کوێرەوەری و بێبەشییانەی کە کۆمەڵگای چینایەتی بەسەریدا دەسەپێنێ.

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری دژ بە کرداری لەباربردنەو لەپێناو کۆمەڵگایەکدا خەبات دەکات کە هیچ تەنگەبەری و هۆکارێك پاڵ بە ئینسانەکانەوە نەنێ بۆ ئەنجامدان وەیان ڕازی بوون بەم کارە.

لەهەمان کاتدا مادام کە هەلومەرجی ناشیاوی کۆمەڵایەتی بەهەرحاڵ ژمارەیەکی زۆری ژنان بۆ ئەنجامدانی لەباربردن پاڵ پێوە دەنێت، تەنانەت ئەگەر بەشێوەی نهێنیش بووبێت، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری بەمەبەستی ڕێنەدان بە بەدکەڵك لێوەرگرتنی قازانج پەرستان و بەمەبەستی زامنکردنی سەلامەتیی ژنان خوازیاری بەدیهاتنی ئەم خاڵانەی خوارەوەیە:

یاسایی بوونەوەی لەباربردنی کۆرپەڵە تا تەمەنی ١٢ هەفتەیی.

لەدوای تەمەنی ١٢ هەفتەییەوە تەنها لەحاڵەتێکدا لەباربردن یاسایی دەبێت کە مەترسی هەبێت لەسەر ژیانی دایکەکە (تا ئەوکاتەی کە نەشتەرگەریی قەیسەری و پاراستنی کۆرپە بەپشتبەستن بە دوا دەسکەوتە پزیشکییەکان مەیسەر دەبێت). دیاریکردنی ئەم حاڵەتانە لەدەسەڵاتی ناوەندی پزیشکیی خاوەن سەلاحییەتدایە.

دابینکردنی فراوان‌و خۆڕایی هۆو پێداویستی‌یەکانی تێستی سکپڕی، وە فێرکردنی خەڵك لەچۆنێتی بەکارهێنانیاندا، بەمەبەستی دەستنیشانکردنی خێرای سکپڕی‌یە نەخوازراوەکان.

ئەنجامدانی لەباربردن‌و چاودێری کردنی پزیشکیی دوای ئەو بەخۆڕایی‌و لە کلینیکە مۆڵەتپێدراوەکان‌و لەلایەن پزیشکانی پسپۆڕەوە.

مافی بڕیاردان لەسەر ئەنجامدان یان نەدانی لەباربردن لەدەستی ژن خۆیدایە. دەوڵەت لەسەرێتی بەرلەوەی ژنەکە بە دوابڕیاری خۆی بگات، وە بەمەبەستی ئەوەی‌کە ڕێگای لەباربردن نەگرێتەبەر، لە ڕێنمایی‌و پێشنیاری پسپۆڕانی زانستی‌و لێکۆڵەرەوە کۆمەڵایەتی‌یەکان‌و هەروەها ئەرکە ماددی‌و مەعنەوی‌یەکانی دەوڵەت لەبەرامبەر خۆی‌و کۆرپەکەی ئاگاداری بکاتەوە.

هەروەها بەمەبەستی کەمکردنەوەی حاڵەتەکانی لەباربردن، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری خوازیاری ئەنجامدانی ئەم هەنگاوە دەستبەجێیانەی خوارەوەیە بۆ بەرگرتن بە سکپڕی‌یە نەخوازراوەکان‌و لەناوبردنی گوشارە ئابووری‌و کەلتووری‌یەکان لەسەر ژنان:

ئاموزشی فراوانی جنسیی خەڵك لەبارەی شێوازەکانی بەرگرتن بە سکپڕی‌و گرنگی ئەم مەسەلەیە‌و دابینکردنی ڕاوێژکاران‌و لێکۆڵەرەوە کۆمەڵایەتی‌یەکان بۆ ڕێنوێنی کردنی خەڵك.

فەراهەمکردنی فراوان‌و خۆڕایی هۆیەکانی بەرگرتن بە سکپڕی.

تەرخانکردنی بودجە‌و ئیمکاناتی پێویست بۆ کۆمەك بەو ژنانەی کە لەڕووی گوشاری ئابووری‌یەوە بەناچاری پەنا بۆ لەباربردن ئەبەن. ڕاگەیاندنی ئامادەیی دەوڵەت بۆ سەرپەرشتی کردنی کۆرپە لەحاڵەتی وازهێنانی دایك لە لەباربردن.

وەستانەوەی کەلتووریی لێبڕاوانە بەڕووی ئەو دەمارگیری‌و گوشارە ئەخلاقی‌یانەی کە ژنان ناچار بە لەباربردن ئەکەن. پشتیوانیی چالاکانەی دەوڵەت لەژنان لەبەرامبەر ئەم جۆرە گوشارو دەمارگیری‌و هەڕەشانەدا.

پشتیوانیی ماددی‌و مەعنەوی دەوڵەت لەخێزانە بێدایك یان بێباوکەکان‌و بەتایبەت پشتیوانیی چالاکانە لەو دایکانەی کە جیابوونەتەوە، یان هەر لەبنەڕەتەوە بەبێ زەواج مناڵیان بووە، لەبەرامبەر گوشارە ماددی‌و ئەخلاقییاتە کۆنەپەرستانەکاندا.

هەڵوەشاندنەوەی هەموو ئەو قانوون‌و یاساوڕێسا دواکەوتووانە‌و کۆنەپەرستانەی کە وەکو تاوان مامەڵە لەگەڵ پەیوەندیی جنسیی ژن‌و مێرد دەکەن لەگەڵ کەسانی دیکەی جگە لە هاوسەری خۆیان.

مافەکانی مناڵان

مافی هەر مناڵێك لە بەهرەمەندبوون لەژیانێکی بەختەوەرو ئاسوودە‌و داهێنەرانە.

کۆمەڵگا لەسەرێتی کە خۆشگوزەرانی‌و بەختەوەریی بۆ هەموو مناڵێك، بەبێ لەبەرچاوگرتنی وەزعی خێزانیی، دابین بکات. دەوڵەت لەسەرێتی ستانداردێکی چونیەك لە خۆشگوزەرانی‌و ئیمکاناتی گەشەی ماددی‌و مەعنەوی مناڵان‌و تازەلاوان، لەبەرزترین ئاستی شیاودا، دابین بکات.

دانی خەرجی پێویست‌و پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری پزیشکی‌و ئاموزشی‌و کەلتووری خۆڕایی، بۆ زامنکردنی ستانداردێکی بەرز بۆ ژیانی مناڵان‌و تازەلاوان بێگوێدانە وەزعی خێزانی‌یان.

سەرپەرشتی کردنی هەموو ئەو مناڵانەی کە خێزان یان ئیمکاناتی خێزانی‌یان نییە، لەلایەن دەوڵەتەوە‌و بەخێوکردن‌و پەروەردەکردنیان لە دامەزراوە مۆدێرن‌و پێشکەوتوو‌و پۆشتەکاندا.

دەستەبەرکردنی دایەنگە پۆشتە‌و مۆدێرنەکان بەمەبەستی بەهرەمەندبوونی هەموو مناڵان، بەبێ لەبەرچاوگرتنی وەزعی خێزانی‌یان، لە ژینگەیەکی زیندوو‌و داهێنەرانەی پەروەردەیی‌و کۆمەڵایەتی.

یەکسانیی تەواوی مناڵان لەڕووی مافەوە، بەبێ لەبەرچاوگرتنی ئەوەی کە لەچوارچێوەی زەواج یان دەرەوەیدا لەدایك بووبن.

قەدەغەکردنی کاری پیشەیی بۆ مناڵان‌و تازەلاوانی ژێر تەمەنی ١٦ ساڵی.

قەدەغەکردنی هەرجۆرە ئازاردانێکی مناڵان لە خێزان‌و قوتابخانە‌و دامەزراوەکانی

خەبات لەدژی لەشفرۆشی

خەباتی چالاکانە لەدژی لەشفرۆشی لەڕێگەی لەناوبردنی زەمینە ئابووریو کۆمەڵایەتیو کەلتووری‌یەکانی‌یەوەو ڕووبەڕووبوونەوەی لێبڕاوانە لەگەڵ تۆڕەکانی سازدانی لەشفرۆشیو دەڵاڵو میانجیگەرو باجخۆرەکان.

قەدەغەکردنی بێئەملاوئەولای هەرجۆرە سازدانێکی لەشفرۆشیو دەڵاڵیو میانجیگەریو بەهرەکێشیی لەو کەسانەی کە دەست دەدەنە لەشفرۆشی.

غەیرە جینایی کردنی ژیانو کاری ئەو کەسانەی کە دەست دەدەنە لەشفرۆشی. کۆمەك بە گێڕانەوەی حورمەتی کۆمەڵایەتیو ڕێزلەخۆگرتنیانو کۆتاکردنی دەستی تۆڕو باندە تاوانکارەکان لەسەر ژیانی ئەوان لەڕێگەی:

هەڵگرتنی یاساغیی لەسەر فرۆشتنی سێکس وەکو پیشەیەکی فەردیو پشتیوانیی یاساو دامودەزگاکانی ئاسایش لەم کەسانە لەبەرامبەر تۆڕو باندە چەتەو باجخۆرو گیرفانبڕەکان.

بەخشینی مۆڵەتی پیشە بۆ ئەو کەسانەی کە وەکو پیشەیەکی فەردی دەست دەدەنە لەشفرۆشی، پارێزراوبوونی شەخسییەتو حورمەتیان وەکو هاووڵاتی بەڕێزی کۆمەڵگاو کۆمەك کردن بە ڕێکخراوبوونیان لە ڕێکخراوی پیشەیی خۆیاندا.

پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری پزیشکیی تایبەت، بەخۆپارێزیو دەرمانی‌یەوە، بۆ پاراستنی ئەم کەسانە لەو نەخۆشیو زیانانەی کە بەهۆی ئەم پیشەیەوە توشیان دەبێت.

هەوڵدانی دامودەزگا بەرپرسە دەوڵەتی‌یەکان بۆ هۆشیارکردنەوەو هاندانو یارمەتیدانی عەمەلیی کەسانی لەشفرۆش بۆ دەستهەڵگرتن لەم پیشەیەو بەدەستهێنانی شارەزاییو ئاموزشی پێویست بۆ کارکردن لە مەیدانەکانی دیکەی کۆمەڵگادا.

ڕێوشوێنی دادگایی‌کردن

لەهەموو دادگایی‌کردنێکدا ئەسڵ لەسەر بێتاوان بوونی تاوانبارکراوە.

دادگایی کردنەکان دەبێ دووربن لە وروژاندنو پێشداوەریو لەهەلومەرجێکی مونسیفانەدا بەرپابکرێن. شوێنی دادگایی کردنەکەو قازیو دەستەی دادوەری دەبێ بەجۆرێك دیاری بکرێن کە ئەم هەلومەرجە زامن بکەن.

تاوانبارکراوو پارێزەرەکەی مافی ئەوەیان هەیە کە بەرلە دادگایی کردنەکە لە هەموو بەڵگەو بەڵگەنامەو شایەتی‌یەکی داواکاری گشتی، وەیان لایەنی داواکار، ئاگادار ببنەوەو لێی وردببنەوە.

بڕیاری هەر دادگایەك لانی کەم دەکرێ بۆ یەك جار داوای ئیستئنافی بکرێتەوە، چ لەلایەن تاوانبارکراوەوە بێت یان داواکاری گشتی‌یەوە، وەیان هەردوولای دەعوانامە حقوقی‌یەکەوە.

قەدەغەکردنی وروژاندنی پێشداوەریی گشتیی لەبارەی دادگایی کردنەکانو کەسانی پەیوەندیدار پێیانەوە، تاکاتێك کە دادگایی کردنەکە تەواو نەبووبێت.

قەدەغەی دادگایی کردنی کەسەکان لە هەلومەرجو کەش‌وهەوایەکدا کە گوشاری ڕای گشتیی بوار بە دادگایی کردنێکی بێلایەنانە نەدات وەیان لەکەداری بکات.

شایەتی دانی پۆلیس لەدادگایی کردنەکاندا بەئەندازەی شایەتی‌دانی باقی شایەتەکان بایەخی هەیە.

قازیو دادگا دەبێ بەتەواوی جیابن لە پرۆسەی لێکۆڵینەوەو لێپرسینەوە. ڕاستو ڕەوابوونی یاسایی پرۆسەی لێکۆڵینەوە دەبێ لەلایەن کۆمەڵە قازی‌یەکی تایبەتەوە چاودێریو تەئیید بکرێ.

لەیاساکانی سزاداندا دەستدرێژی کردنە سەر لەش‌و ئاسایشی دەروونیی ئینسانەکان، زەبروزەنگ لەدژی منداڵان، زەبروزەنگ لەدژی ژنان، تاوانە "ناموسپەرستانەکان" لەدژی ژنان، ئەو تاوانانەی کە لە دەمارگیریو نەفرەتکردن بەرامبەر بە دەستەیەك لەخەڵك سەرچاوەدەگرنو ئەو تاوانانەی کە تۆقاندنو زەبروزەنگیان تیادا بەکاردێت، دەبێ بە تاوانی زۆر قورستر بژمێردرێن لەچاو تاوانی دەستدرێژی کردنە سەر مافی خاوەندارێتیو دارایی، چ تایبەتی بێت چ دەوڵەتی. ئەو سزایانەی کە وەکو تۆڵە یان

وەك پێی دەڵێن بۆ عیبرەت لێوەرگرتن دانراون دەبێ بگۆڕدرێن بەو سزایانەی كە بەئاراستەی ڕاستكردنەوەی تاوانبارو پاراستنی كۆمەڵگا لە دووبارەبوونەوەی تاوان دادەنرێن.

مافەكانی تاوانبارو تاوانباركراوان

هیچ كەسێك بەبێ ڕاگەیاندنی تاوانەكەی ناكرێ زیاتر لە ٢٤ سەعات تەوقیف بكرێت. ئەم تەوقیفگا كاتییە نابێ زیندان بێت، بەڵكو دەبێ بەشێك بێت لە بارەگای هێزی دیسپلینیی كە پێداویستییە نۆرماڵەكانی تێدابێت.

بەرلە دەستگیركردن دەبێ مافەكانی كەسی تەوقیفیكراو بەو ڕابگەیەنرێت.

هەموو كەسێك مافی ئەوەی هەیە كە پارێزەر یان شایەت بۆ دەستگیركردن و لێپرسینەوەكەی خۆی بانگ بكات. هەركەسێك مافی هەیە ئەوپەڕەكەی تا یەك سەعات دوای تەوقیفكردنەكەی دووجار لەڕێگەی تەلەفۆنەوە لەگەڵ پارێزەر یان كەسوكاری خۆی وەیان هەركەسێك كەخۆی پێی باش بێت قسەبكات.

مەئمورانی دیسپلینیی بەرلە ڕاگەیاندنی تاوانەكەو بەبێ مۆڵەت وەرگرتن لە كەسەكە مافیان نییە پەنجەمۆری لێوەربگرن یان وێنەی بگرن وەیان تاقیكردنەوەی پزیشكیو تێستی كرۆمۆسۆمیی بۆ بكەن.

لەگەڵ دەستگیركردنەكەدا یەكسەر دەبێ كەس‌وكاری پلە یەكی كەسی تەوقیفكراو وەیان هەركەسێك كە خودی ئەو دیاری دەكات لە تەوقیفكردنی ئەو ئاگادار بكرێنەوە.

هەرجۆرە شكەنجەو تۆقاندن و سووكایەتیو گوشاردانانێكی فیكرییو دەروونی لەسەر كەسانی تەوقیفكراوو تاوانباركراوو حوكمدراو بەهەموو جۆرێك قەدەغەیەو گرتنەبەری ئەم شێوازانە بە تاوانی جینایی دەژمێردرێت.

ئیعتراف وەرگرتن لەڕێگەی هەڕەشەو تەماع پێدانەوە قەدەغەیە.

مقاوەمەتی بێتوندوتیژی لەبەرامبەر دەستگیركردن، هەوڵدانی بێتوندوتیژی بۆ هەڵاتن لەزیندان وەیان خۆبواردن لە دەستگیركردن خۆیلەخۆیدا تاوان نییە.

هێزە دیسپلینییەكان بەبێ مۆڵەت وەرگرتن لە كەسەكە خۆی وەیان دەسەڵاتی قەزایی خاوەن سەڵاحییەت، مافی لێپرسینەوەو پشكنینی هاووڵاتیان وەیان چوونەژوورەوە بۆ

خەبات لەدژی تێگەیشتنە خورافیو دینیو پیاوسالارانەو دواكەوتووانەكان لە كۆمەڵگادا كە ڕێگرن لەبەردەم گەشەسەندنی هەستی جنسیی ئینسانەكان و بەدیاریكراوییش كۆسپن لەبەردەم بەكارهێنانی فراوانی هۆیەكانی بەرگرتن بە سكپڕیو پاراستنی سەلامەتیی پەیوەندی جنسیی لەلایەن ژنان و لاوانەوە.

خەبات لەدژی ئالودەبوون و تەهریبی مادده بێهۆشكەرەكان

قەدەغەكردنی بێئەملاوئەولای كڕین و فرۆشتنی مادده بێهۆشكەرەكان و تاقیبكردن و سزادانی توندو لێبڕاوانەی ئەوانەی دەبنە هۆی بەرهەمهێنان و تەهریب و فرۆشتنی غەیرە یاسایی مادده بێهۆشكەرەكان.

كۆمەك بەمەسەلەی خەبات لەدژی ئالودەبوون لەڕێگای لەناوبردنی زەمینە كۆمەڵایەتیو ئابوورییەكانی ڕووهێنانی تاكەكان بۆ بەكارهێنانی مادده بێهۆشكەرەكان و پشتیوانیی لە ئالودەبووان لەبەرامبەر دەڵاڵ و تۆڕەكانی تەهریب و فرۆشتنی مادده بێهۆشكەرەكاندا.

غەیرە جینایی كردنی ژیانی ئالودەبووان و یارمەتی دانیان بۆ وازهێنان لە ئالودەبوون لەڕێگەی:

پێكهێنانی كلینیكی دەوڵەتیی تایبەت كە لەحاڵەتی ئامادەیی نیشاندانی ئالودەبووان بۆ بەشداریكردن لە خولەكانی وازهێنان لە ئالودەبووندا، پێویستییەكانیان لە مادده بێهۆشكەرەكان بۆ دابین دەكەن.

ڕێگەدان بە هەڵگرتنی بڕێك ماددەی بێهۆشكەری دیاریكراو بەئەندازەی پێویستیی شەخسیی. فەراهەمكردنی بەخۆڕایی سرنج و ئەمپول بۆ هەموو ئەوانەی كە خوازیارین لەڕێگەی دەرمانگەكانەوە بەمەبەستی پاراستنی ئالودەبووان لە نەخۆشییەكانی وەك ئایدز، هیپتایتو...تادو كۆمەك كردن بە كۆنترۆڵكردنی مەودای بڵاوبوونەوەی ئەم نەخۆشیانە.

قەدەغەكردنی هەرجۆرە دوورخستنەوە، زیندانی كردن و دابڕینێكی ئالودەبووان لە كۆمەڵگا تەنها لەبەر ئالودەبوونیان. ئالودەبوون بە مادده بێهۆشكەرەكان خۆی لەخۆیدا تاوان نییە.

ڕەگەزنامە، جنس، ئاستی داهات، سەرو ڕوخسار، تایبەتمەندییە جسمییەکان، پلەی خوێندنو...تاد.

قەدەغەکردنی بوختانو لەکەدارکردنی حورمەتی کەسەکان.

قەدەغەکردنی هەرجۆرە ئازمایشێکی پزیشکییو دەرمانییو ژینگەیی لەسەر ئینسانەکان بەبێ ئاگادارکردنەوەو وەرگرتنی ڕەزامەندیی ڕەسمیی خۆیان، قەدەغەکردنی هەرجۆرە دەخالەتو دەستوەردانێك لە یەکپارچەیی جەستەیی کەسەکان (وەکو نەزۆك کردن، لابردن یان دانانی ئەندام، دەستکارییە ژینەتیکییەکان، لەباربردن، خەتەنەو...تاد) بەبێ ئاگادارکردنەوەو ڕەزامەندیی کەسەکە.

قەدەغەکردنی بەکارهێنانی نازناوو پلەوپایەی زانستیو دینیو نیشتمانییو سەربازیی (وەکو فەریق، ئایەتوڵڵا، دکتۆر، ئەندازیارو...تاد) لەدەرەوەی ناوەندی پیشەکەیان. لەکاروباری ڕەسمییو دەوڵەتیدا دەبێ تەنها بە ناوو ناوی خێزانییەوە ئاماژە بۆ کەسەکان بکرێت. قەدەغەکردنی بەکارهێنانی نازناوو سیفاتی سووکایەتی ئامێز لە وەسفکردنی بەشە جیاجیاکانی کۆمەڵگادا لەلایەن هەر دامودەزگاو پۆستێکی دەوڵەتیو نادەوڵەتییەوە.

قەدەغەکردنی دروستکردنی بەشی لۆکسو بەشی عادیی، دەرەجە یەكو دەرەجە دووو...تاد لە خزمەتگوزارییەکانی گواستنەوەی گشتی، شەمەنەفەرەکان، فڕۆکەو میوانخانە دەوڵەتییەکانو مەڵبەندەکانی ڕابواردنو بەسەربردنی ڕۆژانی پشوو. ئەم جۆرە خزمەتگوزارییانە دەبێ بەگونجاوترین شێوەو بەستانداردێکی یەکسان هەمووان لێی بەهرەمەند بن.

هۆیەکانی ڕاگەیاندن

دەستڕاگەیشتنی هەمووان بە بڵاوکراوە پرتیراژەکانو تۆڕە ڕادیۆییو تەلەفزیۆنییەکان. پێکهێنانی تۆڕەکانی ڕادیۆو تەلەفزیۆن لەلایەن دەوڵەتەوەو دابەشکردنی سەعاتەکانی پەخش بەسەر شوراکان، دامەزراوەکان، مەڵبەندەکانو ئەنجومەنو حیزبە جیاجیاکاندا کە لەدانیشتووانی وڵات پێکهاتوون. لابردنی هەرجۆرە سانسۆرێك، بەسیاسیو غەیرە سیاسییەوە لەسەر میدیاکان.

دان نان بەو زمانانەی کەلە وڵاتدا بەکاردێن

قەدەغەکردنی زمانی ڕەسمیی ئیجباری. دەوڵەت دەتوانێ یەکێك لەزمانە باوەکانی وڵات وەکو زمانی ئیداریو ئاموزشیی سەرەکی دیاری بکات، بەومەرجەی کە ئیمکاناتو تەسهیلاتی پێویست لە زەمینەکانی ژیانی سیاسیو کۆمەڵایەتیو ئاموزشیی بۆ ئەو کەسانە فەراهەم کرابێت کە بەزمانەکانی دیکە دەدوێن، وە هەموو کەسێك مافی ئەوەی هەبێت کە بتوانێ بەزمانی دایکی خۆی لەهەموو چالاکییە کۆمەڵایەتییەکاندا بەشداری بکاتو لەهەموو ئیمکاناتە کۆمەڵایەتییە گشتییەکان بەهرەمەند بێت.

گۆڕینی ئەلفوبێی عەرەبی

بەمەبەستی کۆمەك کردن بە کۆمەڵگا بۆئەوەی چیدی لەڕیزی پێشەوەی پێشکەوتنی زانستیو پیشەسازییو کەلتووریی جیهانی ئەمڕۆ دوانەکەوێتو بەمەبەستی کۆمەك کردن بە بەهرەمەندبوونی کۆمەڵانی خەڵکی عێراق لە نازونیعمەتی ئەم پێشکەوتنانەو دەرفەتی بەشداریکردنی ڕاستەوخۆترو چالاکانەتری ئەوان لە ژیانی زانستییو کەلتووریی جیهانی هاوچەرخدا، دەبێ ئەلفوبێی عەرەبی لەپرۆسەی بەرنامەیەکی زانستیدا بگۆڕدرێت بە ئەلفوبێی لاتینی.

جگەلەمەو هەرلەم پێناوەدا حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری خوازیاری ئەوەشە کە:

بەمەبەستی گۆڕینی هەنگاوبەهەنگاوی زمانی ئینگلیزی بەزمانێکی ئاموزشیو ئیداری باو لە وڵاتدا، هەر لەساڵەکانی یەکەمەوە ئەم زمانە لە خوێندنگاکاندا دەخوێندرێت.

دانانی ڕۆژژمێری زاینیی، کە ئەمڕۆ ڕۆژژمێری ڕەسمییە لەئاستی نێونەتەوەییدا، بە ڕۆژژمێری ڕەسمیی وڵاتو هەڵوەشاندنەوەی بەکارهێنانی ڕۆژژمێری کۆچی.

یاساکانی کارو خۆشگوزەرانیی کۆمەڵایەتی

تائەوکاتەی کە سەرمایەداری بەسەر ژیانی ئینسانەکانەوە فەرمانڕەوایی دەکات، تائەوکاتەی کە تاکەکان بۆ دابینکردنی پێداویستییەکانی خۆیان ناچار بە فرۆشتنی هێزی کاری خۆیانو ئەنجامدانی کار بن بۆ سەرمایەو ئەوانەی کە هۆیەکانی

بەرهەمهێنانیان لەدەستدایە، تائەوکاتەی کە نیزامی کرێگرتەیی و کڕین و فرۆشتنی هێزی کاری ئینسانەکان لەئارادایە، هیچ قانون کارێك، هەرچەندە کۆمەڵێك ماددەو پەراوێزی بەقازانجی کرێکاران تێدا گونجێنرابێت، هێشتا قانون کارێکی بەڕاستی ئازادو کرێکاری نییە. قانون کاری ڕاستەقینەی کرێکاران، ڕەتکردنەوەی نیزامی کرێگرتەیی و پێکهێنانی کۆمەڵگایەکە کە تیایدا هەرکەسێك ئارەزوومەندانەو بەپێی توانا و داهێنانی خۆی لە بەرهەمهێنانی هۆیەکانی ژیان و خۆشگوزەرانیی گشتییدا بەشداری دەکات و بەپێی پێویستییەکانیشی کەڵك لە بەروبومی ئەم کۆششە دەستەجەمعییە وەردەگرێت.

بەڵام لەهەمانکاتدا، لەهەرشوێنێك و تائەوکاتەی کە نیزامی کاری بەکرێ لەئارادایە، بزووتنەوەی کۆمۆنیستی کرێکاریی بۆ سەپاندنی وەها هەلومەرجێك بەسەر قانون و پەیوەندییەکانی کار لەم نیزامەدا تێدەکۆشێت کە لانیزۆری ئاسایش و خۆشگوزەرانیی شیاو و گونجاوترین هەلومەرجی کار بۆ کرێکاران دابین بکات و هەرچی زیاتر چینی کرێکارو هەموو هاووڵاتیان لە دەرهاویشتە زیانبارەکانی نیزامی کاری بەکرێ بپارێزێ. هەروەها کۆمۆنیزمی کرێکاری لەم خەباتەدا بۆ هێنانەکایەی وەها هەلومەرج و ڕێوشوێنێکی کار تێدەکۆشێت کە چوونەسەری هۆشیاری چینایەتی و توانای خەباتکارانەی چینی کرێکار بە باشترین شێوەی مومکین مەیسەرو ئاسان بکات.

یاساکانی کارو خۆشگوزەرانیی کۆمەڵایەتیش وەك هەموو ماف و ئەرکەکانی دیکەی هاووڵاتیان دەبێ بەبێ هیچ جوداسازییەك کرێکارانی خارجیی و ئەو خارجییانە بگرێتەوە کە موقیمی وڵاتن. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لایەنگری یەکسانیی تەواوی هەموو کرێکارانە لە وڵاتدا لەڕووی مافەکانیانەوە، بەبێ لەبەرچاوگرتنی ڕەگەزنامە، ئینتمای میللی، دین، جنس و...تاد. سەرخەتی خواستەکانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لەبواری یاساکانی کارو خۆشگوزەرانیی کۆمەڵایەتیدا بریتین لە:

یاسای کار

١-ئازادیی تەواو و بێقەیدوشەرتی ڕێکخراوبوونی کرێکاران.

٢-ئازادیی تەواو و بێقەیدوشەرتی مانگرتن. مانگرتنی کرێکاریی پێویستیی بەهیچ مۆڵەت وەرگرتنێك نییە لە دەوڵەت و دامودەزگا دەوڵەتییەکان. دانی کرێی تەواو بۆ ڕۆژەکانی مانگرتن. مافی یەکسان بۆ مانگرتووان بۆ ڕوونکردنەوەی هۆیەکانی دەستبردنیان بۆ مانگرتن و وەڵامدانەوەی قسەکانی دەوڵەت و خاوەن کارەکان لە

ناو شوێنە تایبەتییەکانی ئەوانیان نییە.

سەربەخۆیی دادپزیشکی و ئەو دامودەزگا پسپۆڕو تاقیگە هونەری و زانستی و پزیشکییانەی کە توێژینەوەی بەڵگەنامە بابەتییەکانی تاوانیان لەئەستۆیە، لە پۆلیس و دامودەزگا ئەمنییەکان. ئەم دامەزراوانە دەبێ سەربە دادگاکان بن.

شوێنی وەرگرتن و لێکۆڵینەوە لەو سکاڵایانەی کە لەدژی پۆلیس دەکرێ دەبێ دەزگایەکی جیابێت لەپۆلیس و هێزە ئەمنییەکان. ئەنجامی لێکۆڵینەوەکانی ئەم دەزگایە دەبێ بەئاشکرا بەهەمووان ڕابگەیەنرێت.

هەموو کەسێك دەبێ بەئاسانی بتوانێ دەستی بەو دۆسێ و زانیارییانە ڕابگات و بیانخوێنێتەوە کە هێزە ئەمنییەکان لەسەری کۆیان کردۆتەوە.

باڵکێشانی یاساکانی کارو کاروباری کۆمەڵایەتی و خۆشگوزەرانی و تەندروستی گشتیی بەسەر هەلومەرجی ژیان و چالاکی ئابووریی زیندانیاندا.

بەڕێوەبردنی زیندانەکان دەبێ لەئەستۆی کۆمەڵە دامەزراوێکی جیالە پۆلیس و هێزە ئەمنییەکان و لەژێر چاودێریی ڕاستەوخۆی دادگاکاندا بێت.

لێژنەکانی لێکۆڵینەوەی هەڵبژێردراوی خەڵك مافی ئەوەیان هەیە کە بەپێی لێکدانەوەی خۆیان و لەسەر بڕیاری خۆیان، تەنانەت بەبێ ئاگادارکردنەوەی پێشتریش سەردانی زیندانەکان بکەن و بیانپشکنن.

هەڵوەشاندنەوەی سزای ئیعدام

سزای ئیعدام دەبێ دەستبەجێ هەڵوەشێتەوە. ئیعدام یان هەر سزایەکی دیکە کە دەستدرێژی بێت بۆ سەر لەشی ئینسانەکان (بڕینی ئەندامەکانی لەش، سزادانی جەستەیی و...تاد) لە هەموو حاڵەتێکدا قەدەغەیە. هەروەها سزای زیندانی کردنی ئەبەدییش دەبێ هەڵوەشێتەوە.

پاراستنی حورمەت و شەخسییەتی خەڵك

قەدەغەکردنی هەرجۆرە پلەبەندی کردنێکی ڕەسمیی یان ناڕەسمیی جێوشوێن و شەخسییەتی ئینسانەکان لەسەر بناغەی پلەوپایە، پۆست، ئینتمای دینی، میللەت،

١٠–دانانی ڕۆژی ٨ی مارس بە پشووی ڕەسمیی وەکو ڕۆژی جیهانیی ژنان.

١١–قەدەغەکردنی هەرجۆرێك لە کار= کرێ، وەکو پارچەکاریو کاری کۆنتەراتی.

١٢–دیاریکردنی لانی کەمی کرێ لەلایەن نوێنەرانی کرێکارانەوە.

١٣–چوونەسەری ئۆتۆماتیکیی لانی کەمی کرێ پێبەپێی هەڵاوسان.

١٤–دیاریکردنی لانی کەمی تێکڕای چوونەسەری ساڵانەی حەقدەستەکان لەڕێگەی گفتوگۆی هاوبەشی نێوان نوێنەرانی ڕێکخراوە کرێکارییەکان لەئاستی سەرتاسەریدا لەگەڵ نوێنەرانی سەراسەریی خاوەن کارەکانو دەوڵەت.

١٥–کرێی یەکسان بۆ ژنو پیاو لەبەرامبەر کاری چونیەکدا.

١٦–قەدەغەکردنی دانی حەقدەست بەشێوەی شمەكو غەیرە نەقدی. قەدەغەکردنی هەرجۆرە دواخستنێکی حەقدەست. قەدەغەکردنی هەرجۆرە داشکاندنێك لەکرێو غەرامەکردنێك بەبیانووی جۆراوجۆرەوە. دانی کرێی ڕۆژانی غیابی پاساودار، دەورانی نەخۆشیو لەجێکەوتن، ڕۆژانی مانگرتن وەیان هەرجۆرێك لە ڕاگرتنی بەرهەم لەبەر هەرهۆیەك بێت وەیان بەهەر بیانوویەکی خاوەنکارەوە بێت.

١٧–حەقدەستی کرێکاران، جگە لە ئەنجامدانی خودی کارەکە نابێ بە هیچ مەرجو فاکتەرێکی دیکەوە ببەسترێتەوە (وەکو زیادکردنی بەرهەم، بەرهەمهێنەریی، دیسپلین، ڕادەی دیاریکراوی بەرهەمهێنانو...تاد)، هەموو حەقدەستی کرێکاران دەبێ بەیەکپارچەیی بەشێوەی کرێ بدرێت.

١٨–قەدەغەکردنی کاری پیشەیی بۆ منداڵانو تازەلاوانی خوار ١٦ساڵ.

١٩–قەدەغەکردنی سپاردنی کاری قورس بە کرێکارانی دووگیان وەیان ئەو کرێکارانەی کە بەهۆی تایبەتمەندیی فیزیکیی تایبەتی خۆیانەوە سەلامەتییان دەکەوێتە مەترسییەوە. هەموو کرێکارێك مافی ئەوەی هەیە کە هەر کارێك کەبەپێی لێکدانەوەی خۆی لەڕووی جەستەییو دەروونییەوە بەزیانباری بزانێت بۆ خۆی، ئەنجامی نەدات.

٢٠–قەدەغەکردنی دەرکردنی کرێکاران. دانی بێکەموکاستی دوا مووچەی وەرگیراو بەو کرێکارانەی کە دامەزراوەکەیان ڕائەوەستێ، تا ئەوکاتەی کە ئەچنە سەر کارێکی دیکە. بەرپرس بوونی دەوڵەت لە پەیداکردنی کاری هاوشێوە بۆ ئەو کرێکارانەی کە بەهۆی ڕاوەستانی دامەزراوەکانیانەوە بێکار دەبن. فێرکردنی پیشەیی تازە بەخەرجی

دەوڵەت بۆ ئەو کرێکارانەی کە پیشە وەیان ڕشتەکەیان بەهۆی ئاڵوگۆڕی تەکنەلۆژییەوە لەدەست دەدەن.

٢١–بیمەی بێکاری تێروتەسەل بۆ هەموو کەسانی ئامادە بەکاری سەرووی ١٦ ساڵ لەسەر بناغەی دوا کرێی وەرگیراو. دانی بیمەی بێکاری تێروتەسەلو باقی دەرماڵە پێویستەکان بەهەموو ئەو کەسانەی کە لەبەر هۆی جسمیی یان دەروونی توانای کارکردنیان نییە.

٢٢–دیاریکردنی تەمەنی خانەنشینی بۆ ژنانو پیاوان بە ٥٥ ساڵ یان دوای ٢٥ ساڵ پێشینەی کار (١٨ ساڵ بۆ کارە سەختەکان). دانی مووچەی خانەنشینی بەرامبەر بە بەرزترین کرێی وەرگیراو لەدەورەی کارکردندا. بردنەسەری بیمەی خانەنشینی شانبەشانی چوونەسەری ئاستی کرێ.

٢٣–دابینکردنی سەلامەتییو هەلومەرجی تەندروستی شوێنی کارو کەمکردنەوەی مەترسییەکانی کار تا نزمترین ئاستی مومکین، بەبێ هیچ سك هەڵگوشینێك، بە سوودوەرگرتن لە پێشکەوتووترین تەسهیلاتو ئیمکاناتێك کە لەئاستی جیهانیدا بەکاردەهێنرێ. چاودێریو فەحسی پزیشکیی ڕێکوپێك لەبەرامبەر ئەو مەترسیو نەخۆشییانەی کە لە پیشەو کارەوە سەرچاوەدەگرن، لەلایەن دامودەزگای پزیشکیی سەربەخۆ لە خاوەنکارەوە، لەسەر خەرجی خاوەنکارەکانو دەوڵەت.

٢٤–بیمەکردنی بێکەموکاستی کرێکاران لەبەرامبەر ئەو کارەساتو زیانانەی کە لەئەنجامی کارەوە تووشیان دەبێت، بێلەبەرچاوگرتنی ئەوەی کە لەشوێنی کار وەیان دەرەوەی شوێنی کار ڕوویداوە، وە بەبێئەوەی کە کرێکار پێویستیی بە سەلماندنی کەمتەرخەمیی خاوەنکار یان بەرپرسایەتی هەبێت. دانی کرێی تەواوی خانەنشینی بەو کرێکارانەی کە لە ئەنجامی کارەساتی کارەوە توانای کارکردن لەدەست دەدەن.

٢٥–پێکهێنانی دەستەی ناوبژیوانیو چارەسەرکردنی کێشە، کە لە کەسانێکی هەڵبژێردراوی کرێکاران پێك دێت.

٢٦–دارشتنو جێبەجێکردنی یاساوڕێسا ناوخۆییەکانی کارگەو یەکە ئابووریو بەرهەمهێنەرەکان لەلایەن نوێنەرانی هەڵبژێردراوی کرێکارانەوە.

٢٧–پێکهێنانی دەستە پشکنینە کرێکارییەکان بۆ چاودێری بەسەر پیادەکردنی ڕاستودروستی یاسای کار لەسەرتاسەری وڵاتو هەموو یەکەو دامەزراوەکاندا، بە خزمەتگوزارییەکانی نێوماڵیشەوە.

٢٨–پابەندکردنی خاوەنکار بە ڕاوێژکردن لەگەڵ نوێنەرانی کرێکاران لەبارەی هەر بڕیارێکەوە کە بەشێوەیەکی بنەڕەتی گۆڕانکاری بەسەر شێوەی کار، سەعاتی کار، شوێنی کارو ژمارەی کرێکارانی لەسەرکار، بهێنێت.

٢٩–مافی نوێنەرانی کرێکاران لە پشکنینی نوسینگەکانی ئەو دامەزراوەی کە کاری تێدا دەکەن. خاوەنکار لەسەریێتی هەموو ئەو زانیارانەی کە کرێکاران لەم پشکنینەدا مەبەستیانە بخاتە بەردەستیان.

خۆشگوزەرانیو بیمە کۆمەڵایەتییەکان

١–دانی بیمەی بێکاری هاوتای لانی کەمی کرێی ڕەسمیی بە هەموو کەسانی بێکاری سەرووی ١٦ ساڵ.

٢–دانی بیمەی خانەنشینیی دەوڵەتیی، هاوتای لانی کەمی کرێی ڕەسمیی، بە هەموو کەسانی سەرووی تەمەنی ٥٥ ساڵی کە مووچەی خانەنشینییان نییە.

٣–هەموو منداڵو نەوجەوانێکی خوار تەمەنی ١٦ ساڵی، کە لەڕێگەی خێزانەوە گوزەرانو خۆشگوزەرانیی دابین نابێت، بەخێوکردنو سەرپەرشتی کردنی دەکەوێتە ئەستۆی دەوڵەت.

٤–چاودێریی پزیشکیو خزمەتگوزاریی تەندروستیو پزیشکیی خۆڕاییو شیاوو نزیکەدەست بۆ هەمووان. چاودێریی تەندروستی ڕێکوپێكو کوتانی هەمەلایەنەی منالآن. زامنکردنی بەهرەمەندبوونی هەموو منالآن لە نیزامێکی خواردنی تێروتەسەلو شیاو بەبێ لەبەرچاوگرتنی ئاستی داهاتی خێزانو ناوچەو شوێنی نیشتەجێبوونو...تاد. ڕیشەکێشکردنی ئەو نەخۆشییە پەتاییو تەشەنەکەرانەی کە لە پاکژنەبوونی ژینگەوە سەرچاوە دەگرن، چاودێریکردنی تەندروستیی هەموو هاووڵاتیان لەبەرامبەر نەخۆشییەکانی دڵ، شیرپەنجە باوەکانو ئەو نەخۆشییانەی کە زوو تەشخیس کردنیان مەسەلەیەکی زۆر گرنگە لە چارەسەرکردنو کەمکردنەوەی ئاکامەکانی. پەرەپێدانو باشکردنی جددی ئاستی تەندروستی گشتی، زانیاری پزیشکیو تەندروستیی جەماوەر. پەرەپێدانو ڕێکخستنی ئیمکاناتە پزیشکیو دەرمانییەکان بەشێوەیەك کە دەستڕاگەیشتنی دەستبەجێ بە پزیشكو داوودەرمان بۆ هەموو دانیشتووانی وڵات ئاسان بێت.

٥–خوێندنی گشتییو ئیجباریو خۆڕایی تا تەمەنی ١٦ ساڵیی. خوێندنی باڵا

میدیاکانەوە. قەدەغەکردنی نایاسایی کردنی ئەم یان ئەو مانگرتن بەبیانووی وەك "بەرژەوەندییە میللیو نیشتمانییەکان"، "هەلومەرجی نائاسایی"، "هەلومەرجی شەڕ"و...تاد.

٣–قەدەغەکردنی بەکارهێنانی مانگرتنشکێنەکان وەیان بەکارهێنانی هێزە سەربازیو ئەمنییەکان لەجێگەی مانگرتووان لە هەموو دامەزراوەکاندا، چ تایبەتیو چ دەوڵەتی.

٤–مافی دەست لەکارکێشانەوە بۆ ئەو کرێکارانەی کە بۆ ناڕەزایەتی دەربڕین بە هەڵسووکەوتو کارکردی خاوەنکارو دەستوپێوەندەکانی، یان مەسەلەی سەلامەتیی شوێنیکار وەیان سەرهەڵدانی کێشەی پێشبینی نەکراو لە شوێنی کاردا، بەشێوەیەکی کاتیی کار ڕادەگرن بۆئەوەی وەڵام بە ناڕەزایەتییەکەیان بدرێتەوە.

٥–ئازادیی پیکیت لەبەردەم دامەزراوەکاندا. ئازادیی هەمووان لە پەیوەستبوون بە پیکیتە کرێکارییەکانەوە، بەبێ لەبەرچاوگرتنی ئەوەی کە لەو دامەزاوەدا کار دەکەن یان نا.

٦–بەرقەرارکردنی دەستبەجێی لانی زۆر ٣٠ سەعات کار لە هەفتەدا (٥ ڕۆژی شەش سەعاتیی)، ٢٥ سەعات لەهەفتەدا بۆ کارە سەختەکان، وە دەبێ بەبەردەوامیی هەموو ٥ ساڵ جارێك کەم بکرێتەوە. کاتەکانی نان خواردن، ماوەیەکی دیاریکراو بۆ هاتوچۆ، کاتی خۆشتنی دوای کار، کاتی دەرس خوێندن بۆ فێربوونی خوێندەواریو ئاموزشی تەکنیکیو کاتی کۆبوونەوە گشتییەکان دەبێ بە بەشێك لەسەعات کار بژمێردرێن.

٧–دوو ڕۆژ پشووی لەسەریەك لە هەفتەدا. گۆڕینی ڕۆژانی پشووی هەفتە بۆ شەممەو یەکشەممە بەمەبەستی هاوئاهەنگ بوون لەگەڵ زۆربەی وڵاتانی جیهانداو بەتایبەتی وڵاتانی پێشکەوتووی پیشەسازیدا. لانیکەم ٣٠ ڕۆژ مۆڵەتی ساڵانە. مۆڵەتی کورتخایەنی کوتوپڕ بەبێ داشکاندن لەکرێ، سەرباری مۆڵەتی ساڵانە، بۆ بەدواداچوونی گیروگرفتە پێشبینی نەکراوە شەخسیو خێزانییەکان. کرێکارانی ژن بۆیان هەیە لەمانگێکدا بەوجۆرەی کە خۆیان دیاری دەکەن دوو ڕۆژ مۆڵەت وەربگرن بۆ سوڕی عادەی مانگانەیان.

٨–قەدەغەکردنی زێدەکاری. حەقدەستی ئاسایی کرێکاران دەبێ لەئاستێکدا بێت کە هیچ کرێکارێك لەبەر پێداویستیی ئابووری، خۆی ناچار نەبینێ کە مل بە زێدەکاری بدات.

٩–دانانی ڕۆژی یەکی ئایار بە پشووی ڕسمیی وەکو ڕۆژی جیهانیی کرێکاران.

پێداویستی‌یە تایبەتەکانی بەساڵاچووان‌و باشکردنی شێوەی ژیانیان. دابینکردنی ئیمکانات‌و تەسهیلاتی پێویست بۆ بەردەوامیی بەخشین بە بەشداری چالاکانەو داهێنەرانەی بەساڵاچووان لە ژیانی کۆمەڵایەتیدا.

١١-دابینکردنی تۆڕی پاس‌و میترۆی خێرایی بۆ هاتوچۆی ناو شارەکان.

١٢-دابینکردنی هەموو پێداویستی‌یە شاری‌یەکان (کارەبا، ئاو، تەلەفۆن، مەڵبەندی فێرکردن‌و پزیشکی‌و کەلتووری‌و...تاد) لە هەموو ناوچە دێنشینەکانداو نەهێشتنی جیاوازیی خۆشگوزەرانیی لەنێوان شارو دێدا.

پەیوەندی‌یە نێودەوڵەتی‌یەکان

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق جەخت لەسەر ئەم بنەمایانەی خوارەوە دەکات وەکو بنەمای هەڵسوکەوتی دەوڵەت لە مەیدانی نێونەتەوەییدا:

-هەڵوەشاندنەوەی دیبلۆماسیی نهێنی. سیاسەتی دەرەوەو هەڵسوکەوتە دبلۆماسی‌یەکان دەبێ پەیڕەوی لە یاساو بڕیارە پەسەندکراوەکانی ئۆرگانە یاسادانەرەکانی هەڵبژێردراوی خەڵك بکەن.

-هاوپشتی کردنی ماددی‌و مەعنەوی لەگەڵ بزووتنەوە کرێکاری‌و سۆسیالیستی‌یەکان‌و هەموو ئەو بزووتنەوە کۆمەڵایەتی‌یانەی کە لە وڵاتە جیاجیاکاندا لەپێناو وەدیهێنانی ماف‌و ئازادی هاوشێوەی ئەو ماف‌و ئازادی‌یانەی لەم بەرنامەیەدا هاتووە خەبات دەکەن. گوشاردانانی سیاسی‌و دبلۆماسی لەسەر هەموو ئەو ڕژێمانەی کە مافە فەردی‌و مەدەنی‌یە سەرەتاییەکان لە هاووڵاتیانی خۆیان زەوت دەکەن.

-خەبات بۆ پێکهێنان‌و بەهێزکردنی ئەو دەزگاو ناوەندە نێونەتەوەییانەی کە ئیرادەی ئازادانەی خەڵکی وڵاتە جیاجیاکان نوێنەرایەتی دەکەن‌و بەدیهێنانی خۆشگوزەرانیی کۆمەڵایەتی، پەرەپێدانی ئازادیە مەدەنی‌یەکان‌و دابینکردنی یەکسانیی خەڵکی جیهان لە کاروبارە جیاجیاکاندا دەکەنە ئامانجی خۆیان. خەبات بۆ هەڵوەشاندنەوەی هەموو دامودەزگاو پەیمان‌و ناوەندە نێونەتەوەییە ئەمپریالیستی‌و میلیتاریستی‌و ناکۆکەکان لەگەڵ یەکسانی‌و پیادەکردنی ئیرادەی ئازادانەی خەڵکی وڵاتە جیاجیاکانی جیهان لە مەیدانی نێونەتەوەییدا.

-تەرخانکردنی هەمیشەیی بەشێك لە داهات‌و سامانە ئینسانی‌و تەکنیکی‌و پسپۆڕی‌یەکانی وڵات بۆ کۆمەککردن بە باشکردنی ژیانی ئابووری‌و کەلتووریی خەڵك لە وڵات‌و ناوچە بێبەشترەکانی جیهاندا.

-قەدەغەکردنی بەشداریکردنی وڵات لە پەیمانە دژی خەڵکی‌و پاوانخوازی‌و سەرکوتگەرانەکاندا.

* * *

حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق، چینی کرێکارو هەموو ئەو ئینسانانەی کە لە ئاوات‌و ئامانجەکانیاندا خۆیان بە شەریکی ئەم حیزبە دەزانن، بانگەواز دەکات کە بەڕیزەکانیەوە پەیوەست بن.

(زانکۆیی، پسپۆڕی)ی خۆڕاییو نزیکەدەست بۆ هەموو خوازیاران. دانی دەرماڵەی تێروتەسەل بە خوێندکاران. ڕیشەکێشکردنی نەخوێندەواریو بردنەسەری هەمیشەیی پلەی خوێندەواریو زانیاری زانستیو تەکنیکی دانیشتووانی وڵات. فێربوون مافی هەمووانەو دەستڕاگەیشتنی ئینسانەکان بە فێربوونو دەورە ئاموزشییەکان نابێ بەهیچ جۆرێك ببەسترێتەوە بە ئاستی داهاتی خێزانەوە.

٦-دابین کردن و زامن کردنی خانوبەرەی گونجاو، لەڕووی فراوانیو تەندروستیو سەلامەتییو خزمەتگوزاریی شارییەوە (کارەبا، ئاوی ساردو گەرم، چێشتخانە، گەرماوو دەستشۆری ناو خانووەکە، دەزگای فێنککردنەوەو گەرمکردنەوە، هەوڵی دەستڕاگەیشتن بە تۆڕی تەلەفۆنیو تەلەفزیۆنیو دەستڕاگەیشتن بە خزمەتگوزارییە گشتییە محەللییەکان) بۆ هەمووان. کرێی خانوو نابێ لە ١٠٪ی داهاتی تاك یان خێزان زیاتر بێت. ئەگەر کرێکە لەمە زیاتر بوو ئەوا دەبێ زیادەکەی لەڕێگەی کۆمەکی دەوڵەتەوە دابین بکرێت. بێخانەولانەیی وەیان ناچارکردنی ئینسانەکان بەژیان لە سەرپەنای خوارتر لە ستاندارده پەسەندکراوەکان، کارێکی نایاساییەو دەزگا دەوڵەتییەکان لەسەریانە دەستبەجێ سەرپەنای گونجاو بۆ هەموو هاوولاتیان دابین بکەن.

٧-پێکهێنانی دامەزراوە خزمەتگوزارییە تایبەتەکان لەگەڕەكو موجەممەعە سەکەنییەکاندا، وەکو دایەنگە، باخچەی ساوایان، چێشتخانەو مەڵبەندە گشتییەکانی خۆخزمەتکردن، جلشۆرگەی مۆدێرنو...تاد، بەمەبەستی سووککردنی باری کاری ناوماڵو ئاسانکردنی بەشداریکردنی هەموو خەڵك لە چالاکییە کۆمەڵایەتییەکاندا.

٨-فەراهەم کردنی تەسهیلاتی وەرزشیو هونەریو کەلتووریی خۆڕایی (یاریگا، هۆڵو ستۆدیۆی نمایشو نواندن، کتێبخانەو...تاد)و تەرخانکردنی ڕاهێنەرو فێرکارانی پێویست لەئاستی محەللیدا.

٩-دابینکردنی تەسهیلاتی پێویست بۆ بەشداریکردنی چالاکانەی ئینسانە نوقسانەکانو کەمئەندامان لە هەموو بوارەکانی ژیانی کۆمەڵایەتیدا. دەستەبەرکردنی تەسهیلاتو تەجهیزاتە تایبەتەکانی نوقسانەکان لە شوێنە گشتییەکان، گوزەرگاکان، موجەممەعە سەکەنییەکانو...تاد. دابینکردنو لەئەستۆگرتنی خەرجی هۆو ئامرازە تەکنیکیو یارمەتیدەرە پێویستەکان بۆ ئاسانکردنی ژیانی ڕۆژانەی کەسانی کەمئەندام.

١٠-دابین کـــردنـی تـــەسهیلات و دامـــەزراوە خـــزمـــەتگـــوزارییـــەکـــان بۆ دەستـەبـەرکـردنـی

ئەدرەسەکانی حیزب

لە کوردستان:

هەولێر/ نوسینگەی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری عیراق، شەقامی تربیە، بەرامبەر ساحەی پاسەکانی عنکاوە

لە دەرەوەی وڵات:

W.P.C.I P.O.Box: 1211 17224 Sunbyberg Sweden	A.K.P.I Postfach: 160244 10338 Berlin Germany	P.O.Box:23376 London- SE16 4YG UK England
P.O.Box: 491 Don Mills Postal Station Toronto, Ont. M3C 2T4 Canada	P.O.Box: 324 Paramatta 2124 N.S.W Australia	ISTY PL 6 00501 Helsinki Finland

ئەدرەسی حیزب لەسەر تۆڕی ئینتەرنێت

http://www.wpiraq.org